

Jaarstukken 2015

Registratienummer
16.14811

Datum
12 april 2016

Versie
4.0

Status
Definitief

Afdeling
Financiën Control en Belastingen

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Leeswijzer	5
1.2	Terugblik op hoofdlijnen	6
	Deel 1 - Effecten in detail	13
2	Waterveiligheid	14
2.1	Indicatoren effect Waterveiligheid	14
2.1.1	Resultaat 1: De primaire waterkeringen	15
2.1.2	Resultaat 2: Onderhoud en medegebruik	16
2.1.3	Resultaat 3: Crisisbeheersing	18
3	Voldoende water	19
3.1	Indicatoren effect Voldoende water	19
3.1.1	Resultaat 1: Anticiperen op klimaat en ontwikkelingen	20
3.1.2	Resultaat 2: Grondwater	20
3.1.3	Resultaat 3: Zoetwaterverbruik	20
3.1.4	Resultaat 4: Watersysteem	21
3.1.5	Resultaat 5: Plannen en omgeving	23
3.1.6	Resultaat 6: Regionale keringen	24
3.1.7	Resultaat 7: Onderhoud en medegebruik	24
4	Schoon (zoet) water	26
4.1	Indicatoren effect Schoon (zoet) water	26
4.1.1	Resultaat 1: Waterkwaliteit	26
4.1.2	Resultaat 2: Waterketen	28
5	Veilige (vaar)wegen	33
5.1	Indicatoren effect Veilige (vaar)wegen	33
5.1.1	Resultaat 1: Wegbeheer	33
5.1.2	Resultaat 2: Wegen verkeersveilig	33
5.1.3	Resultaat 3: Vaarwegbeheer	34
6	Bestuur en Organisatie	36
6.1	Indicatoren effect Bestuur en Organisatie	36
6.1.1	Resultaat 1: Een democratisch gekozen bestuur	37
6.1.2	Resultaat 2: Omgevingsgericht en maatschappelijke belangen	37
6.1.3	Resultaat 3: Vooruitstrevende ambtelijke organisatie	39
6.1.4	Resultaat 4: Financieel beleid	42

Deel 2 - Verplichte paragrafen	45
7 Ontwikkelingen in het begrotingsjaar 2015	46
8 Incidentele baten en lasten 2015	47
9 Egalisatiereserves en voorzieningen	48
10 Weerstandsvermogen en risico's	49
11 Waterschapsbelastingen	62
12 Financiering	66
13 Verbonden partijen	68
14 EMU-Saldo	75
15 Aanbevelingen accountant en rekenkamercommissie	76
Deel 3 - Jaarrekening	77
16 Balans	78
16.1 Balans per ultimo boekjaar	78
16.2 Toelichting op de balans per ultimo boekjaar	78
17 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	89
18 Exploitatie	90
18.1 Exploitatierkening naar effect	90
18.2 Toelichting begrotingsafwijkingen	90
18.3 Toelichting op de exploitatierkening naar effect	92
19 Exploitatie naar kostendragers	93
20 Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten	95
20.1 Toelichting op de exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten	96
21 Vermelding topinkomens	98
22 Controleverklaring	99
Bijlagen	101
1. Personeelslasten en formatie	102
2. Recapitulatie programma-investeringen	103
3. Recapitulatie beheerinvesteringen	104
4. Staat van immateriële en materiële vaste activa	105
5. Staat van schulden	106
6. Afkortingen	107
7. Samenstelling bestuur	109

1 Inleiding

Voor u liggen de jaarstukken van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK). Deze is opgebouwd uit het jaarverslag (deel 1 en 2) en de jaarrekening (deel 3). In dit jaarverslag is de Voortgangsrapportage over het Waterbeheersplan 4 geïntegreerd. De Monitoringsrapportage – die in voorgaande jaren was samengevoegd met de Voortgangsrapportage – is een separaat stuk.

Afgelopen lente en zomer hebben we duidelijk kunnen merken dat het weer verandert als gevolg van het veranderende klimaat. De beelden van wateroverlast en langdurige droogte in delen van ons beheergebied liggen nog vers in ons geheugen. Daarnaast zijn we in de zomer door een flinke storm getroffen die onder andere voor een groot aantal omgevallen bomen en afslag van de duinen heeft gezorgd. Ons werk is nooit af en vraagt permanente inzet. Wij presenteren in deze jaarstukken de inzet en de uitgaven die we daarvoor hebben gedaan.

1.1 Leeswijzer

In deze leeswijzer nemen we u mee langs de indeling van onze jaarstukken. Daarnaast leggen we uit hoe de prestatie-indicatoren en financiële overzichten gelezen dienen te worden. We beginnen de jaarstukken met een terugblik op hoofdlijnen.

Het eerste deel is opgebouwd rond de effecten Waterveiligheid, Voldoende water, Schoon (zoet) water, Veilige (vaar)wegen en Bestuur en organisatie (hoofdstukken 2 tot en met 6). Die geven weer wat we doen om de beoogde effecten te bereiken en hoe we onze taak in de samenleving oppakken en uitvoeren. Deze hoofdstukken hebben een vaste indeling, waarbij we zoveel mogelijk aansluiten bij de Begroting 2015. Deze bestond nog uit vijf effecten. In hoofdstuk 6 'Bestuur en organisatie' is onder meer informatie opgenomen over onze bedrijfsvoering.

In deel 2 (hoofdstukken 7 tot en met 15) zijn de wettelijk verplichte paragrafen opgenomen, waaronder het weerstandsvermogen en de risico's.

Het laatste deel (hoofdstukken 16 tot en met 22) bevat de jaarrekening inclusief de controleverklaring van onze accountant (hoofdstuk 22). In dit deel verantwoorden we onze financiële positie. In bijlagen staan de overzichten die niet wettelijk zijn voorgeschreven.

Prestatie-indicatoren

Om de gewenste resultaten te behalen leveren we prestaties en die zijn aangegeven in de Begroting 2015. We hebben deze prestatie-indicatoren ook gebruikt om in de loop van het begrotingsjaar in management- en concernrapportages de voortgang in beeld te brengen.

In deel 1 zijn per effect in de tabel 'Indicatoren' de voor 2015 vastgestelde prestatie-indicatoren op de volgende manier aangegeven:

- Deze prestatie loopt qua inhoud en middelen volgens jaarplanning.
- Deze prestatie loopt wat betreft inhoud en middelen achter op de *jaar*planning. We verwachten de geconstateerde afwijking op te lossen binnen de *totale* planning.
- Deze prestatie loopt niet goed of uit de planning. We verwachten dit niet meer op te lossen binnen de totale planning.

Financiële overzichten

In dit jaarverslag gaan we in op de financiële verschillen tussen de begroting en de realisatie. We vergelijken de realisatie met de begroting *na wijzigingen*, dus inclusief de door het bestuur goedgekeurde begrotingswijzigingen. Zie hoofdstuk 18.2 voor de toelichting op de wijzigingen. Per hoofdstuk presenteren we twee tabellen: exploitatielasten¹ en investeringsvolumes.

Bij de financiële tabellen is een toelichting opgenomen waarin de relevante afwijkingen tussen begrote en gerealiseerde exploitatielasten en investeringsvolumes zijn verklaard. In de tabellen kunnen afrondingsverschillen voorkomen.

1.2 Terugblik op hoofdlijnen

We hebben in de begroting 61 prestaties benoemd. Hiervan liggen 55 op koers, 4 lopen achter en 2 worden niet gehaald.

Waterveiligheid

Absoluut hoogtepunt was de afronding van het project Zwakke Schakels (13,3 km) met de oplevering van de Hondsbossche Duinen, na de Tweede Maasvlakte de grootste zandsuppletie en landuitbreiding van de laatste decennia.

Het projectplan Waddenzeedijk Texel is bestuurlijk vastgesteld en ter visie gelegd. Medio december is het innovatieve alliantiecontract voor de Markermeerdijken definitief gegund. Het innovatieproject Dijken op Veen 2, over de sterkte van de veenbodem onder dijken, is begin van het jaar afgerond. Hiervoor is de innovatieprijs behaald.

Ten behoeve van de Hoogwaterkering Den Oever is een deel van de visafslag Den Oever gekocht en is de sanering van het haventerrein afgerond. Vier zogenaamde koppelstukprojecten uit het HWBP zijn geïntegreerd in HWBP-2-projecten.

Voor de projecten Noordzeekanaal, Wieringermeerkeringen en Wieringer Zeewering zijn voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd. Ook bij deze projecten is veel aandacht voor innovatie, zoals de toepassing van 3Di². De projecten Wieringermeerdijk en Koegraszeedijk zijn afgerond.

Het wettelijk toetsinstrumentarium op basis van de nieuwe normering is nog niet beschikbaar. Daarom is het plan van aanpak voor de voorbereiding van de volgende toetsronde nog niet gereed. We hebben ook nog geen nieuwe ambitie kunnen bepalen op basis van de nieuwe manier van toetsen.

Voor het bepalen van de nieuwe plaats van strandpaviljoens hebben we gesprekken gevoerd met belanghebbende gemeenten en de strandverenigingen. De proef bij Castricum met vier strandpaviljoens is afgerond. Het pilotproject Meerlaagsveiligheid op het voormalig eiland Marken heeft tot het inzicht geleid dat er geen 'slimme combinatie' van maatregelen voorhanden is.

In het kader van de zorgplicht voor de primaire waterkeringen, waarbij we aantoonbaar het beheer en onderhoud van onze primaire keringen op orde hebben, is een projectorganisatie ingericht en optimaliseren we onze werkprocessen. We maken bij inspecties gebruik van een digitale app. De ontwikkeling van een deel van de medewerkers tot 'gebiedsbeheerder' levert een positieve bijdrage

¹ Binnen deze tabellen wordt gesproken over interne kosten. Dit zijn de kosten van door onze medewerkers gemaakte uren en de toegerekende kosten van overhead, zoals ICT, huisvesting en management.

² 3Di is een dynamisch watermodel waarmee overstromingsscenario's kunnen worden gevisualiseerd.

aan het professionaliseren van het beheer. Het technisch beheerregister is gereed en onze basisinformatie, de minimale dataset, is vrijwel op orde.

Crisisbeheersing

Er zijn dit jaar circa twintig incidenten geweest. Deze incidenten zijn in goed overleg met in- en externe partners opgelost en hebben niet geleid tot (grote) complicaties. We hebben de interne crisisbeheersingsorganisatie verder verbeterd. Sleutelposities zijn minimaal dubbel bemenst, medewerkers zijn opgeleid en getraind, opkomsttijden zijn verkort, de wachtdienstroosters zijn verbeterd, en de transportmiddelen en het materiaal zijn op orde gebracht. Het netcentrisch werken met veel aandacht voor de rol van informatiemanager is verder geïmplementeerd en de diverse teams hebben hun taak en rol geoefend.

Voldoende water

In het programma Wateropgave hebben we 4 polders op orde gebracht. In totaal voldoen nu 106 polders aan de norm. Dit is circa 87% van de totale programmadoelstelling. Binnen het programma Verbetering boezemkades hebben we 31 km kade verbeterd. In totaal is nu 115 km verbeterd.

De strategie voor Watertekort en het grondwaterbeleidskader hebben we opgenomen in het Waterprogramma 2016-2021 en zijn door het algemeen bestuur vastgesteld. De beleidsnotitie Onderhoud Stedelijk Water is eveneens bestuurlijk vastgesteld. Met de herijking van het veenweidebeleid is een start gemaakt.

Nieuwe watersysteemmodellen zijn opgesteld om de sturing in het watersysteem te verbeteren en verder te optimaliseren. Samen met gemeenten zijn op verschillende niveaus knelpuntenanalyses uitgevoerd met betrekking tot wateroverlast in de stedelijke omgeving. Hierbij zijn onder andere 3Di-modellen ingezet.

In een integrale gebiedsgerichte aanpak zijn we gestart met het ontwikkelen van een methodiek voor zowel watertekort als de Kaderrichtlijn Water (KRW). Op Texel passen we, samen met de gebruikers, de systematiek 'Inlaat op Maat' toe, gericht op de monitoring van verzilting. In het project Spaarwater zijn de toepassingsmogelijkheden en effectiviteit van verschillende maatregelen voor zelfvoorzienendheid van agrariërs onderzocht. Met LTO zijn afspraken gemaakt over het vervolg van het project 'Schoonwatervallei, op weg naar een klimaatbestendige polder'.

Het boezemgemaal Cees Mantel bij Schardam is in aanbouw. De nieuwbouw van de gemalen Wieringerwaard en Purmer Stedelijk is opgeleverd.

Het instandhoudingsplan voor de rietoevers, natuurvriendelijke oevers, het natte profiel en de waterbergingslocaties is geïmplementeerd in het huidige onderhoud, in de gedifferentieerde schouw en in het nieuwe Maaibestek 2016-2018.

Bijna 500 km van de watergangen is gebaggerd, hieruit is 993.000 m³ bagger verwijderd. Dit is 100.000 m³ minder dan begroot omdat bij twee projecten minder hoefde te worden gebaggerd dan gepland. Zestig baggerblokken zijn volgens planning op orde gebracht; drie baggerwerken hebben vertraging opgelopen. Op twintig kansrijke locaties is onderzocht of baggeren ook een betekenisvolle bijdrage kan leveren aan het verbeteren van de waterkwaliteit. De realisatie van vier nieuwe baggerdepots en een uitbreiding hebben we gestart.

Vijf peilbesluiten zijn vastgesteld waarbij het 'praktijkpeil' is vastgelegd zonder eerst een volledig gebiedsproces te doorlopen. Daarnaast hebben we gewerkt aan gedeeltelijke herzieningen op aanvraag. 81% van ons beheergebied heeft nu een actueel peilbesluit.

In de pilot 'Schoon Watervallei' hebben we samen met gebiedspartners de mogelijkheden voor de toekomstige watervoorziening en zelfvoorzienendheid verkend. Op Texel is het eerste gebiedsproces doorlopen met onder meer als doel Texel klimaatbestendig te maken. Voor de regio West-Friesland is een gebiedsproces gestart.

Met de gemeente Heemskerk en de LTO hebben we een intentieovereenkomst gesloten om met een gezamenlijke inspanning aanvullende maatregelen uit te werken, die het watersysteem nog robuuster kunnen maken om extreme buien in de toekomst met minder overlast te kunnen verwerken.

Het onderhoud van het stedelijk water in de gemeenten Heemskerk en Waterland is overgenomen. Een belangrijke mijlpaal was het herijken van de overeenkomst met de gemeente Den Helder uit 1995. In 40% van de gemeenten is de overname van het stedelijk water afgerond, in nog eens 10% van de gemeenten loopt het overnametraject.

Schoon (zoet) water

We hebben 15 km oevers natuurvriendelijk ingericht en 4 knelpuntlocaties passeerbaar voor vissen gemaakt. Met 145 km natuurvriendelijke oever en 43 opgeloste vismigratieknelpunten hebben we ruimschoots aan de resultaatverplichtingen van de eerste planperiode van de KRW voldaan. Drie officiële zwemwaterlocaties hadden door de bacteriële waterkwaliteit niet de beoogde status 'aanvaardbaar'. De KRW-monitoring voor de periode 2009-2015 is uitgevoerd en tijdig gerapporteerd.

Dit jaar lag de focus op de uitvoering van de afspraken uit het Bestuursakkoord Water en niet op het sluiten van afvalwaterakkoorden met gemeenten. De doelstelling om met circa 65% van de gemeenten een afvalwaterakkoord te hebben gesloten is daarom niet gehaald. In het kader van het Bestuursakkoord Water hebben we met vijf gebiedsregio's convenanten afgesloten en een uitvoeringsprogramma opgesteld met maatregelen om de besparingsopgave te realiseren. Op korte termijn waren de besparingen hoger dan verwacht, maar er is twijfel of de doelstelling voor 2020 kan worden behaald. De samenwerking met PWN onder de noemer Puur & Zuiver is geïntensiveerd en versterkt.

De uitkomst van het jaarlijkse onderzoek naar de discrepantie³ was gemiddeld 6%. Dit is een relatief laag percentage en daarom geen aanleiding of noodzaak om uitgebreider detailonderzoek te doen.

Op diverse locaties wordt onderzoek gedaan of plannen gemaakt om energie en grondstoffen terug te winnen uit afvalwater en slib.

Het onderzoek naar de achtergrondbelasting in boezemwateren is afgerond. Met deze achtergrondwaarden kunnen we de effecten van effluentlozingen⁴ op het watersysteem onderzoeken en waar eventueel een extra zuiveringsinspanning noodzakelijk/wenselijk is.

Het project 'Schoon erf, Schone sloot' is bekroond met een gedeelde tweede plaats voor de Innovatieprijs Handhaving en Toezicht 2015. De Landelijke Handhavingsstrategie is door het bestuur vastgesteld.

³ Het verschil tussen de gemeten vuilvracht in het afvalwater op de RWZI's en de geheven vervuilingseenheden via de zuiveringsheffing.

⁴ Lozingen van het in een rioolwaterzuivering gezuiverde afvalwater.

Veilige (vaar)wegen

In het collegeprogramma van het nieuwe bestuur is de overdracht van de wegen opgenomen. Dit bestuurlijk standpunt heeft geleid tot de start van een strategie hoe deze overdracht te bewerkstelligen.

De netwerkvisie met de bijbehorende categorisering van ons wegennet is nog niet gereed, omdat de afstemming met de partners meer tijd vergde dan was verwacht. Op wegen waarvan de categorie niet ter discussie staat zijn levensduurverlengende onderhouds-maatregelen, die positief scoren op de kwaliteitsbeoordeling, toegepast. Het percentage wegen waarvan de onderhoudstoestand als 'onvoldoende' is beoordeeld, is afgenomen van 22% (2014) naar 18% (2015). Programmatisch werken aan wegverharding is in combinatie met assetmanagement kosteneffectief gebleken: met hetzelfde budget zijn meer kilometers wegverharding verbeterd dan voorheen.

We hebben geen groot onderhoud of structurele verbetering van wegfunderingen uitgevoerd.

Het project 'Inrichting Westfriesche dijk' in Winkel, met een vrij-liggend fietspad ernaast, is hervat en net voor het eind van het jaar afgerond.

We hebben een methode ontwikkeld om een analyse te maken van het totale wegbeeld, dus duurzaam veilige inrichting conform de actuele inrichtingseisen voor 'Duurzaam Veilig', inclusief verharding en belijning. Deze analyse is getest in een pilotgebied en blijkt goed toepasbaar.

Bestuur en organisatie

De waterschapsverkiezingen zijn samen met de verkiezingen voor de Provinciale Staten georganiseerd en ze zijn zonder onregelmatigheden verlopen. Door een vroegtijdige en intensieve samenwerking met de gemeenten en een andere inzet van de verkiezingscampagne was het opkomstpercentage hoger dan in 2008.

Uit omgevingsonderzoek blijkt dat de organisatie beter is geworden in het betrekken van burgers en relaties bij bestuurlijke keuzes, het beleid en haar werkzaamheden.

De visie Maatschappelijk verantwoorde overheid (MVO) is vastgesteld. We hebben landelijk diverse (publieks)prijzen gewonnen waarmee de innovatie bij het hoogheemraadschap ook buiten de deur zichtbaar is.

De beoogde efficiencydoelstelling en het optimaliseren van de personele formatie liggen op koers om de doelstelling te halen. Op het gebied van subsidieverwerving is via een aanbesteding externe ondersteuning aangetrokken voor het verkrijgen van subsidies en het goed administreren en beheren van subsidiedossiers.

Uit onderzoek van Deloitte blijkt dat we de hoogste digitale volwassenheid van alle Nederlandse provincies, gemeenten en waterschappen hebben.

De uitvoering van ons informatiebeleidsplan, waarmee we onze ICT-voorzieningen en sturingsinformatie planmatig verbeteren, bewaken en zo nodig bijstellen, vordert gestaag.

De kwaliteit van de belastingprocessen hebben wij geborgd door het planmatig aanbrengen van verbeteringen in de administratieve organisatie, de managementinformatie, de gegevensbestanden en de belastingssystemen. Onze inspanningen hebben geleid tot handhaving van een percentage van circa 99,5% aan tijdig en correct opgelegde aanslagen.

Jaarrekening 2015

Uitgaven op de effecten

Bedragen x 1 miljoen

1.2 miljoen
Aantal inwoners

1.964 km²
Oppervlakte beheersgebied

140 km²
Oppervlakte open water

76%
Percentage onder NAP

Waterveiligheid

€ 18,5

Bestuur & Organisatie

€ 26,0

Veilige (vaar)wegen

€ 17,2

Voldoende water

€ 65,4

Schoon (zoet) water

€ 70,4

Kijk voor de volledige informatie op hhnk.nl

hoogheemraadschap
**Hollands
Noorderkwartier**

Exploitatie naar effect

Ten opzichte van de primitieve⁵ begroting is het resultaat € 14,3 miljoen positief en is in lijn met de prognose zoals afgegeven bij de Concernrapportage 3^e kwartaal (€ 14 miljoen). De toelichting op de twee algemene begrotingswijzigingen (totaal € 10,3 miljoen) staan in hoofdstuk 18.2 'Toelichting begrotingsafwijkingen'.

Ten opzichte van de begroting na wijzigingen wordt het jaar afgesloten met een positief exploitatieresultaat van € 4,0 miljoen. Op hoofdlijnen wordt het verschil ten opzichte van de begroting na wijzigingen als volgt verklaard.

<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	
Hogere opbrengsten vanwege verrekening onderhoud harde oevers; huuropbrengsten grond te Bergen en meer inkomsten uit jacht- en visrechten	+1,2
We hebben meer personeelslasten geactiveerd ⁶ dan begroot	+1,1
Lagere uitgaven goederen en diensten van derden onder andere door efficiënter beheer van dienstauto's en daling van de energietarieven	+1,2
Het niet inzetten van de post onvoorzien	+1,0
Overig	-/-0,5
Exploitatieresultaat	4,0

Voorgesteld wordt om het exploitatieresultaat van € 4,0 miljoen toe te voegen aan de bestemmingsreserves.

In onderstaande tabel wordt de exploitatie per effect weergegeven.

Effect <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Realisatie 2015	Begroting na wijzigingen 2015	Begroting 2015
Waterveiligheid	18,5	19,8	20,8
Voldoende water	65,4	67,3	67,4
Schoon (zoet) water	70,4	70,2	69,8
Veilige (vaar)wegen	17,2	18,8	19,1
Bestuur en organisatie	26,0	25,4	33,2
Exploitatieresultaat vóór toevoegingen en onttrekkingen reserves	197,5	201,5	210,3
Toevoegingen en onttrekkingen reserves	14,8	14,5	2,6
Waterschapsbelastingen	-216,3	-216,0	-212,9
Exploitatieresultaat ('-' is voordelig)	-4,0	0	0

⁵ Zoals door het algemeen bestuur eind 2014 vastgesteld, dus exclusief begrotingswijzigingen.

⁶ Uren op investeringsprojecten.

In onderstaande tabel zijn de waterschapsbelastingen per taak weergegeven.

Taak <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Realisatie 2015	Begroting na wijzigingen 2015	Begroting 2015
Watersysteem	-121,1	-120,8	-120,4
Zuiveringen	-80,6	-80,8	-78,3
Wegen	-14,6	-14,4	-14,2
Waterschapsbelastingen	-216,3	-216,0	-212,9

Investerings

Een belangrijk deel van ons werk bestaat uit het realiseren van investeringswerken. Jaarlijks starten we veel nieuwe projecten en ronden we lopende projecten af. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de investeringsuitgaven en -inkomsten per effect.

Effect <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Realisatie 2015	Begroting na wijzigingen 2015	Begroting 2015
<i>Uitgaven</i>			
Waterveiligheid	67,4	66,3	42,8
Voldoende water	31,3	31,9	31,9
Schoon (zoet) water	18,8	22,8	22,8
Veilige (vaar)wegen	2,8	2,3	2,3
Bestuur en organisatie	1,9	4,3	4,3
Totaal uitgaven	122,2	127,6	104,1
<i>Inkomsten</i>			
Waterveiligheid	-66,5	-64,4	-40,9
Voldoende water	-2,8	-2,0	-2,0
Schoon (zoet) water	-1,7	-3,9	-3,9
Veilige (vaar)wegen	-1,2	-1,4	-1,4
Bestuur en organisatie	-	-	-
Totaal inkomsten	-72,2	-71,7	-48,2
Netto-investeringsvolume	50,0	55,9	55,9

De totale uitgaven zijn lager door een combinatie van werkzaamheden die in 2014 zijn uitgevoerd maar in 2015 waren begroot (verleggen persleidingen Westfrisiaweg); werkzaamheden die doorschuiven naar 2016 (o.a. rioolgemaal in Hoorn); meevallers in de aanbestedingen en door lagere grondkosten dan geraamd (Wateropgave).

Pagina
13

Datum
12 april 2016

Registratienummer
16.14811

Deel 1 - Effecten in detail

2 Waterveiligheid

Op het gebied van de waterveiligheid werken we intensief samen met het Rijk vanuit het besef dat onze taken in elkaars verlengde liggen. We hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan het tot stand komen van nieuwe normen voor de primaire keringen. Onze solidariteitsbijdrage aan de Dijkrekening van het ministerie van Financiën voor de financiering van de programma's (HWBP2 en HWBP) bedroeg € 11,6 miljoen.

2.1 Indicatoren effect Waterveiligheid

	Resultaten	Prestaties	Smiley
1	De primaire waterkeringen voldoen aan de legger en de norm.	In 2021 voldoen de primaire keringen aan de veiligheidsnormen gekoppeld aan de eerste en tweede toetsing (programma HWBP-2: 100% uitgaven = 100% inkomsten)	
		In 2030 voldoen de primaire keringen aan de veiligheidsnormen gekoppeld aan de derde toetsing (programma HWBP: 100% uitgaven = 90% inkomsten)	
		Bij de oplevering van het toetsresultaat uit de Landelijke Rapportage Toetsing 4 (LRT4) in 2023 is ons percentage 'Nader Onderzoek' kleiner dan 2,5%	
		Actieve innovatie door interne en externe samenwerking: experimenten om meer kennis te vergaren en innovaties om nieuwe wegen in te slaan	
		De beleidsontwikkeling van Rijk en provincie is binnen drie jaar verwerkt in eigen beleid en instrumentarium	
2	In 2018 hebben we doorlopend inzicht in de onderhoudstoestand en het medegebruik van ons areaal waterkeringen.	De keringen en kunstwerken zijn onderhouden conform de keur, de legger en het beleid	
		Het medegebruik van de waterkering is in overeenstemming met het beleid	
		Er is juist, volledig en tijdig verantwoording afgelegd aan bestuur en toezichthouder over zorg, prestatie, kosten en risico's	
3	Onze crisisorganisatie zet zich in op het voorkomen van noodsituaties en het beperken van de gevolgen mocht zich een crisis voordoen.	HHNK heeft in 2017 een op de toekomst gerichte crisisbeheersingsorganisatie	

2.1.1 Resultaat 1: De primaire waterkeringen

De primaire waterkeringen voldoen aan de legger en de norm.

In 2021 voldoen de primaire keringen aan de veiligheidsnormen gekoppeld aan de eerste en tweede toetsing (programma HWBP-2: 100% uitgaven = 100% inkomsten) 😊

Hoogtepunt was de afronding – ruim binnen planning en budget – van het project Zwakke Schakels/Kust op Kracht (13,3 km) met de oplevering van de Hondsbossche Duinen. Met deze innovatieve zandige kustversterking hebben we de meest omvangrijke zandsuppletie en landuitbreiding sinds de Tweede Maasvlakte uitgevoerd. De versterkings-projecten Wieringermeerdiijk en Koegraszeedijk zijn financieel afgerond. Het projectplan Waddenzeedijk Texel (secties 1-8 en 10) is bestuurlijk vastgesteld en ter visie gelegd.

Op 15 december is met de gunning van het contract voor de versterking van de Markermeerdiijken het eerste alliantiecontract in de natte sector tot stand gekomen. Op basis van dit innovatieve contract dragen wij samen met de marktpartij zorg voor een veilige dijk in 2021. De gunning heeft drie maanden later dan gepland plaatsgevonden, omdat Rijkswaterstaat nader onderzoek wilde doen naar een variant met pompen op de Houtribdijk en de kansrijkheid van 'bewezen sterkte' van de huidige dijk. De minister heeft uiteindelijk besloten géén pompen toe te passen. Wij blijven bijdragen aan het uitwerken van de methodiek Bewezen Sterkte.

Het project Dijken op Veen 2 is begin van het jaar afgerond. De onderzoeksresultaten van deze innovatie zien er veelbelovend uit en worden gebruikt voor de dijkversterking Markermeerdiijken. Het project Dijken op Veen heeft in de categorie 'waterveiligheid' de Waterinnovatieprijs 2015 gewonnen. Het project Kust op Kracht was ook genomineerd in deze categorie.

Ten behoeve van de Hoogwaterkering Den Oever is een deel van de visafslag Den Oever gekocht en is de sanering van het haventerrein afgerond.

In 2030 voldoen de primaire keringen aan de veiligheidsnormen gekoppeld aan de derde en de verlengde derde toetsing (programma HWBP: 100% uitgaven = 90% inkomsten) 😊

In verschillende projectfasen zijn vier zogenaamde koppelstukprojecten geïntegreerd in de al lopende HWBP-2-projecten (Texel, Koegraszeedijk en Markermeerdiijken).

Voor het project Noordzeekanaal is het grondonderzoek afgerond en is het innovatieve watersimulatiemodel 3Di opgeleverd. De projecten Wieringermeerkeringen en Wieringer Zeewering zitten in de verkenningsfase en lopen conform planning en binnen budget.

Bij de oplevering van het toetsresultaat uit de Landelijke Rapportage Toetsing 4 (LRT4) in 2023 is ons percentage 'Nader Onderzoek' kleiner dan 2,5% (gebaseerd op de vigerende normen) 😞

Het plan van aanpak voor de voorbereidingsperiode tot 1 januari 2017 is nog niet gereed, omdat het daarvoor benodigde wettelijk toetsinstrumentarium (WTI) nog niet beschikbaar is. Vandaar de rode smiley.

Actieve innovatie door interne en externe samenwerking: experimenten om meer kennis te vergaren en innovaties om nieuwe wegen in te slaan 😊

De innovatie en samenwerking is terug te vinden in de hierboven genoemde projecten Zwakke Schakels en Dijken op Veen; het watersimulatiemodel 3Di en de contractvorm bij het alliantieproject Markermeerdiijken. En we werken met PWN samen om het waterinfiltratiegebied 'Het Kieftenvlak'⁷ te beschermen door gebruik te maken van 'building with nature-principes'. Hierdoor ontstaat een stuifkuil die de duinvallei als het ware met een (zand)dam afsluit.

⁷ Een gebied van 60 hectare groot tussen Wijk aan Zee en Heemskerk.

De proef bij Castricum met vier strandpaviljoens is afgerond. Hieruit blijkt dat over een langere periode praktijkonderzoek nodig is, om meer inzicht te krijgen omtrent zandverstuivingsgedrag in het gebied bij de paviljoens in relatie tot strandbebouwing.

In de gemeente Bergen staan zeven paviljoens zonder vergunning. Eind 2015 is de afspraak gemaakt dat de paviljoenhouders een jaar uitstel voor verplaatsing krijgen. In deze periode wordt onderzocht welke invloeden eventuele alternatieven voor voorwaartse verplaatsing hebben op de Waterkering (bijvoorbeeld strandpaviljoens de hoogte in).

In het kader van meerlaagsveiligheid⁸ is op het voormalige eiland Marken een pilotproject uitgevoerd. Het doel was om na te gaan of het uitvoeren van maatregelen in laag 2 en 3, een positieve invloed heeft op laag 1 (en dus minder versterking nodig is). Uit de pilot blijkt dat er geen 'slimme combinatie' voorhanden is. De uitkomst om een versterking uit te voeren in laag 1 om de basiswaterveiligheid te borgen wordt door alle partijen breed gedragen.

De beleidsontwikkeling van Rijk en provincie is binnen drie jaar verwerkt in eigen beleid en instrumentarium 😊

Relevant is de voorgestelde wijziging van de Waterwet die onder meer als consequentie heeft dat de primaire waterkering in het zuiden van ons gebied, de zogenaamde C-keringen⁹ langs het Noordzeekanaal, wordt afgewaardeerd naar een regionale of overige kering met een lagere normering. De wetswijziging is vastgelegd in een concept-wetsontwerp, dat nu voor advisering bij de Raad van State ligt. Het moet de parlementaire procedure (Tweede en Eerste Kamer) nog doorlopen. Het is daarmee nog niet zeker dat de wetswijziging ook op 1 januari 2017 in werking kan treden. Als de wetswijziging in werking treedt dan wordt de uitwerking hiervan binnen drie jaar verwerkt in ons eigen beleid.

Programma-investeringen resultaat 1: de primaire waterkeringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie	Begroting na wijzigingen
		2015	2015
Primaire keringen op orde	Uitgaven	67,4	65,6
	Inkomsten	-66,9	-64,3
	Totaal	0,5	1,3

2.1.2 Resultaat 2: Onderhoud en medegebruik

In 2018 hebben we doorlopend inzicht in de onderhoudstoestand en het medegebruik van ons areaal waterkeringen

De keringen en kunstwerken zijn onderhouden conform de keur, de legger en het beleid 😊

De eerste versie van het tactisch assetmanagementplan voor de primaire keringen en waterkerende kunstwerken is gereed. Bij de inspecties wordt gebruikgemaakt van een digitale app, waarmee rechtstreeks een schade wordt geregistreerd in het geprofessionaliseerde onderhoud beheersysteem.

We optimaliseren onze werkprocessen. De beschrijving van de processen 'onderhouden' en 'inspecteren' is gereed en medewerkers zijn extra opgeleid en getraind. Dit is ook een van de vereisten om te voldoen aan het wettelijk kader Zorgplicht in 2017.

⁸ In *Laag 1* blijven sterke waterkeringen bepalend voor de waterveiligheid; in *Laag 2* gaat het om duurzame, waterrobuuste ruimtelijke inrichting; in *Laag 3* gaat het om rampenbeheersing

⁹ Niet direct buitenwater-kerend

We onderhouden de zandige kust conform de landelijke 'Handreiking dynamisch kustbeheer'. We hebben stuifschermen en duinvoetafrasteringen geplaatst en helm geplant. Met een door eigen medewerkers ontwikkelde rietschermzetter kunnen stuifschermen efficiënter, ergonomischer en minder fysiek belastend worden geplaatst. Het resultaat is dat onze zandige kust continu voldoet aan het gekozen beheertype van dynamisch kustbeheer, conform de nota Waterkeringen 2012-2017.

De onderhoudsprojecten, de Grote Sluis Zaandam en de Zeesluis in Edam, lopen op schema.

Het medegebruik van de waterkering is in overeenstemming met het beleid 😊

Geen bijzonderheden te melden.

Er is juist, volledig en tijdig verantwoording afgelegd aan bestuur en toezichthouder over zorgplicht, prestatie, kosten en risico's 😊

We voldoen aan de prestatie. Het technisch beheerregister is gereed en onze basisinformatie, de minimale dataset, is vrijwel op orde. Om in 2017 te voldoen aan de Zorgplicht, waarbij we aantoonbaar het beheer en onderhoud van onze primaire keringen op orde hebben, is een projectorganisatie ingericht.

Exploitatielasten resultaat 1 en 2: Beheer van de waterkeringen

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting na wijzigingen
<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		2015	2015
Beheer van de waterkeringen	Externe kosten (exclusief bijdrage aan HWBP)	2,7	2,9
	Solidariteitsbijdrage HWBP	11,6	11,7
	Externe opbrengsten	-3,6	-3,3
	Kapitaallasten	3,6	3,5
	Interne kosten	3,5	4,0
	Interne opbrengsten	-0,2	-0,2
	Reserves	-	-0,1
	Totaal incl. reserves	17,6	18,5

De solidariteitsbijdragen voor de individuele waterschappen worden landelijk bepaald.

Beheerinvesteringen resultaat 2: Onderhoud en medegebruik

Investeringsvolumes <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		Realisatie	Begroting na wijzigingen
		2015	2015
Beheer van de waterkeringen	Uitgaven	-	0,7
	Inkomsten (terugbetaling)	0,5	-
	Totaal	0,5	0,7

De uitvoering van de damwand en vleugelmuur in Enkhuizen heeft nog niet plaatsgevonden en daarom hebben we geen uitgaven gedaan. De voorbereiding vergde meer tijd dan bij het opstellen van de begroting was ingeschat.

Voor de restauratie van het stoomgemaal Vier Noorder Koggen in 2012 hebben we van het Nationaal Restauratiefonds de subsidie vaststelling ontvangen. Bij een Design & Construct-contract is het maken van een inschatting van de subsidiabele kosten lastig. De subsidie is lager uitgevallen

dan wij hadden ingeschat en daarom hebben we de ten onrechte ontvangen inkomsten terugbetaald. De aanpassing is binnen het krediet opgevangen.

2.1.3 Resultaat 3: Crisisbeheersing

Onze crisisbeheersingsorganisatie zet zich in op het voorkomen van noodsituaties en het beperken van de gevolgen mocht zich een crisis voordoen.

HHNK heeft in 2017 op de toekomst gerichte crisisbeheersingsorganisatie 😊

Er zijn dit jaar circa twintig incidenten geweest. Waaronder een persleidingbreuk op een lastig bereikbare locatie onder een viaduct in Oostzaan en enkele grote branden met verontreiniging van oppervlaktewater door asbest of vervuild bluswater. Incidenten zijn in goed overleg met in- en externe partners opgelost en hebben niet geleid tot (grote) complicaties.

We hebben de interne crisisbeheersingsorganisatie verbeterd. Sleutelposities zijn minimaal dubbel bemenst, medewerkers zijn opgeleid en getraind, opkomsttijden zijn verkort, de wachtdienstroosters zijn verbeterd, en de transportmiddelen en het materiaal zijn op orde gebracht. Het netcentrisch werken is verder geïmplementeerd. De diverse teams hebben gericht hun specifieke taak en rol in de crisisbeheersingsorganisatie geoefend, waaronder een systeem oefening met alle teams.

In ons externe netwerk dragen we bij aan het Uitvoeringsprogramma Crisisbeheersing van de Unie en met de veiligheidsregio's hebben we onder andere overstromingsscenario's uit 3Di gedeeld.

Exploitatielasten resultaat 3: Crisisbeheersing

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting na wijzigingen
<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		2015	2015
Crisisbeheersing	Externe kosten	0,2	0,2
	Interne kosten	0,7	0,9
	Totaal	0,9	1,1

3 Voldoende water

Door aan- en afvoer, bergen en vasthouden van water wordt het waterpeil gereguleerd. De regionale (boezem)kades beschermen het gebied tegen wateroverlast en in samenwerking met onze partners anticiperen we op klimaatverandering en maatschappelijke ontwikkelingen.

3.1 Indicatoren effect Voldoende water

	Resultaten	Prestaties	Smiley
1	Wij anticiperen op klimaatveranderingen en maatschappelijke ontwikkelingen.	Wij actualiseren en evalueren het beleid	
		Wij meten op basis van afgesproken doelen de toestand van ons watersysteem	
2	Er is geen kwantitatieve en kwalitatieve achteruitgang in ons grondwatersysteem.	Wij beheren het grondwater zodanig dat het bijdraagt aan het resultaat	
3	De zoetwaterinlaat is in 2019 gelijk gebleven aan de afgesproken hoeveelheid uit het Waterakkoord IJsselmeer-Markermeer van 18 mei 2011.	De watertekortvisie wordt meegenomen in de gebiedsplannen	
4	Ons watersysteem voldoet aan de legger, is duurzaam en ten minste gelijk aan dat in 2013. We toetsen dit resultaat met onze partners en stakeholders.	Handhaven waterpeilen conform peilbesluit	
		Wij beheren onze waterlopen (exclusief baggeren) zodanig dat het bijdraagt aan het resultaat	
		Uitvoeringprogramma baggeren realiseren op basis van het beleidsplan waterbodems	
		Wij handelen binnen wet- en regelgeving en behoorlijk bestuur en bewaken de afgesproken kaders	
		Wij vervullen een maatschappelijke taak in het beheer en onderhoud van recreatieve voorzieningen, natuur en cultuurhistorie	
		In 2017 voldoet ons watersysteem aan de normen voor wateroverlast (inclusief inundatie)	
5	De omgeving is bekend met onze plannen.	Actualiseren peilbesluiten voor 2018	
		Gebiedsgerichte uitwerking Deltastrategie	
		In samenwerking met de omgeving wordt het watersysteem daar waar mogelijk verbeterd	
6	De regionale waterkeringen voldoen aan de legger en de norm voor waterveiligheid.	In 2019 voldoet minimaal 80% van de boezemkades aan de norm	

	Resultaten	Prestaties	Smiley
7	In 2018 hebben we doorlopend inzicht in de onderhoudstoestand en het medegebruik van ons areaal waterkeringen.	Het medegebruik van waterkeringen is in overeenstemming met het beleid	
		Het netwerk aan keringen en kunstwerken wordt onderhouden conform de keur en legger	
		Jaarlijks wordt verantwoording afgelegd aan bestuur en toezichthouder over zorg, prestatie, kosten en risico's	

3.1.1 Resultaat 1: Anticiperen op klimaat en ontwikkelingen

Wij anticiperen op klimaatveranderingen en maatschappelijke ontwikkelingen.

Wij actualiseren en evalueren het beleid 😊

Het Waterprogramma 2016-2021 is ter visie gelegd. Net als bij de opstelling van het Waterprogramma hebben we tijdens de inspraakperiode actief onze buitenwereld opgezocht om met elkaar in gesprek te blijven of te komen. Het aantal zienswijzen bedroeg veertig stuks; driekwart was afkomstig van omwonende langs de Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam. In december heeft het algemeen bestuur het Waterprogramma vastgesteld.

Van de 16 bouwstenen (belangrijke wateronderwerpen), die met externe partijen zijn bedacht, zijn er 13 verder uitgewerkt en 5 daarvan kwamen tot een echte business-case.

Het algemeen bestuur heeft de beleidsnotitie Onderhoud Stedelijk Water in november vastgesteld. We zijn nu over de helft van het aantal overnamen.

Wij meten op basis van afgesproken doelen de toestand van ons watersysteem 😊

Geen bijzonderheden te melden.

3.1.2 Resultaat 2: Grondwater

Er is geen kwantitatieve en kwalitatieve achteruitgang in ons grondwatersysteem.

Wij beheren het grondwater zodanig dat het bijdraagt aan het resultaat 😊

Het grondwaterbeleidskader is opgenomen in het Waterprogramma 2016-2021 en vastgesteld. Door een personele uitwisseling van onze hydrologen met PWN is onze kennis vergroot en de samenwerking versterkt.

Voor een geïntegreerd grondwatermeetnet voor de waterkeringen en onze grondwatertaken is een visie opgesteld. De methodiek voor het opzetten en optimaliseren van een grondwatermeetnet wordt in nauw overleg met waterschap Noorderzijlvest, PWN en Vitens uitgewerkt. Ons hydrologisch instrumentarium is uitgebreid met het grondwatermodel 'Leven met Zout water' en onze gegevens- en beheersystemen worden voorbereid op de komst van de Basis-Registratie Ondergrond.

3.1.3 Resultaat 3: Zoetwaterverbruik

De zoetwaterinlaat is in 2019 gelijk gebleven aan de afgesproken hoeveelheid uit het Waterakkoord IJsselmeer-Markermeer van 18 mei 2011.

De watertekortvisie wordt meegenomen in de gebiedsplannen 😊

De strategie voor Watertekort is uitgewerkt en vastgelegd in het Waterprogramma 2016-2021. In een integrale gebiedsgerichte aanpak zijn we gestart met de ontwikkeling van een methodiek voor zowel watertekort als KRW.

Met de provincie zijn we de pilot Voorzieningenniveau Oostpolder gestart. Naast de Oostpolder wordt ook op Texel samen met de gebruikers de systematiek 'Inlaat op Maat' toegepast, gericht op monitoring van verzilting. 'Inlaat op Maat' heeft in de categorie 'voldoende water' de Waterinnovatieprijs gewonnen.

Wij nemen met waterbeheerders rondom het IJsselmeer deel in het project Slimwatermanagement voor het Noordzeekanaal en Amsterdam-Rijnkanaal, gericht op samenwerking in wateroverlast- en watertekortsituaties.

In het project Spaarwater zijn de toepassingsmogelijkheden en effectiviteit van verschillende maatregelen voor zelfvoorzienendheid van agrariërs onderzocht. Uit fase I blijkt dat de innovatieve zoetwateroplossingen werken. De pilot zelfvoorzienende zoetwaterberging op Texel is afgesloten.

De resultaten worden beschikbaar gesteld via de website <http://zoetwaterberging.nl>

Met LTO zijn afspraken gemaakt over het vervolg van het project 'Schoonwatervallei, op weg naar een klimaatbestendige polder'.

3.1.4 Resultaat 4: Watersysteem

Ons watersysteem voldoet aan de legger, is duurzaam en ten minste gelijk aan dat in 2013. We toetsen dit resultaat met onze partners en stakeholders.

Handhaven waterpeilen conform peilbesluit 😊

De peilregulerende werken hebben naar behoren gefunctioneerd zodat het waterpeil overal gehandhaafd kon worden overeenkomstig de peilbesluiten. De gemiddelde beschikbaarheid van de diverse categorieën gemalen lag rond de 98%.

Bij de implementatie van assetmanagement is in de pilot Wieringermeer duidelijk geworden dat een polder definiëren en kwantificeren in termen van assets (= bedrijfsmiddelen), kosten en risico's een lastige opgave is.

Wij hebben conform planning (groot) onderhoud gepleegd. De nieuwbouw van de gemalen Wieringerwaard en Purmer Stedelijk is opgeleverd. Het boezemgemaal Cees Mantel bij Schardam is in aanbouw.

Wij beheren onze waterlopen (exclusief baggeren) zodanig dat het bijdraagt aan het resultaat 😊

Het in 2014 opgestelde instandhoudingsplan voor de rietoevers, natuurvriendelijke oevers, het natte profiel en de waterbergingslocaties is geïmplementeerd. Belangrijke verandering is het gefaseerd rietmaaien waarvan we verwachten dat dit een positieve bijdrage levert aan onze KRW-doelen. Voor de waterbergingen zijn afspraken gemaakt over de wijze van aanbesteding van het beheer en onderhoud.

In het kader van de Overeenkomst Vaarwegbeheer met de provincie Noord-Holland is circa 2,2 kilometer harde oeverbescherming vernieuwd en zijn oevers hersteld in combinatie met baggerwerk, waarmee een forse kostenbesparing is gerealiseerd en overlast voor onder andere de burger is beperkt. Het onderhoud van de harde oeverbescherming Den Helder is in het kader van de herijking Overname Stedelijk Water afgekocht.

Uitvoeringsprogramma baggeren realiseren op basis van het beleidsplan Waterbodems 😊

We zijn voor 6.200 km waterloop baggerplichtig, hiervan is 835 km waterloop gemeten en getoetst aan de normafmeting. Bijna 500 km watergangen is gebaggerd, hieruit is 993.000 m³ bagger verwijderd. Dit is 100.000 m³ minder dan begroot omdat we in de projecten Eilandspolder-Oost en Wormer- en Jisperwater minder hoefden te baggeren om het gewenste resultaat te bereiken. We hebben 60 baggerblokken volgens planning op orde gebracht, waarvan 38 in het landelijk gebied, 17 in het stedelijk gebied en 5 in de boezem. Bij 3 baggerwerken hebben we vertraging opgelopen

vanwege tijdrovende subsidie- of vergunningsprocedures. Het landelijk baggerwerk 2016 is in het vierde kwartaal aanbesteed.

Op 20 kansrijke locaties is onderzocht of baggeren ook een betekenisvolle bijdrage kan leveren aan het verbeteren van de waterkwaliteit. Van 16 locaties is vastgesteld dat dit niet zo is. Van de locatie Roggesloot op Texel is dit wel vastgesteld; 3 locaties worden nog nader onderzocht. Van 8 verontreinigde locaties die vorig jaar nader zijn onderzocht, is het vervolgtraject in beeld gebracht. Op de locaties Vaart Zuid in Zaandam en Wilgenkade Krommenie wordt de komende jaren een ingreep in de waterbodembodem gedaan ter verbetering van de waterkwaliteit. De overige locaties worden in het reguliere onderhoudsbaggeren meegenomen.

De realisatie van nieuwe baggerdepots in Beverwijk, Heemskerk, Purmerend en Hoorn en de uitbreiding van depot Heiloo zijn gestart. Depot Heemskerk is in bedrijf genomen, de aanleg van depot Purmerend is bijna gereed.

Wij handelen binnen wet- en regelgeving en behoorlijk bestuur en bewaken de afgesproken kaders 😊

Zie voor de toelichting op vergunningverlening en handhaving hoofdstuk 4.1.2 bij 'Wij handelen binnen kaders van wet- en regelgeving en behoorlijk bestuur'.

Wij vervullen een maatschappelijke taak in het beheer en onderhoud van recreatieve voorzieningen, natuur en cultuurhistorie 😊

Deze prestatie is onderdeel van reguliere werk, geen bijzonderheden. Bij het effect 'Bestuur en Organisatie' gaan we nader in op het cultuurhistorisch erfgoed.

In 2017 voldoet ons watersysteem aan de normen voor wateroverlast (inclusief inundatie) 😊

Dit jaar zijn 4 polders op orde gebracht. In totaal voldoen nu 106 polders aan de normen. Daarmee is circa 87% van de programma-opgave van 122 polders gerealiseerd. Voor de polders met een resterende opgave is de voorbereiding en eventuele grondverwerving gestart. Voor 2 polders is een verkenning ingezet naar de kosteneffectiviteit van de maatregelen. Voor een klein aantal projecten is de deadline van 2017 nog kritisch. Op deze projecten is strakke sturing gezet.

Programma-investeringen Wateropgave

		Realisatie	Begroting na wijzigingen
Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		2015	2015
Bestrijding wateroverlast	Uitgaven	2,8	7,2
	Inkomsten	-2,7	-2,0
	Totaal	0,1	5,2

De uitgaven zijn lager door meevallers in de aanbestedingen, lagere grondkosten dan geraamd omdat de definitieve planuitwerking mogelijk bleek met minder grondoppervlak, en bijstelling van ramingen en uren bij het concretiseren van de projecten. Door een langere looptijd van planologische procedures en verwervingstrajecten zijn uitgaven doorgeschoven naar 2016. De inkomsten die samenhangen met deze uitgaven zijn eveneens doorgeschoven. Voor het totale programma Wateropgave blijven de inkomsten ongewijzigd.

De inkomsten nemen per saldo toe met € 0,7 miljoen. Voor drie opgeleverde projecten van HHNK is duidelijk geworden dat deze worden gesubsidieerd onder het Europese Plattelands-ontwikkeling-

Programma (POP2). De subsidie wordt alleen uitgekeerd als landelijk een onderuitputting ontstaat op POP2-middelen. Dit is het geval.

3.1.5 Resultaat 5: Plannen en omgeving

De omgeving is bekend met onze plannen.

Actualiseren peilbesluiten voor 2018 😊

We hebben vijf peilbesluiten vastgesteld waarbij het 'praktijkpeil' is vastgelegd zonder eerst een volledig gebiedsproces te doorlopen. Daarnaast hebben we gewerkt aan gedeeltelijke herzieningen zoals 't Hoekje en Kooijhaven. De procedure voor vier peilbesluiten is gestart. 81% van ons beheergebied heeft nu een actueel peilbesluit ten opzichte van 70% in 2014.

Gebiedsgerichte uitwerking Deltastrategie 😊

In de pilot 'Schoon Watervallei' hebben we samen met gebiedspartners de mogelijkheden voor de toekomstige watervoorziening en zelfvoorzienendheid verkend. Resultaat is een aantal oplossingsmogelijkheden die bijdragen aan een zuiniger gebruik van schoon zoetwater en de inzet van nieuwe zoetwaterbronnen. Met de LTO zijn afspraken gemaakt over het vervolg van het project 'Schoonwatervallei, op weg naar een klimaatbestendige polder'.

Onder leiding van het team 'Regionale Deltastrategie' is op Texel het eerste gebiedsproces doorlopen. Het doel is om Texel klimaatbestendig te maken, maar ook om water als een economische drager te ontwikkelen en te integreren in de economische motor van Texel. In het Platform Texel Water nemen tien partijen deel, die alle belang hebben of een rol spelen in het waterbeheer. Vanuit het platform wordt de regie gevoerd op het proces. Het document 'Texel Water', een lokale uitwerking van de Deltavisie voor Texel, waarin de plannen en ideeën van de Texelse gemeenschap zijn opgenomen op het gebied van water en waterveiligheid in een veranderd klimaat, is inmiddels in concept klaar. De gezamenlijke website (www.TexelWater.nl) gaat als internetportaal voor alle waterzaken op Texel dienen.

Voor de regio West-Friesland is een gebiedsproces gestart. West-Friesland heeft geen grote (water)opgave meer, maar er liggen wel kansen ter verbetering van het waterbeheer en de klimaatbestendigheid van West-Friesland.

In samenwerking met de omgeving wordt het watersysteem daar waar mogelijk verbeterd 😊

In 2014 hebben burgers in Heemskerk veel wateroverlast ervaren als gevolg van clusterbuien. Het op orde brengen is de verantwoordelijkheid van de gemeente, maar voor het oplossen van de huidige situatie is onze medewerking natuurlijk nodig. We hebben met de gemeente Heemskerk en de LTO een intentieovereenkomst gesloten om met een gezamenlijke inspanning aanvullende maatregelen uit te werken, die het watersysteem robuuster maakt om extreme buien in de toekomst met minder overlast te kunnen verwerken.

Het opstellen van het waterplan Medemblik/Enkhuizen is voortgezet. Het gemeentelijk waterplan Landsmeer is in concept gereed. Met verschillende gemeenten zijn verkenningen uitgevoerd om volgend jaar een waterplan op te stellen. Als belangrijkste maatregel uit de vastgestelde waterplannen is gestart met de uitvoering van de westelijke en oostelijke omleiding in Beverwijk.

Het onderhoud van het stedelijke water in de gemeenten Heemskerk en Waterland is overgenomen. De inventarisatie van het over te nemen onderhoud in het stedelijke water van de

gemeente Zaanstad is afgerond. Met de gemeenten Castricum, Beemster en Bergen zijn verkenningen uitgevoerd om in 2016 met het overnametraject te starten.

Een belangrijke mijlpaal was het herijken van de overeenkomst met de gemeente Den Helder uit 1995. Het onderhoud van de beschoeiing en droge taluds is weer in handen gegeven van de gemeente. In 40% van de gemeenten is de overname van het stedelijk water afgerond, in nog eens 10% van de gemeenten loopt het overnametraject.

3.1.6 Resultaat 6: Regionale keringen

De regionale waterkeringen voldoen aan de legger en de norm voor waterveiligheid.

Het toetsingsproces voor de regionale keringen verloopt conform de planning. Nieuwe afgekeurde kades worden meegenomen in het VBK- programma.

Het project 'overige keringen' is gestart om inzicht te krijgen welke bijdrage overige waterkeringen aan een robuust watersysteem kunnen leveren.

In 2019 voldoet minimaal 80% van de boezemkades aan de norm 😊

31 km boezemkade is verbeterd, waarmee het totaal in het VBK op 115 km komt.

De kostprijs per kilometer verbeterde kade in het VBK-1 programma is gedaald. We hebben kennis en uren ingebracht in een doorbraaktoets op een veendijk bij Hoogheemraadschap van Rijnland. De proef toont aan dat veen meer sterkte heeft dan gedacht. Het voordeel hiervan is dat bij afkeuring van boezemkades minder zware verbeteringen nodig zijn.

In de Purmer hebben we overeenkomsten gesloten met de gemeente betreffende klei en met agrariërs inzake peilbeheer (laagwatersloot). Van 40 agrariërs is grond gekocht ten behoeve van de kadeverbetering. Het verbeteringsproject verloopt voorspoedig. In het project Nauernasche Vaart Oost is een nieuwe techniek gebruikt: de dijkslootbodemp wordt met zand verzwaard om de stabiliteit van de kade te verbeteren.

Programma-investeringen VBK

		Realisatie	Begroting na wijzigingen
Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		2015	2015
Verbetering boezemkades	Uitgaven	12,3	12,0
	Inkomsten	-0,1	-
	Totaal	12,2	12,0

3.1.7 Resultaat 7: Onderhoud en medegebruik

In 2018 hebben we doorlopend inzicht in de onderhoudstoestand en het medegebruik van ons areaal waterkeringen.

Het netwerk aan regionale waterkeringen en kunstwerken hebben we onderhouden conform de keur en legger. Om dit onderhoud kosteneffectiever te doen, schakelen we stapsgewijs over naar assetmanagement. Hiervoor worden de objecten grotendeels opgenomen in een beheerregister (loopt tot en met 2016); onze inspecties en onderhoudsmaatregelen zijn gedigitaliseerd. Daarnaast hebben we meer onderhoudswerkzaamheden met onze eigen onderhoudsdienst uitgevoerd om het inzicht in de onderhoudstoestand en het areaal van de waterkeringen te vergroten en de verbinding te leggen met de crisisbeheersingsorganisatie.

We doen mee met de meerjarige landelijke veldproef muskusratten. Waterschappen onderzoeken daarbij – in samenwerking met de Dierenbescherming, natuurorganisaties, STOWA en LTO – de graafschade tegenover kosten van herstel en diervriendelijke vangstmethoden. De feitelijke muskusrattenbestrijding wordt in een samenwerkingsverband tussen zes waterschappen voor ons uitgevoerd door De Stichtse Rijnlanden.

Exploitatielasten resultaat 1 t/m 7

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting na wijzigingen
<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		2015	2015
Beheer watersystemen	Externe kosten	24,2	24,0
	Externe opbrengsten	-3,3	-2,1
	Kapitaallasten	17,5	18,1
	Voorzieningen	7,1	7,1
	Interne kosten	19,9	19,9
	Onvoorzien		0,3
	Reserves	0,3	0,3
	Totaal incl. reserves	65,7	67,6

Externe opbrengsten

De externe opbrengsten zijn vanwege een aantal redenen hoger.

Voor het onderhoud van de harde oevers is vanuit de provincie alsnog een vergoeding van € 0,8 miljoen over 2014 ontvangen, overeenkomstig de samenwerkingsovereenkomst voor het vaarwegbeheer. Er zijn extra huuropbrengsten voor grond ontvangen en meer inkomsten uit jacht- en visrechten (totaal € 0,4 miljoen).

Beheerinvesteringen resultaat 1 t/m 7 exclusief VBK

		Realisatie	Begroting na wijzigingen
Investeringsvolumes <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		2015	2015
Beheer watersystemen	Uitgaven	16,2	12,7
	Inkomsten	-0,1	-0,1
	Totaal	16,1	12,6

De hogere uitgaven zijn verspreid over een twintigtal projecten en hebben diverse oorzaken, waaronder vertraagde aanbestedingen uit 2014 die in 2015 in uitvoering zijn gekomen.

4 Schoon (zoet) water

In 2027 beschikken we over een gezond en betrouwbaar watersysteem dat voldoende veerkracht heeft om (plaatselijke) verstoringen op te vangen. De kwaliteit van het oppervlaktewater blijft minimaal op hetzelfde niveau (geen achteruitgang) als in 2013.

4.1 Indicatoren effect Schoon (zoet) water

	Resultaten	Prestaties	Smiley
1	In de planperiode 2015-2018 is de waterkwaliteit in ons gebied hetzelfde of verbeterd ten opzichte van 2013.	In 2015 zijn de resultaatverplichte maatregelen uit het eerste Kaderrichtlijn Water-programma uitgevoerd	
		In 2021 zijn de maatregelen uit het tweede KRW-programma uitgevoerd	
		In 2015 voldoen de officiële zwemwaterlocaties tenminste aan de status 'aanvaardbaar' van de Europese Zwemwaterrichtlijn	
		In de planperiode monitoren wij het effect van maatregelen en beleid op de waterkwaliteit	
2	Vanaf 2021 vormen de lozingen vanuit de afvalwaterketen geen belemmering voor het behalen van de waterkwaliteitsdoelen.	We zetten in op bronmaatregelen om de aard en hoeveelheid afvalwater positief te beïnvloeden	
		We zetten in op terugwinnen, opwekken of hergebruik van grondstoffen, energie en water	
		Het beheer en onderhoud van de installaties van de waterketen is toekomstbestendig en innovatief.	
		We werken nauw samen met gemeenten en PWN om de doelmatigheid te realiseren die in lijn is met het Bestuursakkoord Water	
		Met het transporteren van afvalwater voldoen we voor minimaal 95% aan de met gemeenten afgesproken capaciteit	
		Met het zuiveren van afvalwater wordt voldaan aan de vergunningseisen (voor stikstof en fosfaat), tegen zo laag mogelijke kosten. Daarbij mag het effect op de waterkwaliteit niet verslechteren	
		Wij verwerken zuiveringsslib duurzaam en tegen de laagst maatschappelijke kosten. Het geproduceerde granulaat voldoet aan de kwaliteitseisen van de afnemer	
		Wij handelen binnen kaders van wet- en regelgeving en behoorlijk bestuur	

4.1.1 Resultaat 1: Waterkwaliteit

In de planperiode 2015-2018 is de waterkwaliteit in ons gebied hetzelfde of verbeterd ten opzichte van 2013. Om de waterkwaliteit te verbeteren voeren we het programma Kaderrichtlijn Water (KRW) uit.

In 2015 zijn de resultaatverplichte maatregelen uit het eerste KRW-programma uitgevoerd 😊

We hebben 15 km oevers natuurvriendelijk ingericht; daarmee is in de eerste planperiode 145 km natuurvriendelijke oever aangelegd. Om een betere visstand in het watersysteem te bereiken hebben we de vismigratie bevorderd door 4 knelpuntlocaties passeerbaar te maken voor vissen, zodat eind van het jaar 43 knelpunten zijn opgelost. Op één project na zijn alle projecten uit het geactualiseerde onderzoeksmaatregelprogramma van de KRW afgerond.

De samenwerkingsovereenkomst met de Vereniging Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer Water, Land & Dijken is geëindigd en hiermee is een succesvolle landelijke pilot afgesloten. In augustus is door de provincie en de drie Noord-Hollandse waterschappen in een bestuursovereenkomst vastgelegd dat diensten die als beheermaatregelen worden beschouwd een vervolg krijgen in het kader van het nieuwe stelsel voor Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (het ANLB2016) van de provincie Noord-Holland. Voor ons beheersgebied dragen wij hier financieel 50% aan bij.

De belangrijkste beheermaatregel om de KRW-doelstellingen te halen is het omschakelen naar natuurvriendelijk beheer en onderhoud; dit hebben we voortgezet. We hebben het waterlopenbeheerplan vertaald in een instandhoudingsplan voor natte profielen en zachte oevers (natuurvriendelijke oevers, rietoevers en waterbergingen). We zijn in het onderhoud gestart met de uitvoering van dit instandhoudingsplan.

In 2021 zijn de maatregelen uit het tweede KRW-programma uitgevoerd 😊

Geen bijzonderheden te melden.

In 2015 voldoen de officiële zwemwaterlocaties tenminste aan de status 'aanvaardbaar' van de Europese Zwemwaterrichtlijn 😞

De bacteriële waterkwaliteit is op de meeste zwemwaterlocaties op orde. Op 6 van de 31 locaties werd de norm overschreden, waarbij het meestal ging om een kortdurende overschrijding. 3 zwemwaterlocaties (de Ursemmerplas in Koggenland, het Skarpet in Oude Niedorp en de Smient Jagersplas in Zaandam) kregen door de bacteriële waterkwaliteit het EU-oordeel 'slecht'. Dit is de reden voor de rode smiley.

De afgelopen twee jaar heeft zich vrijwel geen overlast van blauwalg meer voorgedaan.

In de planperiode monitoren wij het effect van maatregelen en beleid op de waterkwaliteit 😊

De KRW-monitoring voor de eerste planperiode 2009-2015 is uitgevoerd en tijdig gerapporteerd. Het KRW-meetnet is aangepast aan de meest recente eisen, zodat we (behoudens kleinere aanpassingen) voor de komende periode 2016-2021 op orde zijn.

De studie naar de achtergrondbelasting is afgerond en de resultaten zijn verwerkt in de KRW-doelstellingen en de KRW-factsheets¹⁰. We zijn gestart met watersysteemanalyses om de maatregelen te bepalen die de grootste bijdrage leveren aan het behalen van de optimale ecologie binnen ons beheergebied.

Voor de landelijke enquête KRW-monitoring, de definitieve toestandrapportage aan 'Brussel' en het stroomgebiedbeheerplan zijn alle benodigde data en informatie op tijd aangeleverd.

¹⁰ Lijsten met relevante feiten en actuele gegevens van de 51 KRW-waterlichamen in ons gebied

We hebben een samenwerkingsovereenkomst met Rijkswaterstaat ondertekend, gericht op het samen realiseren van oplossingen voor vismigratieknelpunten. Onderzoek aan de vispassages laat zien dat er trekvisen worden waargenomen. De natuurvriendelijke oevers zijn nu twee jaar onderzocht. Hoewel twee jaar onderzoek kort is voor het trekken van definitieve conclusies voor de ecologie laat het onderzoek positieve resultaten zien.

Exploitatielasten KRW

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting na wijzigingen
(bedragen x € 1 miljoen)		2015	2015
KRW	Kapitaallasten	1,1	1,1
	Totaal	1,1	1,1

Programma-investeringen KRW

Investeringenvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie	Begroting na wijzigingen
		2015	2015
Programma KRW	Uitgaven	1,9	2,0
	Inkomsten	-0,2	-0,1
	Totaal	1,7	1,9

4.1.2 Resultaat 2: Waterketen

Vanaf 2021 vormen de lozingen vanuit de afvalwaterketen geen belemmering voor het behalen van de waterkwaliteitsdoelen.

We zetten in op bronmaatregelen om de aard en hoeveelheid afvalwater positief te beïnvloeden 😊

Samen met gemeenten scheiden we schoon- en vuilwater. Zo beïnvloeden we de hoeveelheid en de samenstelling van het rioolwater en kunnen we stromen apart behandelen. De rekenkamercommissie heeft dit jaar een onderzoek uitgevoerd naar de effectiviteit van het afkoppelen van verhard oppervlak. De aanbevelingen van de rekenkamercommissie worden opgevolgd en als zich kansen voordoen wordt daar op ingespeeld.

In de samenwerking met gemeenten lag de focus dit jaar op uitvoering van de afspraken uit het Bestuursakkoord Water en niet op het met gemeenten sluiten van afvalwaterakkoorden. Daarom is de smiley blauwgekleurd.

Ontwikkelingen vanuit het Programma Waterketen zijn op verschillende wijzen (bijvoorbeeld via lokale media gericht op de burger en vakbladen) onder de aandacht gebracht. Voor de bewustwording van de gebruikers/burgers zijn campagnes en acties gevoerd, zoals een scholencampagne in relatie tot de open dag op de vernieuwde rwzi Den Helder, de campagne 'Minder hard, meer profijt' samen met het PWN, en eind december samen met gemeenten 'Olie & vet. Niet in toilet!'

De uitkomst van het jaarlijkse onderzoek naar de discrepantie – het verschil tussen de gemeten vuilvrucht in het afvalwater op de rwzi's en de geheven vervuilingseenheden via de zuiveringsheffing – was gemiddeld 6%. Dit is een relatief laag percentage en daarom geen aanleiding of noodzaak om uitgebreider detailonderzoek te doen.

We hebben vijftien gemeentelijke rioolgemalen overgenomen.

We zetten in op terugwinnen, opwekken of hergebruik van grondstoffen, energie en water 😊

We zien afvalwater en slib niet langer als afvalproducten, maar als dragers van energie en waardevolle grondstoffen, zoals nutriënten en zoetwater. Met pilots onderzoeken we welke technieken kansrijk zijn voor terugwinning van grondstoffen en opwekking van energie. Bij nieuwbouw of grootschalige renovatieprojecten verwerken we kansrijke, innovatieve toepassingen:

- Op de rwzi Beemster willen we de grondstof cellulose terugwinnen. De bouw van de fijnzeefinstallatie is gestart. Op basis van een gewijzigd voorstel is uiteindelijk toch EU-subsidie toegekend.
- We willen op de rwzi's Beverwijk en Zaandam-Oost een energiefabriek realiseren om biogas uit slib te produceren. Beide projecten bevinden zich in de planfase.
- We hebben voortdurend aandacht voor mogelijk kansen tot grondstofterugwinning van fosfaat, metalen en nutriënten, maar dat heeft nog niet tot aansprekende resultaten geleid. In het kader van het warmtenetproject van de gemeente Zaanstad wordt nu een businesscase uitgewerkt voor warmteterugwinning uit het gezuiverde afvalwater van de rwzi Zaandam-Oost.
- Voor de opwerking van biogas tot groen aardgas zijn we in zee gegaan met een nieuwe marktpartij. Samen onderzoeken we mogelijkheden om voor het bij het opwerken van biogas vrijkomende CO₂ een nuttige toepassing te vinden, bijvoorbeeld voor de koeling voor auto's of gebruik in de glas- en tuinbouw.

Effect van effluent op watersysteem

De waterketen kan niet los worden gezien van het watersysteem. De nulmeting naar de achtergrondwaarden in de boezem is gereed. Deze achtergrondwaarden hebben we nodig om te onderzoeken wat de effecten van effluentlozingen¹¹ op het watersysteem zijn en waar eventueel een extra zuiveringsinspanning noodzakelijk/wenselijk is. Dit proces loopt minstens door tot half 2017.

Voor het bepalen van benodigde maatregelen voor riooloverstorten in relatie tot de waterkwaliteitsdoelstelling gaan we uit van een effectbenadering. De afweging vindt plaats op basis van de omvang van de lozing uit de riooloverstort en de kwetsbaarheid van het ontvangend oppervlaktewater. Dit is een van de punten uit het Bestuursakkoord Water. Op dit punt zijn nog geen concrete maatregelen getroffen.

Medicijnresten en hormoonstoffen

Medicijnresten en hormoonstoffen zijn het onderwerp van een aparte bouwsteen bij het Waterprogramma. PWN is hiervan de trekker. Samen met andere partners (bijvoorbeeld Rijkswaterstaat en kennisinstellingen zoals STOWA) brengen we in beeld of medicijnresten en hormoonstoffen een probleem vormen in onze oppervlaktewateren en welke maatregelen genomen kunnen worden. Daarnaast zijn wij actief om landelijk de beleidsvorming over dit thema te ondersteunen en te beïnvloeden.

Het beheer en onderhoud van de installaties van de waterketen is toekomstbestendig en innovatief 😊

In verband met de aanleg van de Westfrisiaweg is een persleiding verlegd en vernieuwd. Er hebben zich enkele persleidingbreuken voorgedaan, waarvan één op een lastig bereikbare locatie, die binnen de reguliere bedrijfsvoering adequaat zijn opgelost.

¹¹ Lozingen van het in een rioolwaterzuivering gezuiverde afvalwater.

Aan de hand van de kansenkaart, die in 2014 is uitgewerkt, zijn de vijf meest haalbare innovatieve ideeën (fijnzeven, Energiefabriek, verbeteren slibontwatering, warmteterugwinning uit effluent, levensduur van persleiding) uitgewerkt en in uitvoering gebracht. De energiebesparing op onze zuiveringstechnische werken verloopt conform onze meerjaren-energie-efficiëntie-afspraken. Ons assetmanagementsysteem heeft een audit voor certificering volgens de ISO 55001 goed doorlopen.

We werken nauw samen met gemeenten en PWN om de doelmatigheid te realiseren die in lijn is met het Bestuursakkoord Water 😊

In het kader van het Bestuursakkoord Water (BAW) zijn met vijf regio's convenanten afgesloten en hebben we een uitvoeringsprogramma opgesteld. De resultaten zijn gematigd positief; op korte termijn waren de besparingen weliswaar hoger dan verwacht, maar er is twijfel of de doelstelling voor 2020 kan worden behaald. De twijfel heeft betrekking op de capaciteit die de gemeenten hiervoor inzetten. Uit onze waarnemingen tot heden wordt er nog te weinig inspanning verricht om al onze BAW doelen tijdig te realiseren. In de diverse overleggen met onze BAW partners zullen we de voortgang bespreken en de gemeenten aanspreken op de afspraken die zijn gemaakt. Dit verklaart de blauwe smiley. In een halfjaarlijkse nieuwsbrief wordt breed gecommuniceerd over de resultaten.

De samenwerking met PWN onder de noemer Puur & Zuiver is geïntensiveerd en versterkt door het delen van ervaringen en kennis op het gebied van bijvoorbeeld assetmanagement, procesautomatisering, beheer & onderhoud en relatiebeheer.

Met het transporteren van afvalwater voldoen we in 2021 voor minimaal 95% aan de met gemeenten afgesproken capaciteit 😊

Met gemeenten hebben we afspraken gemaakt over de hoeveelheid afvalwater die wij afnemen. Samen met de gemeenten kijken we naar de optimale transportcapaciteit. De afnameverplichting over 2015 komt uit op 95%.

Met het zuiveren van afvalwater wordt voldaan aan de vergunningseisen (voor stikstof en fosfaat), tegen zo laag mogelijke kosten. Daarbij mag het effect op de waterkwaliteit niet verslechteren 😊

We zuiveren het afvalwater in vijftien rwzi's. We voldoen vrijwel altijd aan het wettelijk minimum van de lozingseisen. Incidenteel heeft er kortdurend een geringe overschrijding van de lozingseisen plaatsgevonden. Voor de opstart-, inregel-, en optimalisatieperiode van de vernieuwde rwzi Den Helder hebben we een tijdelijke gedoogbeschikking met iets ruimere lozingsnormen.

Wij verwerken zuiverings-slib duurzaam en tegen de laagst maatschappelijke kosten. Het geproduceerde granulaat voldoet aan de kwaliteitseisen van de afnemer 😊

Het zuiverings-slib van onze rwzi's drogen we in de slibdrooginstallatie in Beverwijk. Het gedroogde slib wordt verwerkt in de bio-energiecentrale van de huisvuilcentrale in Alkmaar.

Met de vaststelling van de Slibstrategie 2020 is bestuurlijk besloten de slibdrooginstallatie nog minimaal tot en met 2020 in bedrijf te houden.

De eerste van de twee slibinnamepompen op de slibdrooginstallatie is vervangen. Vanwege brand in de bio-energiecentrale is noodgedwongen tijdelijk slib afgevoerd naar een afvalstortplaats in Flevoland.

Wij handelen binnen kaders van wet- en regelgeving en behoorlijk bestuur 😊

Vergunningen en meldingen

Bij de beoordeling van vergunningaanvragen is meer gekeken naar het effect van de aangevraagde werkzaamheden op de belangen van het watersysteem in plaats van de norm. Waar nodig is met aanvragers, vaak burgers, naar alternatieven gezocht.

Er zijn ruim 2.400 vergunningsaanvragen en meldingen behandeld, waar bij 98% binnen de wettelijke termijnen is beschikt. Dit is 3% hoger dan onze doelstelling.

We hebben beleid opgesteld voor koelwaterlozingen op de Zaan. Lozingen van niet verontreinigd koelwater worden geregeld met algemene regels via het activiteitenbesluit. Andere koelwaterlozingen worden door middel van een vergunning of maatwerkvoorschrift geregeld.

Effectief handhaven

De Landelijke Handhavingsstrategie is door het bestuur vastgesteld.

We hebben ingezet op een nauwere samenwerking met de Regionale uitvoeringsdiensten (RUD's). Zo is met de RUD Noord Holland Noord een aanzet gemaakt voor het uitwerken van samenwerkingsafspraken en daadwerkelijke samenwerking rondom het toezicht op indirecte lozingen. Een werkgroep van beide instanties werkt de landelijke aanbevelingen uit naar regionale afspraken.

We hebben gewerkt aan een integrale risicoanalyse Toezicht en Handhaving. Deze risicoanalyse stelt ons beter in staat om op basis van risico's werkzaamheden te prioriteren.

Naast het reguliere handhavingswerk hebben we in nauwe samenwerking met handhavingpartners ingezet op nieuwe innovatieve projecten, mede bedoeld om de burger te ondersteunen. Een goed voorbeeld hiervan is het project 'Schoon erf, Schone sloot'. Samen met bollentelers, leveranciers en fabrikanten van gewasbeschermings-middelen zijn slimme, effectieve oplossingen gevonden om te voorkomen dat verontreinigende stoffen vanaf het erf in de sloot terechtkomen. Met succes: metingen lieten zien dat de hoeveelheid bestrijdingsmiddelen in de regenwaterputten op het erf binnen een jaar zeer sterk was afgenomen. Het project is bekroond met een gedeelde tweede plaats voor de Innovatieprijs Handhaving en Toezicht 2015.

Exploitatielasten resultaten 1 en 2 (exclusief KRW)

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting na wijzigingen
<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		2015	2015
Beheersing van lozingen	Externe kosten	33,6	33,9
	Externe opbrengsten	-1,7	-2,4
	Kapitaallasten	25,7	25,2
	Interne kosten	11,9	12,1
	Interne opbrengsten	-0,1	-0,1
	Onvoorzien	-	0,4
	Reserves	-0,6	-0,6
	Totaal incl. reserves	68,8	68,5

Externe opbrengsten

Een bijdrage van € 0,5 miljoen van de gemeente Hoorn wordt later ontvangen door vertraging in het project 'Optimalisatiestudie afvalwatersysteem Hoorn'. Dit is een gevolg van de hieronder genoemde vertraging bij het investeringsproject rioolgemaal in Hoorn.

Kapitaallasten

De kapitaalkosten zijn hoger. Door het eerder in gebruik nemen en gereed melden van investeringen zijn afschrijvingen eerder gestart dan in de begroting was voorzien.

Beheerinvesteringen resultaten 1 en 2 (exclusief KRW)

		Realisatie	Begroting na wijzigingen
Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		2015	2015
Beheersing van lozingen	Uitgaven	16,9	20,8
	Inkomsten	-1,4	-3,8
	Totaal	15,5	17,0

De uitgaven zijn lager dan de begroting. Voor het belangrijkste deel wordt dit veroorzaakt door werkzaamheden nabij de Westfrisiaweg (het verleggen van rioolwaterpersleidingen), die al in 2014 zijn uitgevoerd. Daarnaast schuiven werkzaamheden met betrekking tot een te verplaatsen rioolgemaal in Hoorn deels door naar 2016 en later. Het rioolgemaal is vertraagd door de (uitgebreide) procedure rondom het bestemmingsplan en bezwaar van de omgeving tegen de nieuwe locatie.

De vergoedingen voor het verleggen van persleidingen in verband met de aanleg van de Westfrisiaweg zijn reeds vorig jaar ontvangen waardoor de inkomsten lager zijn.

5 Veilige (vaar)wegen

Wij beheren ten opzichte van andere wegbeheerders in Noord-Holland het meest omvangrijke wegennet, ruim 1.400 kilometer.

5.1 Indicatoren effect Veilige (vaar)wegen

	Resultaten	Prestaties	Smiley
1	HHNK is geen wegbeheerder meer per 2025.	Samen met onze partners richten we een proces in om te komen tot een gedragen plan voor de overdracht van de wegen tussen 2015 en 2025	
		We handhaven het kwaliteitsniveau van de verhardingen op het niveau van 2013	
2	Onze wegen zijn verkeersveilig, rijdbaar en ingepast in het landschap en dragen bij aan de bereikbaarheid.	We houden onze wegen in stand conform het vastgestelde Wegenbeleidsplan 2012-2017	
		In 2017 zijn onze wegen ingericht conform de richtlijnen van Duurzaam Veilig	
3	We voldoen aan de afspraken met de provincie rond vaarwegbeheer.	We geven uitvoering aan het vaarwegbeheer conform de overeenkomst met de provincie	

5.1.1 Resultaat 1: Wegbeheer

Wij zijn geen wegbeheerder meer per 2025.

Samen met onze partners richten we een proces in om te komen tot een gedragen plan voor de overdracht van de wegen tussen 2015 en 2025

In het collegeprogramma van het nieuwe bestuur is de overdracht van de wegen opgenomen. Binnen de huidige situatie zien we het beheren van wegen niet als kerntaak. Dit bestuurlijk standpunt heeft geleid tot de start van een strategie hoe deze overdracht te bewerkstelligen. De wegen binnen de bebouwde kom hebben daarbij de eerste prioriteit. Over de overdrachtsstrategie wordt medio 2016 een bestuurlijk besluit genomen. Het voorbereidingsproces is ambtelijk en bestuurlijk zorgvuldig doorlopen, maar heeft wel meer tijd gekost dan van te voren ingeschat. Daarom is de smiley blauw.

We handhaven het kwaliteitsniveau van de verhardingen op het niveau van 2013

De netwerkvisie met de bijbehorende categorisering van ons wegennet is nog niet gereed, omdat de afstemming met de partners meer tijd vergde dan was verwacht. De netwerkvisie wordt nu opgeleverd in juni 2016. Op wegen waarvan de categorie niet ter discussie staat zijn levensduurverlengende onderhoudsmaatregelen, die positief scoren op de kwaliteitsbeoordeling, toegepast. Het percentage wegen waarvan de onderhoudstoestand als 'onvoldoende' is beoordeeld, is afgenomen van 22% (2014) naar 18% (2015). Programmatisch werken aan wegverharding in combinatie met assetmanagement is ook kosteneffectief gebleken: met hetzelfde budget zijn meer kilometers wegverharding verbeterd dan voorheen.

5.1.2 Resultaat 2: Wegen verkeersveilig

Onze wegen zijn verkeersveilig, rijdbaar en ingepast in het landschap en dragen bij aan de bereikbaarheid.

We houden onze wegen in stand conform het vastgestelde wegenbeleidsplan 😊

We hebben geen groot onderhoud of structurele verbetering van wegfunderingen uitgevoerd. We hebben afspraken met de provincie gemaakt over de bijdrage in de kosten voor het aansluiten van wegen van het hoogheemraadschap op provinciale wegen, vaak via rotondes. Deze waren jaarlijks lastig te begroten, omdat de planning nog wel eens veranderde. De nieuwe prognoses voor deze kosten zijn verwerkt in het MJP 2016-2019.

In 2017 zijn onze wegen ingericht conform de richtlijnen van Duurzaam Veilig 😊

Het project 'Inrichting Westfriesche dijk' in Winkel, met een vrijliggend fietspad ernaast, is hervat en net voor het eind van het jaar afgerond.

We hebben een methode ontwikkeld om een analyse te maken van het totale wegbeeld, dus inrichting conform de actuele inrichtingseisen voor 'Duurzaam Veilig', inclusief verharding en belijning. Deze analyse is getest in een pilotgebied en blijkt goed toepasbaar. De methode wordt uitgerold in ons hele werkgebied. Door een andere manier van werken van de politie zijn er geen betrouwbare ongevalstatistieken beschikbaar. We hebben uit onze omgeving geen signalen ontvangen dat ongevallen (alleen) te wijten zijn aan de inrichting van de weg.

Beheerinvesteringen resultaten 1 en 2: Wegenbeheer en verkeersveiligheid

		Realisatie	Begroting na wijzigingen
Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		2015	2015
Wegenbeheer	Uitgaven	2,7	2,3
	Inkomsten	-1,2	-1,4
	Totaal	1,5	0,9

Hogere uitgaven doordat de herinrichting van de Westfriesche dijk te Winkel vanwege een rechtszaak niet in 2014, maar pas dit jaar is uitgevoerd. Dit wordt gedeeltelijk gecompenseerd door lagere uitgaven voor de vervanging van kunstwerken. Het project is later gestart dan gepland vanwege een wijziging in het programma van eisen, waardoor een langere voorbereidingstijd nodig was.

5.1.3 Resultaat 3: Vaarwegbeheer

We voldoen aan de afspraken met de provincie rond vaarwegbeheer.

We geven uitvoering aan het vaarwegbeheer conform de overeenkomst met de provincie 😊

Conform de in 2014 gemaakte afspraken met de provincie Noord-Holland hebben we uitvoering gegeven aan de vastgestelde vaarwegbeheertaken. Waar mogelijk is dit uit kosteneffectiviteit gecombineerd met de eigen activiteiten voor het watersysteembeheer. De overeenkomst is pas begin 2015 formeel door de provincie getekend. De overeengekomen vergoeding over 2014 hebben we daarom ook pas dit jaar ontvangen.

Met de provincie, collega-waterschappen, gemeenten, belangenverenigingen en het bedrijfsleven hebben we gesprekken gevoerd om te komen tot een provinciale visie op de waterrecreatie. Daarin wordt het nautisch beheer meegenomen.

Na een motie uit het algemeen bestuur is besloten de vrije doorgang voor wandelaars over de benedendeuren van de Zeesluis in Edam niet af te sluiten.

Exploitatielasten resultaat 1 t/m 4

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting na wijzigingen
<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		2015	2015
Veilige (vaar) wegen	Externe kosten	14,8	15,2
	Externe opbrengsten	-8,1	-8,0
	Kapitaallasten	4,6	4,6
	Interne kosten	5,9	6,8
	Onvoorzien	-	0,2
	Totaal incl. reserves	17,2	18,8

Interne kosten

De interne kosten zijn lager. De zorgplicht heeft geleid tot een andere werkwijze en zorgt voor een verschuiving van uren op het wegbeheer naar de keringen.

6 Bestuur en Organisatie

Dit effect gaat in op de wijze waarop we onze doelen willen bereiken en onze taken uitvoeren. Dat doen wij op een maatschappelijk verantwoorde wijze. Verder willen we toonaangevend zijn en vooroplopen in waterschapslaan. Dus komen in dit effect ambities samen over de manier waarop wij omgaan met burgers en belanghebbenden, een democratisch bestuur, de omgeving, het milieu en medewerkers. Daarbij hoort ook het verstandig omgaan met financiën, vanuit het belang van onze belastingbetalers.

6.1 Indicatoren effect Bestuur en Organisatie

	Resultaten	Prestaties	Smiley
1	Een democratisch gekozen bestuur	Verkiezingen in 2015 worden adequaat georganiseerd	
		Rapportcijfer tevredenheid over de ondersteuning en advisering aan het bestuur is jaarlijks ten minste 7	
2	Een organisatie die omgevingsgericht handelt en rekening houdt met maatschappelijke belangen	In 2018 hebben we een goede reputatie	
		In 2017 zijn we meer op onze omgeving gericht	
		In 2015 hebben we een visie op Maatschappelijk Verantwoorde Overheid	
		We zijn een organisatie gericht op de langere termijn	
		Met het uitvoeren van het programma 'Innovatie en Duurzaamheid (iD!)' verminderen we jaarlijks de milieubelasting en realiseren we onze taken tegen lagere kosten, schoner en efficiënter	
		We nemen onze verantwoordelijkheid voor beheer en behoud van cultuurhistorische erfgoederen die we in eigendom hebben	
3	Een vooruitstrevende ambtelijke organisatie die efficiënt en effectief functioneert	De directie stuurt de organisatie en de effecten op efficiëntie en effectiviteit	
		HHNK is in control door een effectief en efficiënt stelsel van planning en control, managementinformatie en risicogebaseerd adviseren en jaarlijks worden audits uitgevoerd om continu te leren en verbeteren	
		Uit tweejaarlijks onderzoek blijkt dat we een goede werkgever zijn met betrokken medewerkers	
		Ons personeelsbeleid is op orde en in 2018 hebben we een besparing van 5% op de personeelskosten bereikt	
		De informatiehuishouding is in 2018 verbeterd en ondersteunt een betere sturing	

	Resultaten	Prestaties	Smiley
		HHNK handelt binnen de kaders van wet- en regelgeving en houdt rekening met de principes van behoorlijk bestuur	
		De organisatie is adequaat gehuisvest en facilitair ondersteund	
4	Financieel beleid dat de continuïteit waarborgt	De belastingomvang is maatschappelijk verantwoord; er worden voldoende middelen aangetrokken en de schuldenomvang is tot 2020 gemaximeerd op € 650 miljoen	
		De waterschapsbelasting wordt efficiënt, tijdig, klantgericht en rechtmatig opgelegd en geïnd	
		De financiële boekhouding is juist, tijdig, volledig en rechtmatig	

6.1.1 Resultaat 1: Een democratisch gekozen bestuur

Verkiezingen in 2015 worden adequaat georganiseerd

De waterschapsverkiezingen van 18 maart zijn samen met de verkiezingen voor de Provinciale Staten georganiseerd en ze zijn zonder onregelmatigheden verlopen. Door een vroegtijdige en intensieve samenwerking met de gemeenten en een andere inzet van de verkiezingscampagne was het opkomstpercentage 43,3% tegen 22,7% in 2008.

Het nieuwe algemeen bestuur is op 26 maart geïnstalleerd en op 13 mei zijn de hoogheemraden gekozen.

Rapportcijfer tevredenheid over de ondersteuning en advisering aan het bestuur is jaarlijks ten minste 7

Begin 2015 is, nog onder het oude algemeen bestuur, de tevredenheid over de ondersteuning en advisering aan het bestuur onderzocht. Het waarderingcijfer was 7,7. We hebben met informatiebijeenkomsten en werkbezoeken aandacht besteed aan een passende introductie van de nieuw gekozen bestuurders. Een commissie bestaande uit leden van het algemeen bestuur heeft zich gebogen over de modernisering van het bestuurlijk proces.

6.1.2 Resultaat 2: Omgevingsgericht en maatschappelijke belangen

Een organisatie die omgevingsgericht handelt en rekening houdt met maatschappelijke belangen.

In 2018 hebben we een goede reputatie

Uit onderzoek in 2014 (onder onze stakeholders waaronder de burger) blijken we een reputatiecijfer te scoren van 6,9; dat ligt boven de score van andere overheden. Door de wijze waarop we handelen en ons werk uitvoeren behouden en versterken we onze reputatie. Dit draagt tevens bij aan een beter imago. De methode Factor C¹² is inmiddels een vast onderdeel van ons werk; met name binnen de projecten wordt hier steeds meer gebruik van gemaakt. We richten ons hiermee specifiek op onze omgeving waaronder de burger en passen onze communicatiestrategie daarop aan.

¹² Factor C is binnen overheidsland een beproefde methode voor omgevingsbewust werken. Deze aanpak helpt de communicatie met belanghebbenden of stakeholders tijdig in beeld te brengen én daar effectief naar te handelen.

In 2017 zijn we meer op onze omgeving gericht 😊

Op basis van omgevingsonderzoek, het OESO-rapport en de ontwikkelingen in het communicatievak hebben wij onze communicatiekoers herijkt. Het vergroten van het waterbewustzijn, het verbeteren van ons imago en het vergroten van onze taak- en naamsbekendheid bij de burger zijn de speerpunten van deze koers. Door het plaatsen van vlaggen, bordjes en informatiepanelen op plaatsen waar veel burgers komen, hebben we bijgedragen aan onze naam- en taakbekendheid.

We hebben een campagneconcept uitgewerkt om het waterbewustzijn te vergroten. In november is de campagne voor hoogwaterbewustzijn gestart; deze is gerelateerd aan de herdenking van de watersnood in januari 2016. Voor deze herdenking is veel voorbereidend werk verzet. Tegelijkertijd zijn we gestart met de ontwikkeling van een onderzoeksagenda. Het gaat hierbij om omgevings- en reputatieonderzoek en effectiviteitsonderzoek. Vóór de hoogwaterbewustzijnscampagne hebben we een nulmeting uitgevoerd. In 2016 voeren we een één-meting uit, zodat we weten welke onderdelen van de campagne het meest effectief zijn geweest.

In 2015 hebben we een visie op Maatschappelijk verantwoorde overheid 😊

De Visie Maatschappelijk verantwoorde overheid (MVO) is in februari door het algemeen bestuur vastgesteld. Op de daarin genoemde thema's 'betrokkenheid bij de gemeenschap', 'consumentenaangelegenheden', 'milieu', 'eerlijk zakendoen', 'arbeidspraktijk en 'behoorlijk bestuur' zijn tientallen acties uitgevoerd. Bij andere effecten en prestaties is al een aantal aansprekende voorbeelden genoemd. Begin 2016 is over de voortgang van de diverse acties separaat aan het bestuur gerapporteerd.

We hebben deelgenomen aan de Sustainability Challenge met het winnende team 'Waterschappelijk'.

We zijn een organisatie gericht op de langere termijn 😊

We kijken in onze meerjarenplannen meer vooruit, zoals onze schuldpositie in 2030 en het effect van het naar voren halen van kosten ten opzichte van het verspreiden over komende jaren (bijv. VBK en persleidingen). In september is een SEPTED-dag georganiseerd met de beleidsadviseurs. SEPTED staat voor de sociale, economische, politieke, technologische, ecologische en demografische ontwikkelingen. We hebben het effect van deze ontwikkelingen op onze taken geïnterpreteerd en toegepast bij het opstellen van onze langetermijnvisies en het meerjarenplan.

Met het uitvoeren van het programma 'Innovatie en Duurzaamheid (iD!)' verminderen we jaarlijks de milieubelasting en realiseren we onze taken tegen lagere kosten, schoner en efficiënter 😊

Het programma 'Innovatie en Duurzaamheid' (iD!) is verder uitgevoerd. Dit programma is voor een deel techniek, maar ook een manier waarop we met elkaar samenwerken (sociale innovatie). Daarnaast richt iD! zich op het mobiliseren en aanjagen van goede ideeën en initiatieven die bijdragen aan gestelde doelen. Van de actie uit 2014, waarbij medewerkers ideeën konden indienen, zijn inmiddels 22 projecten gerealiseerd of in uitvoering. Als voorbeeld noemen we: afvalscheiding op kantoor, het werkplekvrij-overzicht, oplaadpunten voor elektrische fietsen en auto's bij kantoor, het toepassen van de CO₂-prestatieladder bij het uitbesteden van contracten, onderzoek naar energiezuinige vijzelgemalen, de kruidige dijk. Er is een uitgebreide separate rapportage over de voortgang van het iD!-programma. We hebben landelijk diverse prijzen gewonnen, waaronder de publieksprijs voor de educatiemodule 'Hoogwater op het schoolplein?'¹³, waarmee de innovatie bij het hoogheemraadschap ook buiten de deur zichtbaar is.

¹³ Hoogwater op het schoolplein? is een lesmodule voor 3 havo/vwo die als doel heeft leerlingen bewuster te maken van overstromingsgevaar en is in samenwerking met het Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap ontwikkeld.

Klimaat- en energieakkoord

Om invulling te geven aan de landelijke afspraken die de Unie van Waterschappen heeft gemaakt in het Klimaatakkoord en het Energieakkoord voor duurzame groei hebben we in concept een eigen Klimaat- en energieprogramma opgesteld. We zijn gestopt met ons monitoringsysteem de milieuvoetafdruk, omdat de Klimaatmonitor van de Unie (weliswaar met iets andere indicatoren) vergelijkbare informatie over het energieverbruik en CO₂-emissie in beeld brengt. We hebben afgesproken dat we de systematiek van de Unie volgen.

We nemen onze verantwoordelijkheid voor beheer en behoud van cultuurhistorische erfgoederen die we in eigendom hebben 😊

Wij hebben cultuurhistorisch onroerend goed, een collectie met waterschapserfgoed en een historisch archief in beheer. Het onroerend goed (bijvoorbeeld het Noorderpolderhuis in Schermerhorn, verschillende molens en het Stoomgemaal Vier Noorder Koggen in Medemblik) onderhouden we om de cultuurhistorische waarde te behouden. Onze collectie en archief exposeren we en gebruiken we om onze waterschapsgeschiedenis uit te dragen.

We hebben diverse binnen- en buitenkunstwerken onderhouden en/of opgeknapt. Een aantal objecten die goed in onze collectie passen zijn aan het hoogheemraadschap geschonken; waar nodig zijn deze gerestaureerd. We hebben onderzocht hoe we onze collectie roerende cultuurhistorische objecten toegankelijk kunnen maken voor onze omgeving. De rijksdienst voor cultuurhistorisch erfgoed kan onze collectie digitaal raadpleegbaar maken. Daarvoor zijn meerdere objecten uitgebreid gefotografeerd.

We hebben achttien poldermolens, een windmotor en drie museale gemalen in beheer en eigendom. De poldermolens zijn gedeeltelijk bewoond. De molens hebben geen publieke functie, maar tijdens de 'molen- & gemalendagen' en 'open monumentendag' is een aantal molens en gemalen toegankelijk voor publiek. Het onderhoud aan onze molens is volgens planning uitgevoerd.

Aan derden is circa € 25.000 euro aan subsidies verleend voor diverse projecten in de cultuurhistorische sfeer, waarbij sprake is van een relatie met de taken van het hoogheemraadschap.

Exploitielasten resultaten 1 en 2

Exploitielasten		Realisatie	Begroting na wijzigingen
(bedragen x € 1 miljoen)		2015	2015
Bestuur en Externe communicatie	Externe kosten	3,7	4,0
	Externe opbrengsten	-0,6	-0,5
	Interne kosten	2,5	2,1
	Totaal	5,6	5,6

6.1.3 Resultaat 3: Vooruitstrevende ambtelijke organisatie

Een vooruitstrevende ambtelijke organisatie die efficiënt en effectief functioneert.

De directie stuurt de organisatie en de uitvoering van de effecten op efficiëntie en effectiviteit 😊

We willen een professionele en resultaatgerichte organisatie zijn, met een effectieve en doelmatige bedrijfsvoering. De speerpunten van de directie positionering, van norm- naar effectsturing, innovatie en communicatie hebben op verschillende wijze aandacht gekregen in personeelsbijeenkomsten. Door continue ontwikkeling van de organisatie is vooruitgang geboekt. We hebben

Pagina
40

Datum
12 april 2016

Registratienummer
16.14811

een 'Best Practice Certificate' Europese Overheid 2015 ontvangen. Op managementniveau bij de afdelings- en clusterhoofden is door de directie een carrousel in gang gezet. Dit bood mooie kansen voor interne doorstroom. Op het gebied van subsidieverwerving is via een aanbesteding externe ondersteuning aangetrokken voor het verkrijgen van subsidies en het goed administreren en beheren van subsidiedossiers. Het externe bureau maakt voor ons inzichtelijk wat de subsidiemogelijkheden zijn. Een intern team bewaakt dat we voldoen aan de voorwaarden uit de subsidiebeschikkingen.

Het hoogheemraadschap is in control door een effectief en efficiënt stelsel van planning en control, managementinformatie en risicogebaseerd adviseren en jaarlijks worden audits uitgevoerd om continu te leren en verbeteren 😊

Een goedkeurende accountsverklaring bij de jaarrekening is een indicatie of we wel of niet in control zijn. We hebben drie audits uitgevoerd en afgerond en twee audits zijn gestart. Periodiek wordt beoordeeld in hoeverre opmerkingen en aanbevelingen uit audits en onderzoeken zijn opgevolgd en daadwerkelijk zijn geïmplementeerd.

Conform de Planning & Control-cyclus zijn kwartaalrapportages opgesteld die door het dagelijks bestuur zijn vastgesteld en ter informatie naar het algemeen bestuur zijn gestuurd. Parallel daaraan is gerapporteerd over de voortgang van de regieprogramma's HWBP, Kaderrichtlijn Water, Verbetering Boezemkades, en de uitvoeringsprogramma's Waterketen en Baggeren. We hebben de P&C-producten verbeterd door te investeren op de kwaliteit van onze financiële prognoses. Daarnaast is gestart met een omslag naar 'sturen en verantwoorden op hoofdlijnen'. Onderdeel van de rapportages is een overzicht van de risico's, inclusief genomen en te nemen beheersmaatregelen. Door de verantwoordelijkheid voor risicomanagement dichter bij de afdelingen te beleggen, de formulering en het volgen van beheersmaatregelen verder te verbeteren, en de relatie met het te bereiken effect beter te leggen, hebben we een investering gedaan in de kwaliteit van risicomanagement. In het kader van Administratieve Organisatie/Interne Beheersing zijn op basis van een risico-analyse extra processen benoemd, die in aanmerking komen voor verscherpte toetsing.

Binnen het programma Verbetering Financiële Systemen is een aanzet gegeven voor een concernbrede herinrichting van de managementinformatie.

Uit tweejaarlijks onderzoek blijkt dat we een goede werkgever zijn met betrokken medewerkers 😊

Het management stuurt op een goed werkklimaat en goede arbeidsfaciliteiten. Hierover is regelmatig overleg met de Ondernemingsraad. Dit jaar is geen medewerkeronderzoek gehouden. Wel investeren we doorlopend in beleid en activiteiten, die bijdragen aan goed werkgeverschap en een hoge betrokkenheid van medewerkers. De afgelopen twee jaar is met name sterk geïnvesteerd in de ontwikkeling en opleiding van medewerkers en het bieden van kansen voor horizontale dan wel verticale doorgroei. Daarbij is ook de nadruk gelegd op de eigen verantwoordelijkheid en regie van de medewerkers. Daarin lopen we voorop binnen de waterschapssector en zelfs de hele publieke sector. Dat blijkt onder andere uit ons hoge cijfer van interne mobiliteit 8-9%.

Ons personeelsbeleid is op orde en in 2018 hebben we een efficiency van 5% op de personeelskosten bereikt 😊

Ons personeelsbeleid is in de basis op orde. Wel vraagt de veranderende samenleving en rol van de overheid ook een nieuwe kijk op veel onderdelen van ons personeelsbeleid en het bijbehorende instrumentarium. Op het gebied van leiderschap- en medewerkerontwikkeling zijn het afgelopen jaar grote stappen gezet. Onder andere door het systematisch 'schouwen' van personeel en aan de resultaten hiervan ook acties te verbinden. Die modernisering is nog lang niet gereed en vraagt ook de komende tijd veel aandacht en inspanning van de organisatie.

De besparing van 5% op de personeelskosten is onderdeel van de meerjarenbegroting en geeft een helder kader. Met onze inspanningen om inhuur te verminderen en het aantal fte's in vijf jaar met 66 te reduceren liggen we op koers om de doelstelling te realiseren.

De informatiehuishouding is in 2018 verbeterd en ondersteunt een betere sturing 😊

De uitvoering van ons informatiebeleidsplan, waarmee we onze ICT-voorzieningen en de sturingsinformatie planmatig verbeteren, bewaken en zo nodig bijstellen, gaat naar omstandigheden goed. We merken gedurende de implementatie wel veel ontwikkelingen (ICT-veiligheid; zorgplicht; digitalisering; Laan van de Leefomgeving¹⁴) die de komende jaren extra aandacht dienen te krijgen en daarom druk uitoefenen op het plan. Dit is de reden van de blauwe smiley. Thema's in het informatiebeleidsplan zijn: architectuur, integratie, 'identity management', plaats- en tijdsafhankelijk werken en zaakgericht werken. De realisatie van dit plan loopt tot en met 2017.

De integratielaag, ook wel enterprise service bus (ESB) genoemd – een architecturale software-constructie waarmee de communicatie tussen de afnemers en aanbieders van diensten wordt vereenvoudigd – is tot stand gekomen. De implementatie van de te bouwen koppelingen vergt meer inspanning en overleg dan verwacht. Dit is vooral te merken in het project 'Verbetering financiële systemen' en leidt tot vertraging. Het kost moeite om de vaste personele formatie op sterkte te brengen met gekwalificeerde medewerkers (vooral met betrekking tot de integratielaag). De vraag naar I&A-diensten en -producten is en blijft voorlopig groot. De IT-infrastructuur (werkplekken, servers en mobiele apparatuur) hebben we naar behoefte uitgebreid. De ICT-voorzieningen zijn stabiel en de performance is goed, ondanks de flink toenemende complexiteit.

Het hoogheemraadschap heeft met 100% de hoogste digitale volwassenheid van alle Nederlandse provincies, gemeenten en waterschappen. Deze conclusie trekt het onderzoek 'Meting aanbod digitale dienstverlening 2015', uitgevoerd door Deloitte in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkszaken.

De archiefinspectie kent ons een hoge waardering toe; 'adequaat' wordt weinig toegekend. Een externe toets op inbraakgevoeligheid is goed doorstaan; er zijn geen mogelijkheden voor hackers gevonden.

HHNK handelt binnen de kaders van wet- en regelgeving en houdt rekening met de principes van behoorlijk bestuur 😊

Op de belangrijkste (financiële) processen zijn interne controles uitgevoerd. Deze interne controles zijn door een verbijzonderde interne controle¹⁵ getoetst. In de managementrapportage van de accountant op basis hiervan, is geconcludeerd dat we handelen binnen de financiële wet- en regelgeving.

We zien intern toe op een correcte naleving van wet- en regelgeving, waarbij we de juridische kwaliteit en actualiteit van interne regelingen en besluiten bewaken.

97% van de aangevraagde vergunningen zijn binnen de wettelijke termijnen verleend. Hiermee voldoen we aan de regels, maar nog belangrijker: de aanvrager weet waar hij aan toe is en krijgt snel antwoord op zijn aanvraag.

Bij verschil van mening of inzicht maken we steeds vaker gebruik van mediation. Hierdoor worden zaken die dreigen te escaleren in een vroeg stadium opgelost. Dit uit zich in een daling van het

¹⁴ Het streefbeeld waar de Laan naartoe werkt, is dat in 2024 alle beschikbare informatie benodigd voor een ontwikkeling met een klik op de kaart beschikbaar is. Het gaat daarbij om informatie voor besluiten met rechtsgevolgen, zoals vergunningen of een omgevingsplan.

¹⁵ Bij verbijzonderde interne controle heeft iemand van buiten het betreffende werkproces zichtbaar, dat wil zeggen waarneembaar door derden, een controle uitgevoerd op de naleving van de administratieve organisatie.

Pagina
42

Datum
12 april 2016

Registratienummer
16.14811

aantal formele bezwaren, die zonder inzet van mediation direct waren doorgeleid naar de Adviescommissie bezwaren en zouden kunnen leiden tot een juridische procedure. De ingediende bezwaren en klachten zijn binnen de wettelijke termijnen afgehandeld.

Alle aanbesteders die tenminste vijf aanbestedingen voor de bouw en infra openbaar in de markt hebben gezet, worden sinds 2012 beoordeeld door het Aanbestedingsinstituut. Over 2014 komen wij zeer goed uit de bus, zoals blijkt uit het volgende citaat: "Bij de waterschappen verdient het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier bijzondere vermelding. Met een score van 270% is ze Rijkwaterstaat op 6%-punten genaderd. Daarmee is het de best scorende decentrale opdrachtgever!"

We hebben 103 aanbestedingen gedaan. Hiervan zijn 10 projecten zijn via een Europese aanbestedingsprocedure gegund aan grote landelijke spelers; de 93 onderhandse aanbestedingen hebben geleid tot opdrachten aan veelal regionale of lokale bedrijven en aannemers.

We hebben actief bijgedragen aan het opstellen van de Omgevingswet. Naar verwachting treedt de Omgevingswet in 2018 in werking.

De organisatie is adequaat gehuisvest en facilitair ondersteund 😊

De organisatie is efficiënt en effectief gehuisvest en ondersteund, waarbij we zorgvuldig met de beschikbare middelen omgaan. Voor het efficiënt beheer van vastgoed – alle onroerende gebouwen/objecten en werken die geen directe bijdrage leveren aan de primaire waterschapstaken wordt in 2016 een centrale eenheid 'vastgoed' ingericht bij de cluster Facilitair.

Het voormalige gemeaal Kolhorn is als niet functioneel onroerend goed afgestoten. Eind van het jaar is ook de afdeling Hoogwaterbeschermingsprogramma weer 'ingehuisd' in het centrale kantoorpand aan de Bevelandseweg.

6.1.4 Resultaat 4: Financieel beleid

Financieel beleid dat de continuïteit waarborgt

De belastingomvang is maatschappelijk verantwoord; er worden voldoende middelen aangetrokken en de schuldenomvang is tot 2020 gemaximeerd op € 650 miljoen 😊

Zie hiervoor de verplichte financiële paragrafen in deel 2.

De waterschapsbelasting wordt efficiënt, tijdig, klantgericht en rechtmatig opgelegd en geïnd 😊

We voldoen aan de norm om 99,5% van de belastingaanslagen tijdig en correct op te leggen.

De kwaliteit van de gegevensbestanden en daarmee de aanslagen, gekoppeld aan de innovaties in aanslagbiljet, elektronische toegang en website, zorgden voor een gematigd aantal reacties van burgers en bedrijven in de vorm van retourgestuurde aanslagen, bezwaren, telefoontjes en overige correspondentie.

Het aantal bezwaren is gestabiliseerd rond 1550. We hebben de bezwaren allemaal binnen de wettelijke normen afgehandeld.

Het aantal nieuwe digitale machtigingen voor automatische incasso is in vergelijking met vorig jaar verviervoudigd en bedroeg 15.500.

De behandeling van de piek in kwijtscheldingsaanvragen is een maand eerder afgerond dan in 2014.

Het aantal kwijtscheldingsverzoeken is gedaald van 34.700 naar 32.200. Het totale bedrag aan kwijtschelding is met € 5,7 miljoen gelijk gebleven aan vorig jaar. Het percentage geheel of gedeeltelijk toegewezen verzoeken bedraagt 82,6%.

Het aantal klachten over onze dienstverlening op het gebied van heffing en invordering is verder afgenomen naar 38 stuks, waarvan er 12 als terecht, 4 als deels terecht en 22 als onterecht zijn beoordeeld.

De financiële boekhouding is juist, tijdig, volledig en rechtmatig 😊

De financiële boekhouding is juist, tijdig, volledig en rechtmatig geadmistreerd. De jaarrekeningcontrole over 2014 heeft, met complimenten van de accountant voor het soepele proces, tot een goedkeurende controleverklaring geleid.

Door de financiële boekhouding op een dusdanige wijze in te richten en te optimaliseren, en betere ontsluiting van het financiële systeem te realiseren, verkrijgen we tijdige en betrouwbare managementinformatie. De doorontwikkeling van het financiële systeem is een belangrijk onderdeel van het 'verbeterprogramma financiële systemen'. Daarop is door de hele organisatie, maar met name de financiële afdeling, veel inzet gepleegd.

Exploitatielasten resultaten 3 en 4

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting na wijzigingen
<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		2015	2015
Heffing & invordering	Externe kosten	3,9	3,9
	Externe opbrengsten	-217,4	-217,2
	Interne kosten	4,4	4,9
	Totaal	-209,1	-208,4
Bedrijfsvoering	Externe kosten	84,0	83,0
	Externe opbrengsten	-1,7	-0,8
	Kapitaallasten	2,9	3,0
	Voorzieningen	-0,8	-1,0
	Interne opbrengsten	-71,2	-72,1
	Onvoorzien	-	0,1
	Reserves	15,0	14,9
	Totaal incl. reserves	28,2	27,1

Externe kosten bedrijfsvoering

De hogere externe kosten zijn het gevolg van inhuur ten behoeve van het HWBP. Deze inhuur wordt gesubsidieerd. Op andere effecten zijn de inhuurkosten lager.

Externe opbrengsten bedrijfsvoering

De hogere externe opbrengsten zijn met name veroorzaakt door niet begrote vergoedingen bij ziekte en inzet van onze medewerkers bij externe organisaties.

Beheerinvesteringen resultaten 3 en 4

Investeringenvolumes <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		Realisatie	Begroting na wijzigingen
		2015	2015
Heffing & invordering en bedrijfsvoering	Uitgaven	1,9	4,3
	Totaal	1,9	4,3

Pagina
44

Datum
12 april 2016

Registratienummer
16.14811

De uitgaven zijn bij drie projecten lager. De verkenning van de mogelijkheden voor de renovatie van de werf op Texel heeft meer tijd gekost dan verwacht. Het voorbereidingskrediet wordt volgend jaar aangevraagd. De uitgaven rondom het Informatiebeleidsplan en het 'Verbeterprogramma financiële systemen' zijn lager als gevolg van vertraging door moeilijk in te vullen vacatures en extra afstemming met softwareleveranciers.

Pagina
45

Datum
12 april 2016

Registratienummer
16.14811

Deel 2 - Verplichte paragrafen

7 Ontwikkelingen in het begrotingsjaar 2015

Ontwikkelingen in wet- en regelgeving

Collectieve arbeidsovereenkomst (cao)

De waterschappen en de vakbonden FNV, CNV en CMHF hebben een cao-akkoord getekend met afspraken voor 2015 en 2016. In de sector vinden veel veranderingen plaats, waar dit akkoord op inspeelt. Het biedt medewerkers, jong en oud, nieuwe mogelijkheden voor loopbaanontwikkeling en salarisverbetering. Medewerkers komen in algemene dienst en krijgen een persoonsgebonden basisbudget van € 5.000 voor de komende vijf jaar voor opleiding, ontwikkeling en inzetbaarheid. Verder zijn de salarissen met 0,73% verhoogd per 1 januari 2015, hebben medewerkers een éénmalige uitkering van € 750 bruto ontvangen en heeft per 1 januari 2016 een salarisverhoging van 1,5% plaatsgevonden.

Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen

Dit wetsvoorstel is in mei 2015 door de Eerste Kamer aangenomen en beoogt de vennootschapsbelasting (Vpb) zodanig aan te passen dat overheidsondernemingen die economische activiteiten ontplooiën op een markt waarop ook niet-overheidsondernemingen (private ondernemingen) actief zijn, op dezelfde wijze aan de heffing van vennootschapsbelasting worden onderworpen als die private ondernemingen.

De aanpassingen strekken ertoe een gelijk speelveld te creëren tussen partijen, waarmee ook wordt tegemoetgekomen aan de bezwaren die de Europese Commissie (vanuit een oogpunt van staatssteun en verstoring van de concurrentieverhoudingen) heeft tegen de geldende Vpb-vrijstelling voor overheidsondernemingen.

De wet treedt op 1 januari 2016 in werking. Medio 2016 zal de administratie conform de Vpb-plicht zijn ingericht en hebben we de impact voor HHNK in beeld gebracht.

Wet Normering Topinkomens 2 (WNT2)

Zie voor meer informatie H 21 vermelding topinkomens.

Omgevingswet

Het wetsvoorstel Omgevingswet is voor de zomer met grote meerderheid door de Tweede Kamer aangenomen. De huidige verwachting is dat de wet eind 2018 in werking zal treden. De Omgevingswet vraagt van gemeenten, provincies, waterschappen en Rijk een andere manier van werken, niet alleen intern maar vooral ook als overheden samen. Met deze wet wil de overheid de regels omtrent ruimtelijke plannen vereenvoudigen en samenvoegen.

8 Incidentele baten en lasten 2015

Ieder boekjaar kent een veelheid aan incidentele baten en lasten. Daarom volgt hieronder een selectie van de belangrijkste baten en lasten (hoger dan € 1 miljoen).

Incidentele baten (bedragen x € 1 miljoen)

Effect	Omschrijving	Realisatie 2015
Waterveiligheid en Voldoende water	Verkoop erfpachtgronden Er is voor € 1,7 miljoen aan grondverkopen gerealiseerd. (€ 1,4 miljoen in Waterveiligheid en € 0,3 miljoen in Voldoende water).	-1,7
Bestuur en organisatie	Hogere waterschapsbelastingen Hiervan heeft € 2,2 miljoen betrekking op het jaar 2015 en € 1,2 miljoen betrekking heeft op voorgaande jaren.	-3,4
Bestuur en organisatie	Vrijval voorziening 'Natuurterreinen' Vrijval van de voorziening 'Natuurterreinen' als gevolg van een lagere terugbetaling dan verwacht (€ 0,9 miljoen) en geen toevoeging aan de voorziening op basis van de begroting 2015 (€ 0,5 miljoen).	-1,4
Alle	Vrijval post 'Onvoorzien' De post 'onvoorzien' is niet aangesproken in 2015.	-2,8

Incidentele lasten (bedragen x € 1 miljoen)

Effect	Omschrijving	Realisatie 2015
Waterveiligheid en Voldoende water	Verkoop erfpachtgronden De opbrengsten van de grondverkopen van € 1,7 miljoen worden toegevoegd aan de egaliseriereserve erfpachtgronden (€ 1,4 miljoen in Waterveiligheid en € 0,3 miljoen in Voldoende water).	1,7
Bestuur en organisatie	Waterschapsverkiezingen De waterschapsverkiezingen zijn conform begroting voor € 1,5 miljoen gerealiseerd.	1,5

9 Egalisatiereserves en voorzieningen

Voor de stand en mutaties in de voorzieningen en een uitgebreide toelichting op de reserves en voorzieningen verwijzen we naar de toelichting op de balans; zie hoofdstuk 16.2.

10 Weerstandsvermogen en risico's

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan hoeveel financiële ruimte er is om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid moet worden aangepast en/of doelstellingen niet kunnen worden gerealiseerd. De omvang van het weerstandsvermogen wordt bepaald door:

- de risico's;
- de weerstandscapaciteit (de algemene reserve).

Periodiek actualiseren we de risico's, overeenkomstig de systematiek in de kadernota Risicomanagement. Dit heeft tot een risico overzicht geleid. Met de risicosimulatie in het systeem (die de kans weegt dat een risicogebeurtenis zich daadwerkelijk voordoet) is berekend dat het weerstandsvermogen ultimo 2015 afgerond € 25 miljoen moet zijn. Ons weerstandsvermogen van € 25 miljoen voldoet hiermee.

Risico's – de methodiek

Wij hanteren voor het identificeren en kwantificeren van risico's een systematiek die het risico uitdrukt in kans op optreden van een risicogebeurtenis vermenigvuldigd met het gevolg, waarbij een onderscheid wordt gemaakt naar strategische, compliance (regelgeving) of operationele gevolgen. Daarbij wegen we – indien relevant – ook het financiële aspect mee. De systematiek is als volgt.

Risicoscore		Kans van optreden		
		incidenteel*	middelgroot**	groot***
Gevolgen van optreden	beperkt	1	2	3
	middelgroot	2	4	6
	omvangrijk	3	6	9

* incidenteel: minder dan één keer in een mensenleven¹⁶

** middelgroot: minimaal één keer in een mensenleven tot één keer per jaar

*** groot: één keer of meerdere malen per jaar.

Het bepalen van de financiële gevolgen van een risicogebeurtenis is geen harde wetenschap, maar bestaat uit een logische onderbouwing van de score. Dit is een leerproces waarin bestuur en ambtelijke organisatie al doende ervaring opbouwen. Uitgangspunt bij het bepalen van de score is dat we uitgaan van een *maximaal* financieel gevolg. We onderkennen dan de volgende categorieën van maximale financiële gevolgen.

Categorie	Maximale financiële gevolgen
A	minder dan € 200.000
B	tussen € 200.000 en € 500.000
C	tussen € 500.000 en € 1.000.000
D	meer dan € 1.000.000

¹⁶ Een mensenleven wordt gesteld op 80 jaar. Bron: Nationaal Kompas Volksgezondheid

Risico's – ontwikkelingen

Het totaal aantal risico's is gedurende 2015 stabiel gebleven en er hebben zich geen risico's voorgedaan met materiële gevolgen. In de categorie risico's met een score van 9 of hoger dan € 1 miljoen, is het aantal risico's hoger dan in de jaarstukken 2014. Dit is met name te zien in het effect Waterveiligheid als gevolg van het HWBP, waar naast het HWBP-2 ook het groeiende programma HWBP inmiddels tot uitvoering is gekomen. De stijging van het maximale financiële gevolg komt beperkt in het weerstandsvermogen tot uiting wegens de geringe kans van optreden van de opgenomen risico's.

Om het sturen op effecten beter te faciliteren, wordt risicomanagement voortaan gerelateerd aan de effecten zoals deze in de begroting worden gehanteerd. Daarnaast voeren we een meerjarige benadering van risico's op effectniveau in.

Risico's – het overzicht

In het volgende overzicht zijn de huidige strategische risico's weergegeven waarvan de score 9 bedraagt of de maximale financiële gevolgen boven de € 1 miljoen liggen.

Effect	Risicogebeurtenis	Risico-oorzaak	Risicogevolg	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Maatregelen e/o aanvulling
Bestuur en organisatie	Waterproef berekent naheffing btw door aan HHNK.	Niet voldoen aan de voorwaarden voor de koepelvrijstelling. De Belastingdienst onderzoekt of Waterproef voldoet aan de voorwaarden voor koepelvrijstelling. Koepelvrijstelling is het niet hoeven doorberekenen van btw voor de dienstverlening van de dochterorganisatie aan de moederorganisaties.	Naheffing van btw over de jaren 2011 tot en met 2015. In het nadeligste scenario totaal € 4,5 miljoen euro voor Waterproef. Naar rato ten laste van HHNK € 2 miljoen euro.	3	€ 2.000.000	<ul style="list-style-type: none"> • Waterproef laat zich ondersteunen door een belastingsspecialist.
Bestuur en organisatie	De werkelijke netto-belastingopbrengst wijkt meer dan 2% af ten opzichte van de begroting of meer dan 1% ten opzichte van de tweede kwartaalprognose.	De bruto-opbrengsten zijn lager of de correctieposten zijn hoger dan begroot door: <ul style="list-style-type: none"> • fluctuatie onderliggende variabelen (VE, WOZ-waarde). • beleidswijzigingen. • foutieve aanlevering brongegevens door leverancier. • systeemtechnische fouten. wetgeving en heffingstrategie houden onvoldoende rekening met conjuncturele bewegingen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bekostiging van de taken in het geding. • Foutieve basis voor de begroting of meerjarenplan, waardoor structureel minder opbrengsten dan begroot en of te hoge/lage tarieven worden toegepast. • Imagoschade. 	4	€ 4.000.000	<ul style="list-style-type: none"> • Jaarlijkse analyse op trends; ontwikkeling maatstaven. • Maandelijks analyse (begroot-werkelijk) en prognose. • Administratieve Organisatie / Interne Beheersing op orde gebracht. Monitoren van uitvoering controles. Procesbeschrijvingen zijn in 2015 afgerond. • Maandelijks aansluiting tussen belastingstelsel en financieel stelsel wordt gemaakt.
Waterveiligheid	Door cassatie is er een kleine kans dat de hoogste rechter HHNK toch aansprakelijk stelt en dat in de schadestaatprocedure komt vast te staan dat de geleden schade voor Kinselmeer groter is dan € 670.000.	Conflicterende belangen HHNK en projectontwikkelaar.	<ul style="list-style-type: none"> • Schadevergoeding • Imagoverlies 	3	P.M.	

Effect	Risicogebeurtenis	Risico-oorzaak	Risicogevolg	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Maatregelen e/o aanvulling
Waterveiligheid	In projecten wordt niet of onvoldoende geanticipeerd op voorziene wijzigingen in wet- en regelgeving	<ul style="list-style-type: none"> Vanuit programma en projecten is onvoldoende zicht op mogelijke of naderende wijzigingen in wet- en regelgeving. Gevolgen van wijzigingen in wet- en regelgeving worden voor projecten niet in kaart gebracht. Afhankelijkheid van inhoudelijke specialisten binnen HHNK. Bij (grote) onzekerheid over uitwerking of effecten van naderende wijzigingen, blijven besluiten uit (wordt vastgehouden aan 'oude' inzichten c.q. dan nog geldende uitgangspunten). 	<ul style="list-style-type: none"> Proces besluitvorming onder druk bij naderende wijzigingen; mogelijk resulterend in ongunstige afspraken of besluiten met negatief effect. Vertraging door het omvormen van de projecten. (Deel van de) projectkosten voor rekening HHNK. Imagoschade HHNK. 	3	€ 5.000.000	<ul style="list-style-type: none"> Afstemming met interne deskundigen ten aanzien van ontwikkelingen op het gebied van wijzigingen in wet- en regelgeving. Borgen dat processtappen doorlopen worden, zoals het toetsen van voorstellen door deskundigen (juridisch/financieel). Interne afstemming over mogelijke inzet van een coördinator, die ontwikkelingen monitort en hierover communiceert.
Waterveiligheid	De voorbereidingskosten van het project Markermeerdijk (MMD) Hoorn-Edam-Amsterdam (HEA) worden niet volledig gesubsidieerd	<ul style="list-style-type: none"> Planvormingskosten overstijgen het subsidiebedrag en blijken niet volledig subsidiabel te zijn. Raming van de realisatie daalt en daarmee het 15%-bedrag voor de planvorming. Extra kosten door toepassen rekenregels op MMD-traject. 	<ul style="list-style-type: none"> HHNK moet zelf extra bijdragen aan planvormingskosten (indien 15% niet voldoende blijkt). Deels daar waar Dijken op Veen veel effect heeft, moeten nieuwe procedures worden doorlopen en planproducten worden gemaakt. Dit leidt tot extra kosten en inspanningen in de voorbereiding om realisatiekosten te verlagen, die de 15% subsidieregulering overschrijden. 	3	€ 6.000.000	<ul style="list-style-type: none"> Apart in beeld brengen van de kosten van het pompenonderzoek ten behoeve van de subsidiabiliteit. Vasthouden aan de door HHNK met Programmabureau HWBP2 gemaakte afspraken bij C4b (raming als ijkmoment).
Waterveiligheid	Delen van de projectscope worden niet door de Programmadirectie HWBP opgenomen in het programma.	<ul style="list-style-type: none"> Discussies over zaken die buiten de kaders c.q. randvoorwaarden van het programma gaan. Discussie met betrekking tot ruimtelijke inpassing & ruimtelijke kwaliteit op de kaders 	<ul style="list-style-type: none"> Delen van projecten komen niet in aanmerking voor subsidie uit het HWBP. Financiering buiten HHNK moeten zoeken voor delen die 	4	€ 5.000.000	<ul style="list-style-type: none"> Projectteams en Programmadirectie HWBP voor subsidieaanvraag meenemen in redenerij, daarmee vroegtijdig inzichtelijk wat subsidieverstreker als subsidiabel beschouwt.

Effect	Risicogebeurtenis	Risico-oorzaak	Risicogevolg	Risiko-score	Max. Fin. Gevolg	Maatregelen e/o aanvulling
		<ul style="list-style-type: none"> • Onduidelijkheid ten aanzien van afbakening aanleg en onderhoud • Er bestaan verschillen tussen de projectscope en LRT3 • Voorkeursvariant valt niet binnen de geografische scope 	<p>niet in aanmerking komen voor HWBP-subsidie en/of</p> <ul style="list-style-type: none"> • Financiering door HHNK voor delen die niet in aanmerking komen voor HWBP-subsidie. • Besluit om delen niet uit te voeren als onderdeel van het project. • Er wordt niet voldaan aan verwachtingen van de bestuurlijke omgeving. • Imagoschade HHNK 			<ul style="list-style-type: none"> • Projectteam scherp houden op scope -> interne kwaliteitsborging. • Uitdagen: organiseren interne review ten behoeve van scope. • Afstemming met andere lopende programma's binnen HHNK (VBK, vismigratie). • Afstemming met afdeling Beheer ten aanzien van meerjarenplan en programmering (verbinding maken, kansen verzilveren). • In gesprek gaan met Pd-HWBP over randen financieringsregeling. • Afstemming projectmanager en ILT over inhoud hertoets.
Waterveiligheid	HHNK krijgt niet voldoende subsidieruimte om optimale oplossingen (verbeteringen) te kunnen toepassen op zijn HWBP-projecten	<ul style="list-style-type: none"> • Regels en kaders binnen de Programmadirectie HWBP worden rigide toegepast (formele opstelling Programmadirectie HWBP). • Geen ruimte voor aanpassingen als gevolg van voortschrijdend inzicht (Nader Onderzoek) bij HHNK. • Ambivalentie in doelstelling Programmadirectie HWBP (sober & doelmatig versus meekoppelkansen, sneller & goedkoper versus innovatief) 	<ul style="list-style-type: none"> • Efficiencyverlies op landelijk en regionaal niveau. • Win-win-situaties worden niet benut. • Spanning op variantenafweging versus risicoprofiel. • Veel tijd nodig voor verantwoording. • Discussie haalbaarheid versus betaalbaarheid (in relatie tot vergunningen). • Langere doorlooptijd projecten. • Proceskosten 	6	€ 2.500.000	<ul style="list-style-type: none"> • Sturen op transparante en gezamenlijk afgewogen besluiten over oplossingsrichtingen. • Documenteren van formeel en informeel gemaakte afspraken. • Werkgroep en Commissie Waterkeringen van UvW & Stuurgroep HWBP voorbereiden.

Effect	Risicogebeurtenis	Risico-oorzaak	Risicogevolg	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Maatregelen e/o aanvulling
Waterveiligheid	Hogere rentelasten dan gebudgetteerd bij uitvoering HWBP-2-projecten.	<ul style="list-style-type: none"> • Geen stabiele ramingen en budgettering. • Onvoldoende afstemming aan voorkant projecten. • Moeilijk beheersbare contracten met ingenieursbureaus. • Vertraging kasritme in projecten. Het kasritme is gebaseerd op probabilistische planning waarin risico's meegenomen zijn. • PB-HWBP houdt rekening met een bepaald (vast) kasritme en mogelijkheden tot subsidieaanvraag. • Voorbereidingskosten worden later uitbetaald dan vooraf benoemd. • Wijziging in duur realisatie projecten (versnellen/vertragen). 	<ul style="list-style-type: none"> • Geen tijdige beschikbaarheid van subsidie; probleem met kasritme in rapportage. • Niet begrote kosten HHNK door voorfinanciering. 	6	€ 3.000.000	<p>Dit is een algemeen risico. Het risicobedrag kan met onderstaande beheersmaatregelen langzaam teruggebracht worden naarmate het programma vordert.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tijdig meenemen Programmabureau HWBP2 en afdeling FCB in financiële planning (kasritmes). • Tijdig aanvragen van voorschotten en indienen van eindafrekeningen. • Overleg met Programmabureau HWBP2 over eerdere bevoorschotting wanneer voorfinanciering door HHNK tot extra rentekosten leidt. • Agenderen van problematiek rentelasten bij Programmabureau HWBP2 ten einde begrip te kweken en spoedige uitbetalingen te bevorderen.
Waterveiligheid	Na subsidiebeschikking worden dijken alsnog afgekeurd op niet-waterkerende objecten (NWO's).	<ul style="list-style-type: none"> • NWO's zijn geen onderdeel Verkenningfase. • NWO's zijn geen onderdeel LRT3 (want nog geen toetsinstrumentarium hiervoor beschikbaar), maar worden wel onderdeel van LRT4. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kosten voor verleggingen NWO's niet (geheel) subsidiabel. • Restopgave ná versterken dijk. • Verschil van inzicht over hoe hiermee om te gaan, zowel financieel als in het kader van regelgeving HHNK (generiek beleid versus maatwerk). • Discussie over hoe financieel hiermee om te gaan 	9	€ 2.000.000	<ul style="list-style-type: none"> • In de verkenningfase de NWO's inventariseren, die binnen de scope van het HWBP vallen. • Problematiek agenderen bij het hoger management. • Na inventarisatie problematiek (omvang, urgentie) input leveren aan directie om onder andere gesprek aan te kunnen gaan met eigenaren NWO's.

Effect	Risicogebeurtenis	Risico-oorzaak	Risicogevolg	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Maatregelen e/o aanvulling
Waterveiligheid	In project Noordzeekanaal opgenomen objecten worden door de Programmadirectie HWBP geassocieerd met (achterstallig) onderhoud.	<ul style="list-style-type: none"> • Er is geen objectief beeld van wat (achterstallig) onderhoud is. • De Programmadirectie HWBP neemt alleen dat wat afgekeurd is op in het programma. • Binnen HHNK leeft de veronderstelling dat er mogelijkheden zijn om objecten met onderhoud op het programma te krijgen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Discussie over onderhoud. • Waterkering of kunstwerken vallen geheel of gedeeltelijk uit de scope realisatie. <p>Bijdrage HHNK in projecten wordt hoger dan verwacht</p>	9	€ 2.000.000	<ul style="list-style-type: none"> • In de Vervroegde Verkenning verwachtingen managen richting HHNK-bestuur. • In het Plan van Aanpak voor de Verkenning onderbouwen dat er sprake is van versterking en niet uitsluitend vervanging. • De bevindingen van de verbindingsofficier inventariseren.
Waterveiligheid	Een deel van de niet gedekte kosten van het Project zandige oplossing Prins Hendrikdijk Texel komt voor rekening HHNK.	<ul style="list-style-type: none"> • Verplicht schatkistbankieren. • Nieuwe raming laat stijging zien van de realisatiekosten. • Meerkosten van brandstof ten gevolge van wetswijziging. • Natuurbeheerkosten zijn hoger dan de 1% waarmee rekening is gehouden. • In de realisatieovereenkomst (ROK) is geen rekening gehouden met planstudiekosten. • Kosten worden niet geïndexeerd. <p>(Het betreft risico's waar een andere entiteit primair aan de lat staat voor de beheersing.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Minder budget ter beschikking voor project voor de realisatie en het onderhoud voor een periode van 50 jaar. • Discussie met de projectpartners na aanbesteding over de kostenverdeling. 	9	€ 7.000.000	<ul style="list-style-type: none"> • Met het Programmabureau HWBP-2 worden afspraken gemaakt over het subsidiabel maken van de voorbereidingskosten van circa € 3,2 mln en de inflatiecorrectie van circa € 0,5 mln. • Met de overige financiers worden gesprekken gevoerd om de resterende ruim € 3 mln te verdelen. • Passende afspraken over natuurbeheerkosten maken in de beheerovereenkomst. • Duidelijke keuzes maken over Beheer & Onderhoud van het natuurdeel en de omvang van het monitoringsprogramma. • Instandhoudingsplan laten opstellen door Opdrachtnemer (eis in contract) • Openbreken ROK. • Goede onderbouwing van de raming opstellen ten aanzien van de financiële consequenties, ook voor de fase van

Effect	Risicogebeurtenis	Risiko-oorzaak	Risicogevolg	Risiko-score	Max. Fin. Gevolg	Maatregelen e/o aanvulling
						uitgestelde aanleg. <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van een crashtest door de landsadvocaat. • Plannen afstemmen met natuurorganisaties om vroegtijdig in te kunnen springen op (potentiële) bezwaren. Overleg plannen met Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer. • Indexeren vanaf 2011. • Compensatie overeenkomen voor de stijging van de brandstofkosten. • Afspraken maken met Programmabureau HWBP-2 over financiële compensatie op basis van het artikel in de ROK hoe te handelen bij het optreden van exogene risico's. • Ontwerp door de markt laten optimaliseren zodat robuust en toekomstvastheid worden uitgewerkt (onderdeel Masterplan). • Plafondbedrag meegeven in aanbesteding. • In contract claimverbod opnemen ten aanzien van meerwerk (werken binnen het plafondbedrag). • Analyse uitvoeren en keuze bepalen op basis van 'musthaves en wannahaves'.

Effect	Risicogebeurtenis	Risico-oorzaak	Risicogevolg	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Maatregelen e/o aanvulling
Voldoende water	Het programma Wateropgave blijft niet binnen het beschikbaar gestelde krediet.	Vertraging in de uitvoering van de integrale Synergieprojecten en de Waddenfondsprojecten en daarmee het niet halen van de zeer strakke tijdsplanning die nodig is voor het halen van de subsidiedeadline.	HHNK loopt subsidies mis, waardoor het benodigde netto-investeringsvolume stijgt.	4	€ 1.600.000	<ul style="list-style-type: none"> Voor projecten met een kritisch tijdpad is extra capaciteit ingezet en is de samenwerking met de betreffende gemeenten geïntensiveerd. Hierdoor wordt de doorlooptijd van de procedures zoveel mogelijk beperkt. Voor de Waddenfondsprojecten is uitstel van de subsidiedeadline tot eind 2016 gevraagd en verkregen. Na overleg met de provincie is de deadline voor de Synergiesubsidie met een jaar uitgesteld naar eind 2016. Voor één project geldt dat als uit onderzoek blijkt dat het aanwezige zand niet verhandelbaar is en een verdere uitstel van de einddatum van de Waddenfondssubsidie niet haalbaar is, dan het risico bestaat dat het project niet in uitvoering wordt gebracht. De reeds ontvangen subsidie voor de grondaankoop moet dan worden terugbetaald. Daar tegenover staat dat de aangekochte gronden weer in de verkoop worden gebracht.

Effect	Risicogebeurtenis	Risico-oorzaak	Risicogevolg	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Maatregelen e/o aanvulling
Voldoende water	Het programma Wateropgave blijft niet binnen het beschikbaar gestelde krediet.	HHNK heeft bij het aanvragen van de POP-subsidie (Europese subsidie voor Plattelandsontwikkeling) verklaard binnen de bandbreedte van zijn eigen aanbestedingsbeleid te blijven. De subsidieverstreker is door Brussel gemaand extra streng te controleren op het nakomen hiervan. Hierbij zijn afwijkingen van het aanbestedingsbeleid aan het licht gekomen.	HHNK loopt subsidies mis of moet mogelijk reeds verkregen subsidies terugbetalen en hierover boetes betalen, waardoor het benodigde netto-investeringsvolume stijgt.	4	€ 6.000.000	<ul style="list-style-type: none"> • D&H heeft voor de betreffende projecten op 27 januari 2015 besloten af te wijken van de aanbestedingsregels van HHNK (15.209). Hierdoor is de kans op het optreden van dit risico aanzienlijk verkleind. • In de afgelopen periode zijn de laatste afrekeningen gecontroleerd. De laatste twee vaststellingen worden binnenkort verwacht. Zelfs na de definitieve vaststelling blijft het risico op extra controle op het aanbestedingsbeleid bestaan. Voor een tweetal POP-projecten loopt deze periode af in 2028. Voor alle overige POP-projecten in 2021.
Voldoende water	De verdeling van water gaat niet zoals in de verdringingsreeks, die bepaald wordt binnen het programma Watertekort.	<ul style="list-style-type: none"> • Wij kunnen de waterstromen in ons watersysteem onvoldoende sturen zodat het niet op de plaatsen komt waar we het willen hebben. • Wij kunnen onvoldoende water inlaten als waterstand van het Markermeer en IJsselmeer onder een bepaald niveau komt (lager dan NAP-0,35 meter). 	Wij verwachten schadeclaims als wij de afspraken van de verdringingsreeks niet kunnen waarmaken.	6	€ 1.500.000	<ul style="list-style-type: none"> • Knelpunten in het aanvoerplan kennen we en lossen we op. • We voeren het programma Watertekort op omgevingsgerichte wijze uit, waardoor we goed in de onderhandelingen met onze stakeholders zitten, voor de borging van een voldoende gevuld voorraadvat IJssel- en Markermeer. • Volgens de huidige inzichten kan het risico ongeveer eenmaal per 10 jaar optreden. De klimaatverandering is daarin overigens de onzekere factor

Effect	Risicogebeurtenis	Risico-oorzaak	Risicogevolg	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Maatregelen e/o aanvulling
						waardoor het risico zich vaker kan voordoen.
Schoon (zoet) water	De HVC doet een beroep op de garantstelling door HHNK voor de investeringen in de afvalverwerking.	HVC lijdt verliezen en krijgt problemen met de banken die gegarandeerde leningen hebben verstrekt.	<ul style="list-style-type: none"> • Imagoschade • Financiële schade 	2	€ 1.500.000	<ul style="list-style-type: none"> • Bestuurder neemt deel aan aandeelhoudersvergaderingen waar het leningenplafond wordt bepaald. • Daarnaast vindt periodiek ambtelijk overleg plaats, minimaal twee keer per jaar.
Schoon (zoet) water	Gedurende langere tijd niet meer kunnen verpompen van afvalwater.	<ul style="list-style-type: none"> • Persleidingbreuk • Verstopping • Spanningsuitval • Brand • Schade van buitenaf. 	<ul style="list-style-type: none"> • Financiële schade zoals reparatie en transportkosten. • Financiële schade aan derden. • Milieuschade door overstort van ongezuiverd afvalwater. • Imagoschade. 	4	€ 2.000.000	<ul style="list-style-type: none"> • Risicopuntenkaart opzetten. • Noodcontracten met transporteur en aannemer. • Verzekering. • Assetmanagement. • Uitvoeren inspectieprogramma. • Noodstroomvoorziening in eigendom. • Brandmeldinstallatie.
Schoon (zoet) water	Lichamelijk letsel bij medewerkers en of derden tijdens het onderhoud/ reparatie van Individuele behandeling afvalwater (IBA's).	IBA's voldoen niet aan de NEN3140-norm voor elektrische installaties.	<ul style="list-style-type: none"> • Letselschade • Imagoschade • Financiële schade 	6	€ 2.000.000	<ul style="list-style-type: none"> • Een proef gestart met het ombouwen van IBA's tot een systeem dat als een verbeterde septictank gaat werken. De relatief slecht presterende IBA's met terugkerende (hoge) reparatiekosten worden als eerste aangepakt. • Voor de uitrol van dit ombouwbeleid wordt een plan van aanpak gemaakt.

Effect	Risicogebeurtenis	Risico-oorzaak	Risicogevolg	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Maatregelen e/o aanvulling
Schoon (zoet) water	Ontstaan van watervervuiling.	Grote calamiteiten met verontreinigende lozingen op het oppervlaktewater.	<ul style="list-style-type: none"> Milieuschade, bijvoorbeeld dode vissen en watervogels. Gewasschade als gevolg van beperking beregening door verontreinigd oppervlaktewater. 	6	€ 8.500.000	<ul style="list-style-type: none"> Er is een calamiteitenorganisatie actief. Er is een advies opgesteld om de meest risicovolle bedrijven binnen het werkgebied van HHNK in kaart te brengen. Geadviseerd is om voor deze bedrijven een kenniskaart op te stellen met daarop een inzet- en bestrijdingsplan en een inventarisatie van benodigde middelen.
Veilige wegen	Verkeersonveilige situatie omdat achterstallig onderhoud aan de wegen niet tijdig wordt ingelopen.	Onvoldoende middelen beschikbaar gesteld voor rehabilitatie van de weg bij het vaststellen van het wegenbeleidsplan.	<ul style="list-style-type: none"> Grotere kans op ongevallen en aansprakelijkheid-stelling. Imagoschade. Oplopend benodigd budget. 	6	€ 1.500.000	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek doen naar andere indeling wegen, categorieën om het onderhoud in kwaliteit te differentiëren (dit onderzoek wordt begin 2016 afgerond). Nauwere samenwerking met de aannemers om inzicht en kennis te delen.
Veilige wegen	Geen financiering voor kwaliteitsverhogende maatregelen ten behoeve van overdracht wegen en onvoldoende ambtelijke capaciteit om het proces te faciliteren.	Omvang van de overdrachten neemt sterk toe ten opzichte van gemiddelde van voorgaande jaren van 2,5 km per jaar naar circa 25 km per jaar	Geen middelen om deze toename te dekken	9	€ 300.000	<ul style="list-style-type: none"> Beleid formuleren en bestuurlijk vaststellen en benodigde middelen beschikbaar stellen.

Vervallen risico's ten opzichte van de jaarstukken 2014

Risico	Argumenten
De besluitvorming bij het Programmabureau Hoogwater-beschermings-programma 2 (PB HWBP-2) verloopt stroperig door onvoldoende capaciteit en deskundigheid.	Dit risico is samen met enkele andere risico's gebundeld in (#64) 'Wederzijdse verwachtingen ten aanzien van het doorlopen van processen bij het PB-HWBP2 komen niet overeen'. Tevens is HHNK van mening dat deze kosten wel subsidiabel zijn en dus niet tot extra kosten voor HHNK leiden.
Vorbereidingskosten Den Oever zijn meer dan 15% ten opzichte van de geraamde realisatiekosten en daarmee niet subsidiabel.	De subsidieregeling is aangepast en HHNK heeft een brief ontvangen van de minister (I&M) dat deze aangepaste regeling van toepassing is op HHNK.
De anticiperende grondaankopen bij het project Markermeerdijken Hoorn-Edam-Amsterdam (HEA) zijn niet subsidiabel.	Een groot deel van grondaankoop is nu subsidiabel. Het maximaal verwachte gevolg van het risico is naar beneden bijgesteld (van € 1,8 miljoen naar € 0,15 miljoen).

11 Waterschapsbelastingen

Belastingstelsel

Als hoogheemraadschap heffen wij vier soorten belasting:

- watersysteemheffing;
- verontreinigingsheffing;
- zuiveringsheffing;
- wegenheffing.

De watersysteemheffing wordt opgebracht door iedereen die in het beheergebied van het waterschap woont of daar eigendommen heeft. De wegenheffing wordt opgebracht door iedereen die woont of eigendommen heeft in de gemeenten waarin het waterschap een taak heeft in het beheer en onderhoud van wegen. Voor de watersysteemheffing en de wegenheffing geldt daarom belastingplicht voor de categorieën ingezetenen, eigenaren van gebouwd eigendom, eigenaren van ongebouwd eigendom en eigenaren van natuurterreinen. De verdeling van deze heffingen over de categorieën vindt plaats volgens de kostentoedelingsverordening.

De zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing worden geheven volgens het principe 'de vervuiler betaalt'.

Als een belastingplichtige niet in staat is om de aanslag waterschapsbelasting te betalen, kan hij kwijtschelding aanvragen. Kwijtschelding is alleen mogelijk voor aanslagen die betrekking hebben op de eigen woonruimte. Bij de aanvraag en behandeling van kwijtscheldingsverzoeken werken wij samen met alle gemeenten boven het Noordzeekanaal.

In onderstaande tabel zijn de belastingopbrengsten weergegeven.

De hogere belastingopbrengst ten opzichte van de begroting na wijzigingen is met name tot stand gekomen in de watersysteemheffing over 2015 en de wegenheffing uit voorgaande belastingjaren. Voor de beide belastingen betreft het een negatief effect van hectares die onder een lager tarief vallen als gevolg van het natuurarrest, en een positief effect van extra aanslagen van grote objecten als gevolg van nadere analyse van de WOZ-waarden.

De zuiveringsheffing in voorgaande jaren valt lager uit dan bij de begroting na wijzigingen werd verwacht wegens de complexiteit in de prognose voor vervuilingseenheden.

De oorzaak voor de hogere correctieposten (vermindering, oninbaar en kwijtschelding) ligt in een groter aantal verminderingen. Verminderingen betreffen veelal verhuizingen waardoor men voor het oude adres verminderd wordt en voor het nieuwe adres een nieuwe aanslag krijgt, welke weer doorwerkt in het totaal aan heffingen. Het aantal kwijtscheldingsaanvragen is gedaald, waarbij het totaalbedrag gelijk bleef aan voorgaand jaar vanwege het hogere tarief. Voorgaande belastingjaren steeg zowel de kwijtschelding als het aantal oninbare aanslagen.

Belastingopbrengst

Deze tabel geeft de opgelegde belastingaanslagen en -tarieven weer.

Belastingsoort (bedragen x € 1.000)	Verdeling	Realisatie	Begroting na wijzigingen
		2015	2015
<i>Watersysteemheffing</i>			
Belastingjaar 2015	Heffing	-123.765	-123.385
	Correctieposten	3.794	3.584
<i>Totaal belastingjaar 2015</i>		<i>-119.971</i>	<i>-119.801</i>
Voorgaande belastingjaren	Heffing	-752	-589
	Correctieposten	466	355
<i>Totaal voorgaande belastingjaren</i>		<i>-286</i>	<i>-234</i>
Totaal watersysteemheffing		-120.257	-120.035
<i>Zuiveringsheffing</i>			
Belastingjaar 2015	Heffing	-86.363	-86.147
	Correctieposten	5.995	5.861
<i>Totaal belastingjaar 2015</i>		<i>-80.368</i>	<i>-80.286</i>
Voorgaande belastingjaren	Heffing	-482	-612
	Correctieposten	184	144
<i>Totaal voorgaande belastingjaren</i>		<i>-298</i>	<i>-468</i>
Totaal zuiveringsheffing		-80.666	-80.754
<i>Wegenheffing</i>			
Belastingjaar 2015	Heffing	-14.776	-14.724
	Correctieposten	414	401
<i>Totaal belastingjaar 2015</i>		<i>-14.362</i>	<i>-14.323</i>
Voorgaande belastingjaren	Heffing	-224	-117
	Correctieposten	33	9
<i>Totaal voorgaande belastingjaren</i>		<i>-191</i>	<i>-108</i>
Totaal wegenheffing		-14.553	-14.431
<i>Verontreinigingsheffing</i>			
Belastingjaar 2015	Heffing	-769	-743
	Correctieposten	15	10
<i>Totaal belastingjaar 2015</i>		<i>-754</i>	<i>-733</i>
Voorgaande belastingjaren	Heffing	-80	-87
	Correctieposten	-13	17

Belastingsoort (bedragen x € 1.000)	Verdeling	Realisatie	Begroting na wijzigingen
		2015	2015
Totaal voorgaande belastingjaren		-93	-70
Totaal verontreinigingsheffing		-847	-803
Totale belastingopbrengst		-216.323	-216.023

Belastingtarieven

Dit jaar zijn de aanslagen opgelegd op basis van onderstaande tarieven.

Categorie	Belastingeenheid	Tarief 2015
<i>Watersysteemheffing</i>		
Ingezetenen	WE ¹⁷	€ 99,25
Ongebouwd	Hectare	€ 98,60
Ongebouwd verharde openbare wegen	Hectare	€ 295,80
Ongebouwd buitendijks vrij-afstromend	Hectare	€ 24,65
Ongebouwd openbare wegen buitendijks vrij-afstromend	Hectare	€ 221,85
Gebouwd	EW ¹⁸	0,05050%
Gebouwd buitendijks vrij-afstromend	EW	0,01264%
Natuurterrein	Hectare	€ 5,13
<i>Verontreinigingsheffing</i>		
Woningen en bedrijven	VE ¹⁹ 's	€ 58,04
<i>Zuiveringsheffing</i>		
Ingezetenen en bedrijven	VE's	€ 58,04
<i>Wegenheffing</i>		
Ingezetenen	We	€ 38,47
Ongebouwd	Hectare	€ 23,02
Gebouwd	EW	0,01241%
Natuurterrein	Hectare	€ 1,03

¹⁷ woningeenheid

¹⁸ economische waarde

¹⁹ vervuilingseenheid

Het verloop van de bestemmingsreserves van onze verschillende taken is als volgt.

Bestemmingsreserves <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Stand 1 januari 2015 (na resultaatbestemming)	Interne toevoegingen	Interne onttrekkingen	Stand 31 december 2015 (voor verwerking voorstel)	Voorstel bestemming exploitatieresultaat 2015	Stand 31 december 2015 (na verwerking voorstel)
Watersysteembeheer	17,3	6,8	-	24,1	3,2	27,3
Zuiveringsbeheer	3,2	11,2	-	14,4	0,3	14,7
Wegenbeheer	1,6	0,8	-0,2	2,2	0,5	2,7
Totaal	22,1	18,8	-0,2	40,7	4,0	44,7

Alle bestemmingsreserves vertonen na het bestemmen van het exploitatieresultaat een positief saldo. Uit het meerjarenplan blijkt dat de bestemmingsreserves onder meer gebruikt zullen worden voor het implementeren van wijzigingen ten aanzien van het activeringsbeleid. Het saldo van de bestemmingsreserves per 31 december 2015 bedraagt voor resultaatbestemming € 40,7 miljoen. Voorgesteld wordt om € 4,0 miljoen toe te voegen aan de bestemmingsreserves.

12 Financiering

Algemeen

De uitgaven worden gedekt door een combinatie van belastinginkomsten, bijdragen van derden en leningen.

Investerings

We hebben in 2015 totaal € 120,9 miljoen uitgegeven aan investeringen (begroting na wijziging € 127,7 miljoen). Voor een aantal investeringen ontvingen we bijdragen van derden. Dit was in totaal € 72,2 miljoen (begroting na wijziging € 71,7 miljoen). Per saldo waren de netto-investeringen € 7,3 miljoen lager dan begroot. De afschrijvingen op de investeringen kwamen uit op € 40,9 miljoen (begroting na wijziging € 40,9 miljoen). Aan de waarde van de activa is 2,8% bouwrente toegevoegd. Dit is € 1,3 miljoen. Een overzicht per activasoort is in bijlage 4 opgenomen.

We financieren onze investeringen met eigen vermogen (reserves) en vreemd vermogen (langlopende geldleningen). We hebben tien geldleningen aangetrokken voor een totaalbedrag van € 86 miljoen. De werkelijke omslagrente is 2,2% (begroting 2,8%).

Wet financiering decentrale overheden (Wet fido)

De *kasgeldlimiet* geeft de grens aan tot welk bedrag decentrale overheden hun activiteiten met korte middelen mogen financieren. Voor waterschappen is die limiet bepaald op 23% van het begrotingstotaal (totale kosten). Elk kwartaal toetsen we de gemiddelde kortlopende schuld aan onze limiet van € 58,0 miljoen gemiddeld per kwartaal. Incidenteel is het toegestaan de limiet te overschrijden. Ondanks het negatief saldo van € 79 miljoen eind 2015, hebben we voldaan aan de eisen van de kasgeldlimiet.

Uitgangspunt voor het invoeren van een *renterisiconorm* is het streven naar spreiding van looptijden van langlopende geldleningen. Dit met het oog op een beperking van de renterisico's. Het bedrag aan aflossingen en het bedrag aan leningen dat in aanmerking komt voor een renteherziening mogen in het betreffende jaar de renterisiconorm niet overschrijden. De renterisiconorm bedraagt 30% van het begrotingstotaal van 2015. De maximale herfinancieringsruimte (verplichte aflossing) voor 2015 was derhalve 30% van € 252 miljoen (is € 75,6 miljoen). Wij hebben in 2015 € 46,5 miljoen verplicht afgelost, waarmee we ruim onder deze grens blijven.

Ontwikkelingen die van invloed zijn op de treasury-functie en het -beleid

De rentes voor zowel langlopende als kortlopende financieringsmiddelen bleven relatief laag. Net als vorig jaar was het renteverskil tussen deze financieringsvormen groot. Hierdoor bleef het aantrekkelijk om gebruik te maken van rekening-courantfaciliteiten, waarbij uiteraard rekening werd gehouden met de kasgeldlimiet. Om optimaal gebruik te kunnen maken van de lage rentestand op de rekening-courantfaciliteiten is gestuurd op een kortlopende schuld van € 58 miljoen.

Daarnaast bestond de mogelijkheid dat een subsidie-ontvangst eerder dan verwacht zou worden ontvangen van het hoogwaterbeschermingsprogramma. Omdat het onzeker zou zijn wanneer deze subsidie zou worden ontvangen is een voorstel aan het bestuur gedaan om tijdelijk de limiet van de korte schuld te verhogen tot € 105 miljoen. Hierdoor was het aantrekken van een langlopende geldlening niet noodzakelijk.

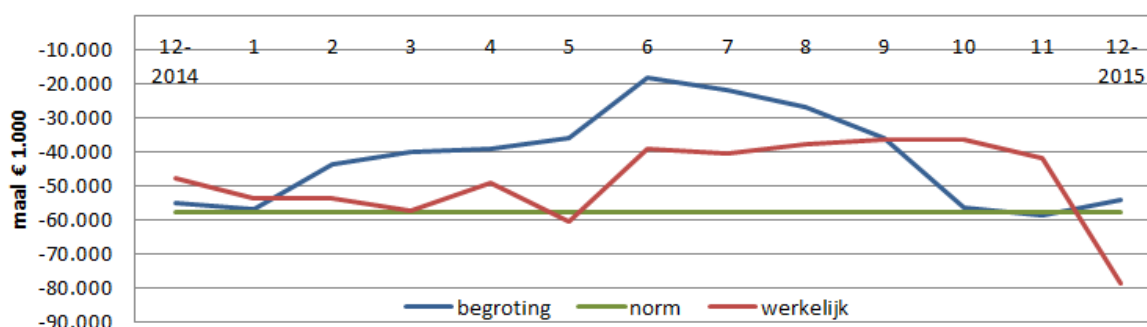
Financiële risico's

De volgende financiële risico's spelen een rol bij het beheer van de liquiditeiten: renterisico, kredietrisico, liquiditeitsrisico en valutarisico. Door het naleven van vastgesteld beleid en de ingerichte Planning&Control-cyclus beheersen we de eerste drie risico's. Het laatstgenoemde risico is vrijwel nihil. Er bestaat een zeer geringe kans dat moet worden bijgestort op de garantstelling in het kader van de Cross Border Lease. Dit is het geval wanneer de euro-dollarkoers 0,78 of lager wordt. Gezien de huidige koers is de verwachting dat dit niet binnen de looptijd van het contract (tot en met 2020) zal plaatsvinden.

Liquiditeitsverloop en aangetrokken externe financieringsmiddelen

In de begroting na wijziging is opgenomen dat we € 131 miljoen aan vaste geldleningen zouden aantrekken. Door het verhogen van de limiet voor kortgeld naar € 105 miljoen, is de behoefte aan lang geld tijdelijk voor een deel gefinancierd met kortgeld (rekening-courant). Dit komt tot uitdrukking in de grafiek hieronder in de laatste maand. Hierdoor is minder lang geld aangetrokken dan begroot, namelijk tien geldleningen met een gezamenlijke waarde van € 86 miljoen.

De onderstaande grafiek geeft het verloop van het saldo rekening-courant in 2015 weer.

Financieringsbehoefte in 2015

De totale behoefte aan vaste financieringsmiddelen is als volgt te specificeren.

	Financieringsbehoefte (bedragen x € 1.000)	31 december 2015	1 januari 2015
Af:	Te financieren boekwaarden:		
	Immateriële vaste activa	20.343	26.168
	Materiële vaste activa	535.416	520.513
	Financiële vaste activa	727	739
	Totaal te financieren vaste activa	556.486	547.420
Bij:	Vaste financieringsmiddelen:		
	Langlopende schulden	359.162	336.958
	Reserves en voorzieningen	131.007	107.283
	Totaal vaste financieringsmiddelen	490.169	444.241
	Financiering met kortlopende schulden	66.317	103.179

13 Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaot- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin het waterschap een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang verstaan we een zetel in het bestuur van een organisatie, of het hebben van stemrecht. Van een financieel belang is sprake wanneer we middelen ter beschikking hebben gesteld en die niet verhaalbaar zijn in geval van faillissement, dan wel wanneer financiële problemen op ons kunnen worden verhaald.

Eind 2015 hebben wij net als vorig jaar een bestuurlijk en een financieel belang in elf organisaties.

In november 2011 heeft het algemeen bestuur de beleidsnota 'Verbonden Partijen' vastgesteld. In deze beleidsnota worden de visie en de beleidsvoornemens ten aanzien van verbonden partijen toegelicht.

De onderstaande tabel geeft de financiële waarde van de deelnemingen per einde verslagjaar weer.

Deelnemingen (bedragen x € 1)	Stand 31 december 2015
<i>Nederlandse Waterschapsbank</i>	
4.399 aandelen A van € 115,00	505.885
204 aandelen B van € 119,60 (€ 460 – 26% volgestort)	24.398
<i>Bank Nederlandse Gemeenten</i>	
17.355 aandelen van € 2,50	43.388
B.V. Baggerzorg (21,95%)	81.000
Uitwaterende Sluizen Lease I B.V.	18.151
NV HVC	318
Maatschap CBL ²⁰	16.486
Totaal	689.626

Hieronder worden de verbonden partijen weergegeven. Het merendeel van de verbonden partijen hebben de jaarstukken over 2015 nog niet gereed, waardoor voor deze partijen in de tabel de cijfers van 2014 zijn opgenomen.

Naam van de verbonden partij	De Nederlandse Waterschapsbank (NWB)
Vestigingsplaats	Den Haag
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf
Openbaar belang	De NWB levert diensten op het gebied van betalingsverkeer, electronic banking en consultancy en verstrekt ons lang- en kortlopende geldleningen. Door het houden van aandelen in de NWB zijn we verzekerd van een efficiënte en effectieve toegang tot geld en kapitaalmarkten.

²⁰ Bij aanvang van de CBL-transacties zijn HHNK en de Owner Trustees een maatschap aangegaan. HHNK heeft een aantal zuiveringsinstallaties in eerste instantie in deze maatschap ingebracht tezamen met een lening en daarmee een 0,01%-belang in maatschap verkregen.

Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (<i>x € 1.000.000</i>)	31-12-2014	31-12-2013
	Activa	88.249	73.006
	Eigen vermogen	1.303	1.256
	Vreemd vermogen	86.946	71.750
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	4.399 aandelen A van € 115,00 204 aandelen B van € 119,60 (€ 460,00 – 26% volgestort) Totaal € 530.283		
Continu risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat in de aandelen is geïnvesteerd. Tegenvallende dividenduitkering.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf		
Openbaar belang	Kredietverlening aan decentrale overheden		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (<i>x € 1.000.000</i>)	31-12-2014	31-12-2013
	Activa	153.505	131.183
	Eigen vermogen	3.582	3.430
	Vreemd vermogen	149.923	127.753
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	17.355 aandelen van € 2,50; totaal € 43.388		
Continu risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat geïnvesteerd is in de aandelen. Tegenvallende dividenduitkering.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Het Waterschapshuis (HWH)		
Vestigingsplaats	Amersfoort		
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling.		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Middelen (AB-lid GR), secretaris-directeur (lid opdrachtgeverstafel gemeenschappelijke regeling), ambtenaren lid van begeleidingscommissies.		
Openbaar belang	De uitvoeringsorganisatie voor de 22 waterschappen op ICT-gebied (Hunze en Aa is uit de Gemeenschappelijke Regeling getreden, maar neemt nog wel deel aan een aantal programma's). Met als doel het bevorderen van samenwerking tussen de waterschappen op het gebied van ICT.		

Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2014	31-12-2013
	Activa	6.759	9.055
	Eigen vermogen	1.471	1.334
	Vreemd vermogen	5.288	7.721
Bestuurlijk belang	Evenredige vertegenwoordiging in het algemeen bestuur.		
Financieel belang	Het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling stichting Het Waterschapshuis (HWH) stelt de jaarlijkse begroting en de bijdragen van de waterschappen vast. Ieder college van een deelnemend waterschap wijst uit zijn midden een lid aan dat hem in het algemeen bestuur vertegenwoordigt. Het dagelijks bestuur HWH bestaat uit de voorzitter en vier andere door en uit het algemeen bestuur HWH aan te wijzen leden. De begroting 2015 van Het Waterschapshuis bedraagt ruim € 14,8 miljoen.		
Continu risico	De gemeenschappelijke regeling kan ontbonden worden (opzegtermijn drie jaar). De waterschappen lijden dan financieel- en imagooverlies. De kans op acute ontbinding is nagenoeg nihil. Bij georganiseerde ontbinding zal HHNK voor alle door HWH geleverde producten en diensten een vervangende oplossing moeten zoeken. Uit eerder onderzoek is gebleken dat dit zonder schade aan de continuïteit van HHNK mogelijk is.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Waterproef		
Vestigingsplaats	Edam		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Ambtenaar (directeur Bedrijfsvoering) is bestuurder van de stichting, de huidige interim-directeur is een medewerker van HHNK.		
Openbaar belang	Verzorgt laboratorium- en onderzoeksactiviteiten voor HHNK en Waternet.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2014	31-12-2013
	Activa	1.602	2.337
	Eigen vermogen	446	263
	Vreemd vermogen	1.156	2.074
Bestuurlijk belang	Bestuurslid		
Financieel belang	Financieel toezichthouder samen met Waternet. In de statuten is een maximering van de algemene reserve vastgelegd. Bedragen daarboven worden teruggegeven aan HHNK en Waternet.		
Continu risico	Bestuurders zijn in principe niet aansprakelijk voor de schulden. Wel is sprake van hoofdelijke aansprakelijkheid bij opzettelijk wanbeleid.		
Acuut risico	Er bestaat een risico dat HHNK btw moet betalen over de diensten vanuit Waterproef over de laatste vijf jaar. Dit is het geval wanneer de Belastingdienst besluit dat Waterproef niet voldoet aan de eisen voor de koepelvrijstelling.		

Naam van de verbonden partij	Huisvuilcentrale (HVC)		
Vestigingsplaats	Alkmaar		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Waterketen		
Openbaar belang	Het uitgangspunt van samenwerking met de HVC is het behalen van synergie (ofwel het effect van samenwerking dat groter is dan wat partijen afzonderlijk behaald zouden hebben) uit de samenwerking tussen de waterschappen en gemeenten op het gebied van afval(water)beheer en duurzame energie. Deze synergie komt tot uiting in een verlaging van de operationele kosten, vooral door schaalvoordelen, breder economisch draagvlak voor innovatie en investeringen, en samenwerkingsmogelijkheden op het gebied van duurzame-energie-investeringen. Mede hierdoor behaalt HHNK de doelstellingen uit de nota 'Milieu- en klimaatbeleid HHNK' op het gebied van besparen op energie, biomassa omzetten in groene energie en verminderen van transportbewegingen.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x €1.000)	31-12-2014	31-12-2013
	Activa	1.005.214	1.030.485
	Eigen vermogen (incl. voorziening)	84.985	80.258
	Vreemd vermogen	920.229	950.227
Bestuurlijk belang	Deelname in een NV met andere overheden, 48 gemeenten en vijf andere waterschappen. HHNK heeft zeven van de in totaal 3.311 uitstaande aandelen.		
Financieel belang	HHNK heeft 0,21% van het totale aandelenkapitaal en staat garant voor 0,24% van de gegarandeerde leningen A. Per 31 december 2014 betreft dit een garantstelling van bijna € 1,5 miljoen.		
Continu risico	Bestuurders zijn in principe niet aansprakelijk voor de schulden. Wel is sprake van aansprakelijkheid bij opzettelijk wanbeleid. Het moeten doen van een beroep op de garantstelling kan ontstaan doordat HVC verliezen lijdt en/of problemen krijgt met de financiers die de gegarandeerde leningen hebben verstrekt.		
Acuut risico	Geen.		
Naam van de verbonden partij	Unie van Waterschappen		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Vereniging (rechtspersoon)		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf, hoogheemraden in commissies en ambtenaren in werk- en themagroepen		
Openbaar belang	Biedt ondersteuning op het gebied van beleidsontwikkeling, belangenbehartiging en lobby bij de Europese Unie, het parlement en ministeries.		

Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2014	31-12-2013
	Activa	13.771	12.754
	Eigen vermogen (incl. voorziening)	1.037	1.131
	Vreemd vermogen	12.734	11.623
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap van de Unie, evenredige vertegenwoordiging in de ledenvergadering.		
Financieel belang	Besluiten met financiële gevolgen worden over het algemeen door alle waterschappen uitgevoerd, ongeacht of daar middelen voor in de begroting zijn opgenomen.		
Continu risico	Het financiële risico van de leden is in eerste instantie beperkt tot de contributie. De Unie doet toezeggingen namens alle waterschappen. Het algemeen bestuur van de Unie kan besluiten nemen, met financiële gevolgen die niet gedekt zijn door D&H en CHI.		
Acuut risico	Geen.		
Naam van de verbonden partij	BV Baggerzorg		
Vestigingsplaats	Assendelft		
Juridische vorm	Besloten Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad Watersystemen in bestuur en ambtelijk directeur Bedrijfsvoering in directie.		
Openbaar belang	Doordat wij aandeelhouder zijn van BV Baggerzorg kunnen wij gegarandeerd op verantwoorde manier onze verontreinigde baggerspecie kwijt.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2014	31-12-2013
	Activa	3.168	2.686
	Eigen vermogen (incl. voorziening)	1.316	1.119
	Vreemd vermogen	1.852	1.567
Bestuurlijk belang	De aandeelhouder levert een functionaris met vertegenwoordigingsbevoegdheid.		
Financieel belang	De vennootschap is een 78% dochteronderneming van Afvalzorg Grondstromen BV. De overige aandelen zijn in het bezit van het HHNK. Het aandelenkapitaal van HHNK is € 81.000.		
Continu risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat in de aandelen is geïnvesteerd. Tegenvallende dividenduitkering.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Beemster Werelderfgoed		
Vestigingsplaats	Middenbeemster		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad Middelen, vertegenwoordigd door ambtenaar van afdeling Bestuur Directie Strategie.		

Openbaar belang	De gemeente Beemster en HHNK zijn de siteholders van het werelderfgoed. Deze organisaties zijn verantwoordelijk voor het beheer en behoud van de droogmakerij.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1)	31-12-2014	31-12-2013
	Activa	13.788	10.692
	Eigen vermogen (incl. voorzieningen)	13.788	10.692
	Vreemd vermogen	-	-
Bestuurlijk belang	Bestuurslid. De regels voor de siteholders zijn vastgelegd in een convenant.		
Financieel belang	HHNK levert jaarlijks een geïndexeerde bijdrage van € 5.844.		
Continu risico	Indien de siteholders niet meer aan de eisen van de Unesco voldoen, kan de Beemster van de Werelderfgoedlijst worden gehaald.		
Acuut risico	Geen.		
Naam van de verbonden partij	Netherlands Water Partnership (NWP)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf		
Openbaar belang	De Stowa, Unie van Waterschappen, PWN en ruim de helft van de waterschappen zijn lid van NWP. Het NWP ondersteunt de watersector bij export en internationale samenwerking. 200 organisaties hebben zich aangesloten vanuit de overtuiging dat je samen meer impact hebt in het buitenland.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2014	31-12-2013
	Activa	3.570	3.018
	Eigen vermogen	1.069	912
	Vreemd vermogen	2.501	2.106
Bestuurlijk belang	Eén van de 200 deelnemers		
Financieel belang	Deelnemers van het NWP betalen contributie. HHNK betaalt € 3.000 per jaar.		
Continu risico	Geen.		
Acuut risico	Geen.		
Naam van de verbonden partij	Uitwaterende Sluizen Lease I BV		
Vestigingsplaats	Heerhugowaard		
Juridische vorm	Besloten Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Ambtelijke vertegenwoordiging		
Openbaar belang	Opgericht voor de Cross Border Lease-constructie waarbij destijds een financieel voordeel is behaald ten gunste van de belastingbetalers.		

Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2015	31-12-2014
	Activa	191	181
	Eigen vermogen	173	163
	Vreemd vermogen	18	18
Continu risico	Er moet een hoge afkoopsom worden betaald wanneer het contract voortijdig wordt beëindigd door HHNK. Daarnaast heeft het aanpassen van een installatie uit de CBL financiële consequenties. Verder leidt invoeren van bronbelasting tot hoge naheffingen, maar hiervoor zijn nog geen aanwijzingen.		
Naam van de verbonden partij	Muskusrattenbestrijding		
Vestigingsplaats	Breukelen		
Juridische vorm	Overeenkomst van gemeenschappelijke rekening		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Waterveiligheid		
Openbaar belang	Gezamenlijke muskusrattenbestrijding		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2014	31-12-2013
	Activa	N.v.t.	N.v.t.
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
Bestuurlijk belang	Deelnemen in een overeenkomst met andere overheden.		
Financieel belang	Mede betalen van salarissen muskusrattenbestrijders.		
Continu risico	Aansprakelijkheid voor exploitatietekorten (vijf jaar). Tussentijdse opzegging niet mogelijk vier jaar vanaf 2016.		
Acuut risico	Geen.		

14 EMU-Saldo

In Europa zijn regels opgesteld met betrekking tot de overheidsfinanciën. Eén van deze regels is dat het totale begrotingstekort van overheidsinstanties niet meer mag bedragen dan 3% van het bruto binnenlands product. Ook waterschappen tellen mee in dit begrotingstekort en worden daarom gevraagd te rapporteren over het EMU-saldo.

De berekening van het EMU-saldo is als volgt.

EMU-saldo (bedragen x € 1.000)	Realisatie 2015	Begroting 2015	Vershil
EMU-exploitatiesaldo	18.791	2.627	16.164
Vermeerderingen investeringen	-120.866	-104.157	-16.709
Investeringssubsidies en bijdragen van derden	72.172	48.230	23.942
Afschrijvingen	40.894	40.139	755
Invloed investeringen	-7.800	-15.788	7.988
Toevoegingen aan voorzieningen ten laste van exploitatie	7.178	7.466	-288
Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-12.704	-10.475	-2.229
Invloed voorzieningen	-5.526	-3.009	-2.517
EMU-saldo	5.465	-16.170	21.635

Het EMU-saldo van HHNK is € 5,4 miljoen positief en blijft daarmee binnen de individuele norm van € 33 miljoen negatief. Het verschil tussen het gerealiseerde EMU-saldo en het begrote EMU-saldo wordt veroorzaakt door een hoger EMU-exploitatiesaldo (exploitatieresultaat exclusief dotaties en onttrekkingen aan reserves) van € 16 miljoen. Voor de verklaring van de hogere netto-investeringen wordt verwezen naar bijlagen 2 en 3. Een verklaring van het EMU-exploitatiesaldo is opgenomen in het hoofdstuk 20.1 'Toelichting op de exploitatierekening naar kosten- en opbrengstensoorten'.

Pagina
76

Datum
12 april 2016

Registratienummer
16.14811

15 Aanbevelingen accountant en rekenkamercommissie

De aanbevelingen uit de managementletter 2014 van de accountant zijn opgepakt. Zo zijn er onder meer interne controles uitgevoerd op de subsidieprocessen, is de procesbeschrijving heffing & invordering aangescherpt en is de interne controle op heffing en invordering aangescherpt. Ook vinden naar aanleiding van verschillende rekenkameronderzoeken verbeteringen plaats ten aanzien van de verantwoordingsinformatie over het baggerproces en de samenwerking in de (afval)waterketen met externe overheden.

Pagina
77

Datum
12 april 2016

Registratienummer
16.14811

Deel 3 - Jaarrekening

16 Balans

Presentatie van bedragen

Alle bedragen zijn in duizendtallen en in euro's, tenzij anders vermeld.

16.1 Balans per ultimo boekjaar

Activa	31-12-2015	31-12-2014	Passiva	31-12-2015	31-12-2014
<i>Vaste activa</i>			<i>Eigen vermogen</i>		
Immateriële vaste activa	20.343	26.168	Algemene reserve	25.000	25.000
Materiële vaste activa	535.416	520.513	Bestemmingsreserves	40.673	6.768
Financiële vaste activa	727	739	Egalisatiereserves	43.808	47.553
			Resultaat boekjaar	4.018	15.388
<i>Vlottende activa</i>					
Vorderingen en overlopende activa	122.272	85.185	<i>Voorzieningen</i>	21.526	27.962
Liquide middelen	50	49			
			<i>Langlopende schulden</i>	359.162	336.958
			<i>Vlottende passiva</i>		
			Kortlopende schulden en overlopende passiva	184.621	173.025
Totaal	678.808	632.654	Totaal	678.808	632.654

16.2 Toelichting op de balans per ultimo boekjaar

Activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa	31-12-2015	31-12-2014
Onderzoek, voorbereiding en ontwikkeling	7.730	11.009
Bijdragen en afkoopsommen	12.613	15.159
Totaal	20.343	26.168

De balanspost 'onderzoek, voorbereiding en ontwikkeling' betreft vooral onderzoeken voor dijkversterkingen en waterbergingen.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa	31-12-2015	31-12-2014
Gronden	18.201	17.952
Vervoermiddelen en werktuigen	12	84
Overige bedrijfsmiddelen	3.227	2.108
Kantoren, dienstwoningen en centrale werkplaatsen	45.376	47.799
Waterkeringen	69.521	61.848
Waterlopen, kunstwerken en gemalen kwantiteitsbeheer	123.018	111.440
Zuiveringstechnische werken	259.856	262.398
Wegen	15.843	16.508
Vaarwegen en havens	362	376
Totaal	535.416	520.513

De boekwaarde van de erfpachtcontracten ad € 463 is opgenomen onder de materiële vaste activa categorie 'gronden'. Eind 2015 hebben we 780 lopende erfpachtcontracten.

Verloopoverzicht mutaties immateriële en materiële vaste activa

Verloopoverzicht 2015	Immateriële vaste activa	Materiële vaste activa	Totaal
Boekwaarde 1 januari	26.167	520.513	546.680
Desinvesteringen en overboekingen	217	-217	-
Investeringen	1.718	119.148	120.866
Bijdragen van derden	-771	-71.401	-72.172
(Extra) Afschrijvingen	-7.030	-33.864	-40.894
Geactiveerde rente	42	1.237	1.279
Boekwaarde 31 december	20.343	535.416	555.759

Verloopoverzicht onderhanden werk in materiële vaste activa

Verloopoverzicht 2015	Boekwaarde	Investeringen in gebruik genomen	Investeringen	Bijdragen van derden	Geactiveerde rente	Boekwaarde
	1 januari	Mutaties in 2015				31 december
Gronden	502	-110	922	100	25	1.439
Overige bedrijfsmiddelen	860	-545	1.969	-	36	2.320
Waterkeringen	4.788	2.619	69.565	-65.353	169	11.788

Verloopoverzicht 2015	Boekwaarde	Investeringen in gebruik genomen	Investeringen	Bijdragen van derden	Geactiveerde rente	Boekwaarde
	1 januari	Mutaties in 2015				31 december
Watergangen, kunstwerken en gemalen	17.919	-6.802	16.211	-385	534	27.477
Zuiveringstechnische werken	28.062	-25.040	7.986	-467	190	10.731
Wegen	870	-	2.661	-1.229	44	2.346
Onderhanden werk	53.001	-29.878	99.314	-67.334	998	56.101

Van het onderhanden werk per 31 december 2015 bedragen de totale resterende kredieten € 741 miljoen. Dit betreft met name de programma's HWBP, HWBP2 en Wateropgave.

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa	31-12-2015	31-12-2014
Deelnemingen	690	690
Verstrekke leningen	37	38
Waarborgsommen	-	11
Totaal	727	739

Deelnemingen

Betreft de deelnemingen in de Nederlandse Waterschapsbank, Bank Nederlandse Gemeenten, BV Baggerzorg, Uitwaterende Sluizen Lease I B.V., Maatschap CBL-I en de N.V. HVC.

Verstrekke leningen

Betreft aan personeel verstrekte hypothecaire geldleningen en leningen PC-privé-regeling.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa	31-12-2015	31-12-2014
<i>Vorderingen waterschapsbelastingen</i>		
2009 en ouder	-	70
2010	-	48
2011	21	708
2012	549	1.288
2013	1.053	2.793
2014	2.172	14.564
2015	16.556	-
Nog te verdelen	-334	-480
Restitutie belastingdebiteuren	-57	-18

Vorderingen en overlopende activa	31-12-2015	31-12-2014
Af: voorziening dubieuze belastingdebiteuren	-1.792	-1.661
Subtotaal	18.168	17.312
<i>Overige vorderingen:</i>		
1 maand	2.568	2.255
2 maanden	160	211
3 maanden	-	22
4-12 maanden	67	570
Ouder dan 12 maanden	47	48
Subtotaal	2.842	3.106
Af: voorziening overige dubieuze debiteuren	-41	-26
Totaal vorderingen	20.969	20.392
<i>Overlopende activa</i>		
Nog te ontvangen subsidies	97.263	61.269
Nog op te leggen aanslagen waterschapsbelastingen	2.320	1.421
Nog te ontvangen bedragen inzake geleverde energie aan HVC	70	-
Nog te ontvangen bedragen inzake Persleidingen	835	14
Nog te ontvangen bedragen inzake project 'Zwakke Schakels'	-	441
Vooruitbetaalde bedragen/vooruitontvangen facturen	570	395
Overige overlopende activa	245	1.253
Totaal overlopende activa	101.303	64.793
Totaal vorderingen en overlopende activa	122.272	85.185

Vorderingen

De totale openstaande debiteuren per eind 2015 bedragen € 22,8 miljoen (2014: € 22,1 miljoen). Ultimo 2015 is € 1,8 miljoen opgenomen als voorziening dubieuze debiteuren. Deze voorziening is in mindering gebracht op de debiteuren. Het saldo van de vorderingen komt daarmee uit op € 21,0 miljoen. Dit saldo is ten opzichte van 2014 met € 0,6 miljoen toegenomen.

Overlopende activa

Het saldo van de overlopende activa per eind 2015 bedraagt € 101,3 miljoen (2014: € 64,8 miljoen). De grootste post die ultimo 2015 onderdeel uitmaakt van de overlopende activa is de post 'Nog te ontvangen subsidies' met een saldo van € 97,3 miljoen. Hiervan is € 91,8 miljoen ten behoeve van HWBP (2014: € 57 miljoen) en € 5,5 miljoen voor overige projecten (2014: € 4,3 miljoen).

Verloopoverzicht nog te ontvangen subsidies

Verloopoverzicht 2015	EU	Rijk		Provincie			Overig	Totaal
	Overige subsidies	HWBP-2	HWBP	HWBP	Water- opgave	Overige subsidies	Overige subsidies	
Saldo 1 januari	70	55.946	1.009	-	2.681	1.199	364	61.269
Ontvangen bedragen	-70	-2.109	-5.759	-	-1.998	-168	-9	-10.113
Subsidiabele uitgaven	58	37.183	5.028	450	1.936	1.746	-294	46.107
Saldo 31 december	58	91.020	278	450	2.619	2.777	61	97.263

Liquide middelen

Liquide middelen	31-12-2015	31-12-2014
ING-bank	49	46
Nederlandse Waterschapsbank	-	1
Kas	1	2
Totaal	50	49

De liquide middelen staan voor ons vrij ter beschikking en bestaan uit direct opeisbare vorderingen op kredietinstellingen en kasmiddelen.

Schatkistbankieren

Voor liquide middelen die tijdelijk niet voor de publieke taken nodig zijn, en voor zover die een drempelbedrag te boven gaan, is schatkistbankieren verplicht geworden.

2015				
Begrotingstotaal	242.672			
Drempelbedrag 0,75%	1.820			
	KW1	KW2	KW3	KW4
Gemiddelde som per kwartaal buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	30	50	27	25

In 2015 zijn we onder de drempel gebleven en hebben we geen gebruik hoeven maken van schatkistbankieren.

Passiva

Eigen vermogen

Verloopoverzicht reserves	Stand 31-12- 2014	Resultaat- bestem- ming 2014	Stand 1-1- 2015	Mutatie 2015		Stand 31-12- 2015
				Interne toevoe- gingen	Interne onttrek- kingen	
Algemene reserve	25.000		25.000			25.000
Watersysteembeheer	10.093	7.225	17.318	6.774		24.092
Zuiveringsbeheer	-3.428	6.605	3.177	11.164		14.341
Wegenbeheer	103	1.510	1.613	827	-200	2.240
Subtotaal bestemmingsreserves	6.768	15.340	22.108	18.765	-200	40.673
CBL (Cross Border Lease)	2.695		2.695		-539	2.156
Keringen Texel	429		429		-342	86
Afkoopsom wegentaak Amsterdam-Noord	8.190		8.190		-819	7.371
Erfpachtgronden	8.881		8.881	1.675	-1.037	9.519
Huisvesting	24.365		24.365		-2.215	22.150
Werven	1.414	48	1.462		-114	1.348
Maatregelen CO ₂ - emissiereductie	1.579		1.579		-401	1.178
Subtotaal egalisereserves	47.553	48	47.601	1.675	-5.467	43.808
Resultaat boekjaar	15.388	-15.388	-	-	-	4.018
Totaal reserves	94.709	-	94.709	20.440	-5.667	113.499

Reservepositie

Het eigen vermogen is toegenomen met € 18,8 miljoen en bedraagt per 31 december 2015 € 113,5 miljoen.

De toename is het gevolg van de volgende mutaties.

	Realisatie 2015	
Resultaat boekjaar		4.018
Bij: toevoegingen:		
- Bestemmingsreserves op grond van primitieve begroting	8.440	
- Bestemmingsreserves op grond van eerste algemene begrotingswijziging	6.806	
- Bestemmingsreserves op grond van tweede algemene begrotingswijziging	3.520	
- Egalisatiereserve op grond van verkoop erfpachtgronden	1.674	
		20.440
Af: onttrekkingen:		
- Egalisatiesreserves op grond van primitieve begroting	-5.763	
- Bestemmingsreserves op grond van primitieve begroting	-200	
- Verlaging onttrekking egalisatiereserve Maatregelen CO ₂ -emissiereductie door lagere uitgaven	296	
		-5.667
Saldo		18.791

Algemene reserve

Het doel van een algemene reserve is het beschikken over weerstandsvermogen om omvangrijke financiële calamiteiten te kunnen opvangen. Zonder weerstandsvermogen kan een financiële calamiteit leiden tot een forse negatieve reserve, die binnen enkele jaren moet worden hersteld met een sterke tariefstijging tot gevolg. Voorbeelden van calamiteiten zijn juridische claims, terroristische aanslagen, (natuur)rampen en andere majeure risico's. In hoofdstuk 10 zijn onze strategische risico's beschreven.

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves gebruiken we voor het opvangen van schommelingen in uitvoeringskosten betreffende waterschapstaken. De hoogte van de bestemmingsreserves is mede gebaseerd op meerjarenramingen over kosten- en tarievenontwikkeling.

De bestemmingsreserve Zuiveringsbeheer had ultimo 2014 een negatief saldo van € 3,4 miljoen en laat na de resultaatbestemming 2014 en de mutaties van 2015 een positief saldo zien van € 14,3 miljoen.

Egalisatiereserves

In 1997 is door de Cross Border Lease-transactie een voordeel ontstaan dat gedurende de looptijd van de overeenkomst vrijvalt ten gunste van de exploitatie. Conform de begroting is € 0,5 miljoen van de reserve vrijgevallen ten gunste van de exploitatie.

In 2006 hebben we een afkoopsom van het Rijk ontvangen voor het toekomstige onderhoud aan de zandige waterkeringen op Texel. Deze afkoopsom is gebruikt voor de vorming van een egalisatiereserve. Volgens een aflopend schema valt deze reserve in een periode van tien jaar vrij ten gunste van de exploitatie.

In oktober 2007 heeft het bestuur drie egalisatiereserves gevormd: 'Huisvesting', 'Erfpachtgronden' en 'Werven'. De vrijval van de egalisatiereserve 'Huisvesting' vindt sinds juni 2011 plaats, vanaf de ingebruikname van het centrale kantoor in Heerhugowaard. De toevoeging aan de egalisatiereserve 'Erfpachtgronden' vindt plaats uit de gerealiseerde verkoopopbrengsten van verkochte erfpachtgronden. De egalisatiereserve 'Werven' is gevormd uit de verkoopopbrengst van de verkochte werven.

De egalisatiereserve 'Afkoopsom wegentaak Amsterdam-Noord' is ontstaan in 2008. Van de gemeente Amsterdam is toen een bedrag van € 14,7 miljoen ontvangen voor de afkoop van de wegenheffing in het gebied van de gemeente. Het nettobedrag valt in 25 jaar aflopend vrij ten gunste van de exploitatie.

Het algemeen bestuur heeft op 16 november 2011 de egalisatiereserve 'Maatregelen CO₂-emissiereductie' gevormd. Deze reserve bestaat uit niet bestede budgetten van 2010 tot en met 2012. Vanuit de reserve financieren we de kapitaallasten van investeringen die specifiek bedoeld zijn om de CO₂-emissie te verminderen.

Resultaatverdeling boekjaar exclusief rentevergoeding

Mutatie bestemmingsreserves	Realisatie 2015	Realisatie 2014
Watersysteembeheer	3.239	7.002
Zuiveringsbeheer	296	6.895
Wegenbeheer	483	1.491
Totaal	4.018	15.388

Het resultaat van het boekjaar wordt in de balans als afzonderlijke component van het eigen vermogen opgenomen en, na vaststelling van de jaarrekening, in het daaropvolgende boekjaar verdeeld. Dit overeenkomstig een door het algemeen bestuur vastgesteld besluit over de bestemming van het resultaat.

Voorzieningen

Voorzieningen	Stand 1 jan 2015	Interne toevoegingen	Interne onttrekkingen	Externe onttrekkingen	Stand 31 dec 2015
Baggeren	17.553	7.061		-8.103	16.511
Cross Border Lease	1.050			-5	1.045

Voorzieningen	Stand 1 jan 2015	Interne toevoe- gingen	Interne onttrek- kingen	Externe onttrek- kingen	Stand 31 dec 2015
Pensioenverplichtingen in eigen beheer	2.604	117		-453	2.268
Amovering zuiveringstechnische werken	1.888			-369	1.519
Verbetering organisatie	529			-346	183
Natuurterreinen	4.338		-910	-3.428	-
Totaal	27.962	7.178	-910	-12.704	21.526

Baggeren

De jaarlijkse dotatie in de voorziening Baggeren voor de uitvoering van het Beleidsplan Waterbodems 2012-2016 is met ingang van 2015 verlaagd van € 8,1 miljoen naar € 7,1 miljoen.

Cross Border Lease (CBL)

Deze voorziening is gevormd in 2007 en dient ter dekking van benoemde toekomstige afkoopsommen en advieskosten die voortvloeien uit de CBL-constructies.

In de negentiger jaren van de vorige eeuw zijn vijftien RWZI's in een Cross Border Lease-overeenkomst ondergebracht. Hiermee is indertijd een financieel voordeel van circa € 10 miljoen behaald. Eind 2015 waren zeven van deze RWZI's nog ondergebracht in een CBL-overeenkomst. De overeenkomst loopt af in 2020.

Pensioenverplichtingen in eigen beheer

Deze voorziening is verminderd met de betaalde verplichtingen in 2015 van € 0,5 miljoen. Ten behoeve van toekomstige verplichtingen is een actuariel overzicht opgesteld. Uit dit overzicht blijkt dat er op balansdatum een bedrag van € 2,3 miljoen beschikbaar moet zijn. In 2015 is € 0,1 miljoen aan de voorziening toegevoegd.

Amoveringen zuiveringstechnische werken

Per balansdatum is een geactualiseerd amoveringsplan beschikbaar. Het niveau van de voorziening 'Amovering zuiveringstechnische werken' is hiermee in overeenstemming.

Verbetering organisatie

In 2011 is besloten om in de komende jaren de organisatie te verbeteren. Verwacht wordt dat de organisatiewijziging nog voor € 0,2 miljoen (frictie)kosten veroorzaakt. De voorziening loopt af in 2016.

Natuurterreinen

Eind 2014 heeft de Hoge Raad uitgesproken dat extensief agrarisch gebruik met een zekere bescheiden opbrengst geen beletsel hoeft te vormen voor de kwalificatie van een perceel als 'natuurterrein'. Dit betekent dat 7.328 hectare worden aangemerkt als 'natuurterrein'. Voor de financiële afwikkeling van deze uitspraak is vorig jaar een voorziening gevormd van € 4,3 miljoen. In 2015 is deze kwestie met de betrokken partijen volledig afgewikkeld. Het resterend deel van de voorziening ad € 0,9 miljoen is vrijgevallen ten gunste van het exploitatieresultaat.

Langlopende schulden

Langlopende schulden	31-12-2015	31-12-2014
Langlopende leningen opgenomen gelden	359.145	336.890
Ontvangen waarborgsommen	1	52
Overige langlopende schulden	16	16
Totaal	359.162	336.958

De rentelasten van de langlopende leningen voor het jaar 2015 waren € 13,2 miljoen. In de bijlage is het verloop van de langlopende leningen weergegeven.

Kortlopende schulden en overlopende passiva

Kort lopende schulden en overlopende passiva	31-12-2015	31-12-2014
Aflossingsverplichting langlopende leningen	58.895	41.616
Bankkrediet NWB	78.879	47.937
Crediteuren	22.570	37.358
Rente langlopende leningen	5.264	4.794
Vooruitontvangen subsidies	4.808	24.727
Belastingen en sociale- en pensioenpremies	3.779	3.777
Verlofverplichtingen	2.078	1.833
Energiekosten	998	838
Nog te betalen kosten wegverharding	1.084	3.104
Nog te betalen kosten project 'Kust op Kracht'	-	2.903
Overige kortlopende schulden en overlopende passiva	6.266	4.138
Totaal	184.621	173.025

Verloopoverzicht vooruitontvangen subsidies

Verloopoverzicht 2015	Rijk		Provincie	Overig		Totaal
	HWBP-2	HWBP	Overige subsidies	HWBP-2	Overige subsidies	
Saldo 1 januari	24.048		433	207	39	24.727
Ontvangen bedragen	661	3.174	147		64	4.046
Subsidiabele uitgaven	-23.366		-353	-207	-39	-23.965
Saldo 31 december	1.343	3.174	227	-	64	4.808

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Een aantal verplichtingen wordt volgens de geldende regelgeving niet in de balans opgenomen. Daarom worden deze hieronder separaat weergegeven.

Meerjarige contracten

Ultimo 2015 staan geen meerjarige verplichtingen open voor werken boven de € 10 miljoen. In 2015 zijn geen werken aanbesteed boven dit bedrag.

Cross Border Lease Zuiveringstechnische werken 1^e tranche

De RWZI's Beemster, Geestmerambacht, Katwoude, Oosthuizen, Ursem, Wervershoof en Zaandam- Oost zijn leaseobjecten. Op grond van de geldende regelgeving zijn de cijfers niet in de balans opgenomen. Per balansdatum gaat het om de volgende bedragen:

Cross Border Lease (bedragen x € 1.000)	31-12-2015	31-12-2014
Deposito CBL I	184.562	164.546
Rente deposito CBL I	13.653	12.178
Totaal activa per 31 december	198.215	176.724
Leaseverplichtingen CBL I langlopend	185.697	165.499
Leaseverplichtingen CBL I kortlopend	12.518	11.225
Totaal passiva per 31 december	198.215	176.724

Op 31 december 2015 bedroeg de euro-dollarcoers 1,09 ten opzichte van 1,21 op 31 december 2014. Er bestaat een zeer kleine kans dat moet worden bijgestort op de garantstelling in het kader van de Cross Border Lease. Dit is het geval wanneer de euro-dollarcoers 0,78 wordt. Gezien de huidige coers is de verwachting dat dit niet binnen de looptijd van het contract zal plaatsvinden.

(Bank-)garantstellingen

Stichting Waterproef

Stichting Waterproef voert sinds 2005 laboratorium- en onderzoeksactiviteiten uit voor Waternet en ons. Per 31 december 2008 hebben Waternet en HHNK een garantieverklaring afgegeven voor de Stichting Waterproef; beide organisaties staan garant voor de juiste nakoming van de verplichtingen tot betaling van alles wat de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) van de stichting te vorderen heeft. De rekening-courant bij de NWB heeft per eind 2014 een limiet van € 1.500.000. Waterproef is aanzienlijk meer liquide geworden in 2014 en heeft een negatief saldo van € 74.078 (2013: € 881.859 negatief). Dit is het gevolg van een verbeterde winstgevendheid, lager werkkapitaalbeslag en het saldo investeringen ten opzichte van de afschrijvingen.

Huisvuilcentrale (HVC)

HHNK heeft 0,21% van het totale aandelenkapitaal en staat garant voor 0,24% van de gegarandeerde leningen A. Per 31 december 2015 betreft dit een garantstelling van € 1,4 miljoen.

Garantstelling HVC	2015	2014
Bedrag garantstelling 1 januari	1.497	1.425
Bedrag garantstelling 31 december	1.424	1.497

17 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt in overeenstemming met de Bepalingen Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW).

- Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aankoop prijs en/of vervaardiging prijs (eigen kosten organisatie bij project in eigen beheer) en worden lineair afgeschreven. Investerings tot € 100.000 worden niet geactiveerd, maar ineens ten laste van de exploitatie gebracht. Bij immateriële is het drempelbedrag € 200.000.
- Voor zover niet anders vermeld zijn de activa en passiva gewaardeerd tegen nominale waarde.
- Deelnemingen worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs.
- Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Dit onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid.
- De jaarrekening is opgesteld volgens het stelsel van lasten en baten.
- Lasten zijn toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.
- Baten zijn opgenomen voor zover deze zijn gerealiseerd en verliezen worden als last genomen op het moment dat ze voorzienbaar zijn.

Immateriële vaste activa	
Onderzoek, voorbereiding en ontwikkeling	5 jaar
Bijdragen en afkoopsommen	10 jaar
Materiële vaste activa	
<i>Grond</i>	<i>40 jaar</i>
<i>Kantoren, huisvesting, werkplaatsen</i>	
Civiel	40 jaar
Mechanisch/elektrisch	15 jaar
Inventaris	5 jaar
Automatisering	4 jaar
<i>Waterkeringen</i>	
Civiel	30 jaar
Mechanisch/elektrisch	15 jaar
Groot onderhoud	20 jaar
Wegen	15 jaar
<i>Watergangen, kunstwerken et cetera</i>	
Civiele installaties	30 jaar
Mechanische/elektrische installaties	15 jaar
Watergangen	30 jaar
<i>Zuiveringstechnische werken</i>	
Civiele installaties	30 jaar
Mechanische/elektrische installaties	15 jaar
Persleidingen	40 jaar
Vrijervalleidingen	20 jaar
<i>Wegen</i>	<i>15 jaar</i>

18 Exploitatie

18.1 Exploitatierekening naar effect

Exploitatierekening naar effect	Realisatie 2015	Begroting na wijzigingen 2015	Begroting 2015
Waterveiligheid	18.472	19.819	20.843
Voldoende water	65.424	67.298	67.447
Schoon (zoet) water	70.431	70.164	69.843
Veilige (vaar)wegen	17.242	18.827	19.098
Bestuur en organisatie	-190.360	-190.614	-179.856
Exploitatieresultaat vóór toevoegingen en onttrekkingen reserves	-18.791	14.506	-2.627
Toevoegingen en onttrekkingen reserves	14.773	14.506	2.627
Exploitatieresultaat ('-' is voordelig)	-4.018	-	-

In het bestuursvoorstel ten behoeve van de vaststelling van de jaarstukken hebben we het voorstel tot bestemming van het resultaat opgenomen.

18.2 Toelichting begrotingsafwijkingen

Per effect is nagegaan of de begrotingsafwijkingen binnen de grenzen liggen van de door het bestuur geautoriseerde begroting.

Exploitatiekosten ²¹ naar effect	Realisatie 2015	Begroting na wijzigingen 2015
Waterveiligheid	18.209	18.566
Voldoende water	48.803	49.512
Schoon (zoet) water	60.275	60.471
Veilige (vaar)wegen	19.455	20.019
Bestuur en organisatie	94.592	94.104
Totaal kosten	241.334	242.672

Uit bovenstaande tabel blijkt dat alleen in het effect Bestuur en organisatie de kosten met € 0,5 miljoen overschreden zijn ten opzichte van de gewijzigde begroting. Deze afwijking lichten we toe in lijn met de door de commissie BBV²² gepubliceerde 'Kadernota Rechtmatigheid 2015'. De overschrijding wordt veroorzaakt door hogere kosten voor inhuur ten behoeve van het HWBP. Op andere effecten zijn de inhuurkosten lager. In dit effect zorgt het voor een onrechtmatigheid die

²¹ Deze tabel heeft een andere insteek dan die in hoofdstuk 18.1. In deze tabel zijn de opbrengsten, uren en reserves buiten beschouwing gelaten.

²² Besluit begroting en verantwoording

Pagina	Datum	Registratienummer
91	12 april 2016	16.14811

niet meetelt in het oordeel: de kostenoverschrijding wordt gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, zijnde de geactiveerde personeelskosten. Deze inhuurkosten worden via de geactiveerde personeelskosten naar de materiële vaste activa overgeboekt en daar gecompenseerd door de subsidie.

Ook de investeringskredieten zijn getoetst op rechtmatigheid. Bij de interne controle is een kredietoverschrijding van € 159.723 op een totaalkrediet van € 16.805.000 geconstateerd. Dit betreft het project RWZI Zaandam-Oost 3^e fase. In de administratie is dit krediet samen met twee andere kredieten verantwoord als investeringsprogramma. Dit is echter niet op die manier als beslispunt opgenomen in het CHI-besluit, alleen in de toelichting in het CHI-voorstel wordt gesproken over een bundeling van projecten. Voor de begrotingsrechtmatigheid moet uitgegaan worden van de afzonderlijke kredieten en daarom is sprake van een overschrijding. Deze overschrijding wordt geclassificeerd als onrechtmatig. Wanneer de drie kredieten echter als één investeringsprogramma worden gezien is geen sprake van een overschrijding, door onderschrijding op de twee andere kredieten.

In 2016 worden verbeteringen in het proces en de administratie doorgevoerd om dergelijke onrechtmatigheden te voorkomen.

Begrotingswijzigingen in 2015

Door het CHI zijn twee algemene begrotingswijzigingen goedgekeurd.

De tegenvallers op hoofdlijnen:

- de gevolgen van de cao (€ 0,6 miljoen);
- door het eerder in gebruik nemen en het gereed melden van investeringen starten afschrijvingen eerder (€ 0,8 miljoen);
- extra onderzoekskosten voor het programma Wegverharding (€ 0,2 miljoen).

De meevallers op hoofdlijnen:

- lagere externe rentekosten door een lager rentepercentage (€ 3,3 miljoen);
- lagere personeelskosten door verlaging formatie en terughoudendheid bij vacaturestelling/vervulling (€ 1,9 miljoen);
- hogere waterschapsbelastingen (€ 3,1 miljoen) waarvan € 1,2 miljoen betrekking heeft op voorgaande jaren;
- vrijval van de voorziening 'Natuurterreinen' als gevolg van een lagere terugbetaling dan verwacht (€ 0,9 miljoen) en geen toevoeging aan de voorziening op basis van de begroting 2015 (€ 0,5 miljoen);
- bijdrage provincie voor vaarwegbeheer over 2014 (€ 0,4 miljoen);
- onttrekking voorziening organisatieontwikkeling (€ 0,4 miljoen);
- extra opbrengst erfpachtgronden van € 1,3 miljoen die, inclusief de reeds begrote € 0,3 miljoen, voor € 1,6 miljoen toegevoegd wordt aan de reserve erfpachtgronden (per saldo een last van € 0,3 miljoen);
- vrijval post 'Onvoorzien' (€ 1,8 miljoen).

Naast de exploitatie zijn de investeringsuitgaven en –inkomsten ook aangepast in de tweede begrotingswijziging. De uitgaven zijn van € 104,2 miljoen bijgesteld naar € 127,7 miljoen en de inkomsten van € 48,2 miljoen naar € 71,7 miljoen. De oorzaak van de afwijking op de verwachte investeringsuitgaven is de verschuiving van de werkzaamheden van 2014 naar 2015 als gevolg van ongunstige weersomstandigheden in het najaar van 2014 binnen het project Zwakke Schakels. Deze uitgaven zijn volledig subsidiabel.

18.3 Toelichting op de exploitatierekening naar effect

Hiervoor verwijzen wij naar de verantwoording per effect in de hoofdstukken 2 tot en met 6.

19 Exploitatie naar kostendragers

Exploitatie naar kostendragers	Realisatie 2015	Begroting na wijzigingen 2015	Begroting 2015
Zuiveringsbeheer			
<i>Netto kosten toegerekend aan de zuiveringstaak</i>	69.215	69.489	70.125
Onvoorzien	-	102	1.089
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-8	-	-
<i>Bruto kosten toegerekend aan de zuiveringstaak</i>	69.207	69.591	71.214
Toevoeging bestemmingsreserve	11.163	11.163	7.100
Onttrekkingen bestemmingsreserve	-	-	-
<i>Verwachte belastingopbrengst</i>	80.370	80.754	78.314
Gederfde inkomsten als gevolg van verminderingen	2.533	2.413	2.104
Gederfde inkomsten als gevolg van kwijtscheldingen en oninbaarverklaringen	3.646	3.592	3.361
Bruto belastingopbrengsten	-86.845	-86.759	-83.779
<i>Nog te bestemmen resultaat</i>	-296	-	-
Watersysteem			
<i>Netto kosten toegerekend aan de watersysteemtaak</i>	111.099	113.208	117.465
Onvoorzien	-	854	1.527
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-6	-	-
<i>Bruto kosten toegerekend aan de watersysteemtaak</i>	111.093	114.062	118.992
Toevoeging bestemmingsreserve	6.774	6.774	1.340
Onttrekkingen bestemmingsreserve	-	-	-
<i>Verwachte belastingopbrengst</i>	117.867	120.836	120.332
Gederfde inkomsten als gevolg van verminderingen	1.023	631	265
Gederfde inkomsten als gevolg van kwijtscheldingen en oninbaarverklaringen	3.238	3.336	2.963
Bruto belastingopbrengsten	-125.368	-124.803	-123.560
<i>Nog te bestemmen resultaat</i>	-3.240	-	-
Wegenbeheer			
<i>Netto kosten toegerekend aan de wegentaak</i>	13.443	13.718	14.290
Onvoorzien	-	85	157

Exploitatie naar kostendragers	Realisatie 2015	Begroting na wijzigingen 2015	Begroting 2015
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-1	-	-
<i>Bruto kosten toegerekend aan de wegentaak</i>	13.442	13.803	14.447
Toevoeging bestemmingsreserve	828	828	-
Onttrekkingen bestemmingsreserve	-200	-200	-200
<i>Verwachte belastingopbrengst</i>	14.070	14.431	14.247
Gederfde inkomsten als gevolg van verminderingen	84	49	17
Gederfde inkomsten als gevolg van kwijtscheldingen en oninbaarverklaringen	364	361	339
Bruto belastingopbrengsten	-15.000	-14.841	-14.603
<i>Nog te bestemmen resultaat</i>	-482	-	-
Exploitatieresultaat ('-' is voordelig)	-4.018	-	-

De verschillen tussen de gerealiseerde en begrote bedragen na wijzigingen per kostendrager worden in belangrijke mate toegelicht in het volgende hoofdstuk.

20 Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten

Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten	Realisatie 2015	Begroting na wijzigingen 2015	Begroting 2015	Realisatie 2014
<i>Kostensoorten</i>				
Rente en afschrijvingen	55.563	55.645	58.190	57.021
Personeelslasten	70.287	69.757	71.443	71.406
Goederen en diensten van derden	96.298	97.451	108.938	100.938
Bijdragen aan derden	12.008	11.718	18	-
Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien	7.178	8.101	10.239	11.024
Subtotaal kostensoorten	241.334	242.672	248.828	240.389
<i>Opbrengstsoorten</i>				
Financiële baten	-1.562	-1.485	-1.485	-1.960
Personeelsbaten	-833	-224	-224	-812
Goederen en diensten aan derden	-10.214	-9.362	-7.154	-9.304
Bijdragen van derden	-9.019	-8.513	-9.082	-7.525
Waterschapsbelastingen	-216.323	-216.023	-212.893	-209.362
Interne verrekeningen	-21.264	-20.616	-20.616	-23.286
Onttrekking/vrijval voorzieningen	-910	-956	-	-295
Subtotaal opbrengstsoorten	-260.125	-257.179	-251.455	-252.544
Exploitatieresultaat	-18.791	-14.507	-2.627	-12.155
Toevoegingen aan reserves	20.440	20.320	8.440	4.358
Onttrekkingen aan reserves	-5.667	-5.813	-5.813	-7.591
Exploitatieresultaat ('-' is voordelig)	-4.018	-	-	-15.388

20.1 Toelichting op de exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten

Werkelijke kosten en de begroting na wijzigingen

In dit onderdeel wordt een toelichting gegeven op de werkelijke kosten, in relatie tot de herziene begroting (begroting na wijzigingen). De volgende tabel geeft aan dat de werkelijke kosten per saldo € 1,3 miljoen lager zijn uitgekomen dan begroot.

Werkelijke kosten	Realisatie 2015	Begroting na wijzigingen 2015	Begroting 2015	Vershil
Rente en afschrijvingen	55.563	55.645	58.190	82
Personeelslasten	70.287	69.757	71.443	-530
Goederen en diensten van derden	96.298	97.451	108.938	1.153
Bijdragen aan derden	12.008	11.718	18	-290
Toevoegingen aan voorzieningen / onvoorzien	7.178	8.101	10.239	923
Totalen en per saldo lagere kosten dan geraamd	241.334	242.672	248.828	1.338

Personeelslasten

Er is € 0,5 miljoen meer uitgegeven dan begroot op personeelskosten. Dit komt onder meer door extra kosten voor opleidingen die nodig zijn voor het uitoefenen van de functie (€ 0,3 miljoen).

Goederen en diensten van derden

De werkelijke kosten voor goederen en diensten van derden komen € 1,2 miljoen lager uit dan de begroting na wijzigingen. De belangrijkste posten betreffen € 0,6 miljoen lagere energiekosten vanwege daling van de tarieven en € 0,2 miljoen aan besparingen omdat de aanschaf van nieuwe dienstauto's pas plaatsvindt als het echt nodig is.

Toevoegingen aan voorzieningen / onvoorzien

De afwijking wordt voor € 1,0 miljoen veroorzaakt door het niet hoeven inzetten van de post 'onvoorzien' en voor € 0,1 miljoen door de toevoeging aan de voorziening pensioenverplichtingen in eigen beheer.

Werkelijke opbrengsten en de begroting na wijzigingen

In dit onderdeel wordt een toelichting gegeven op de werkelijke opbrengsten, in relatie tot de begroting na wijzigingen. De volgende tabel geeft aan dat de werkelijke opbrengsten per saldo € 2,9 miljoen hoger zijn uitgekomen dan geraamd.

Werkelijke opbrengsten	Realisatie 2015	Begroting na wijzigingen 2015	Begroting 2015	Vershil
Financiële baten	-1.562	-1.485	-1.485	77
Personeelsbaten	-833	-224	-224	609
Goederen en diensten aan derden	-10.214	-9.362	-7.154	852
Bijdragen van derden	-9.019	-8.513	-9.082	506
Waterschapsbelastingen	-216.323	-216.023	-212.893	300
Interne verrekeningen	-21.264	-20.616	-20.616	648
Onttrekkingen/vrijval voorzieningen	-910	-956	-	-46
Totalen en per saldo hogere opbrengsten dan geraamd	-260.125	-257.179	-251.455	2.946

Personeelsbaten

De extra opbrengsten betreffen vergoedingen bij ziekte en inzet van HHNK-medewerkers bij externe organisaties.

Goederen en diensten aan derden

De hogere ontvangsten worden met name veroorzaakt door een vergoeding over 2014 overeenkomstig de samenwerkingsovereenkomst voor het vaarwegbeheer.

Bijdragen van derden

De hogere bijdragen zijn het gevolg van bijdragen voor onder meer het HWBP en het wegenbeheer.

Interne verrekeningen

De stijging van de interne verrekeningen betekent dat er per saldo meer personeels- en rentelasten zijn geactiveerd op investeringsprojecten.

Onttrekkingen/vrijval aan voorzieningen

Voor de afwijkingen in de onttrekkingen/vrijval aan de voorzieningen wordt verwezen naar hoofdstuk 16.2 'Toelichting op de balans per ultimo boekjaar'.

21 Vermelding topinkomens

Volgens het Waterschapsbesluit moet in het jaarverslag een paragraaf worden opgenomen met informatie voortvloeiend uit de 'Wet Normering Topinkomens' (WNT). Deze wet schrijft een publicatieplicht voor van de bezoldiging van vrijwel iedere topfunctionaris in de (semi)publieke sector in het jaarverslag, ongeacht of de organisatie de door de wet gestelde grenzen overschrijdt. In deze wet worden de secretarissen van waterschappen aangemerkt als topfunctionaris. Voor andere medewerkers (niet-topfunctionarissen) geldt een publicatieplicht als de bezoldiging of een eventuele ontslagvergoeding uitgaat boven het wettelijk bezoldigingsmaximum. Niet-topfunctionarissen zonder dienstbetrekking (externen) hoeven niet gemeld te worden.

Per 1 januari 2015 is de WNT2 in werking getreden. Op grond van de WNT2 mag vanaf 2015 het inkomen van topfunctionarissen in de (semi) publieke sector maximaal 100% van het ministersalaris zijn. Dat komt in 2015 neer op € 178.000 inclusief onkosten (tenzij onbelast) en pensioenbijdrage (werkgeversdeel). Voor contracten overeengekomen vóór inwerkingtreding van de WNT2 geldt het overgangsrecht.

In onderstaande tabel zijn de componenten van de bezoldiging opgenomen van onze secretaris-directeur inclusief de aangepaste vergelijkende cijfers over 2014. De conclusie is dat er binnen ons hoogheemraadschap geen personen zijn die meer verdienen dan de norm.

Bezoldiging topfunctionaris <i>(bedragen x € 1)</i>	2015	2014
Functie(s)	Secretaris - directeur	Secretaris - directeur
Naam	M.J. Kuipers	M.J. Kuipers
Duur dienstverband	1 januari tot en met 31 december 2015	1 januari tot en met 31 december 2014
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Bezoldiging		
Beloning	152.884	155.235
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	16.145	24.253
Totaal	169.029	179.488

Als gevolg van voortschrijdend inzicht zijn zowel de componenten 'Beloning' als 'Beloningen betaalbaar op termijn' in 2014 ten behoeve van de vergelijkbaarheid aangepast. De premie inhoudingen waren in eerste instantie meegenomen onder de component 'Beloning' en dit moet 'Beloningen betaalbaar op termijn' zijn. Hierdoor wordt deze component voor 2014 verhoogd naar € 155.235.

De component 'Beloningen betaalbaar op termijn' is enerzijds verhoogd met het werkgeversdeel van premies (pensioenregelingen, afbouw vutregeling en vrijwillige arbeidsongeschiktheidsverzekering) en anderzijds verlaagd met de ingehouden pensioenpremie. Deze component is verlaagd tot € 24.253. Deze aanpassingen leiden niet tot een overschrijding van de norm voor 2014 en het heeft derhalve geen gevolgen.

22 Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2015 van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier te Heerhugowaard gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en de exploitatierekening 2015 met de toelichtingen, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met het in Nederland geldende Waterschapsbesluit. Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen.

Het dagelijks bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Waterschapsbesluit en het controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van het waterschap.

Pagina
100

Datum
12 april 2016

Registratienummer
16.14811

Pagina 2

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het dagelijks bestuur van het waterschap gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2015 als van de activa en passiva per 31 december 2015 in overeenstemming met het Waterschapsbesluit.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2015 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 109, derde lid, onderdeel d, van de Waterschapswet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Amsterdam, 12 april 2016

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. B. Minks RA

Pagina
101

Datum
12 april 2016

Registratienummer
16.14811

Bijlagen

- 1 Personeelslasten en formatie
- 2 Recapitulatie programma-investeringen
- 3 Recapitulatie beheerinvesteringen
- 4 Staat van immateriële en materiële vaste activa
- 5 Staat van schulden
- 6 Afkortingen Jaarstukken 2015
- 7 Samenstelling bestuur

1. Personeelslasten en formatie

Eigen personeel

Personeelslasten en formatie <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Bezetting 31 december 2015 <i>(aantal fte's)</i>	Formatie Begroting 2015 <i>(aantal fte's)</i>	Personeelslasten realisatie 2015	Personeelslasten begroting na wijzigingen 2015	Personeelslasten begroting 2015
Bestuur	5,3	5,3	777	870	631
Directie	3,0	3,0	476	486	466
Staf	23,7	30,6	2.126	2.160	2.506
Bedrijfsvoering	271,3	290,4	19.258	19.649	19.965
Water + HWBP	485,8	514,1	33.709	33.183	34.156
Friciekosten en postactieve lasten voormalig bestuur en personeel	9,3	-	939	753	1.104
Opleidingsbudget	-	-	1.805	1.453	1.453
Totaal	798,4	843,3	59.090	58.554	60.281

De lasten zijn exclusief de kosten van inhuur, deze worden hieronder weergegeven. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 20.1 Toelichting op de exploitatierekening naar kosten- en opbrengstensoorten.

Inhuur

Personeelslasten <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Personeelslasten realisatie 2015	Personeelslasten begroting na wijzigingen 2015	Personeelslasten begroting 2015
Staf	22	-	-
Bedrijfsvoering	2.057	1.717	1.677
Water	9.118	9.486	9.486
Totaal	11.197	11.203	11.163

2. Recapitulatie programma-investeringen

Programma-investeringen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>			Jaarrekening 2015	Begroting na wijzigingen 2015
Waterveiligheid	Programma op orde brengen Primaire keringen	Uitgaven	67,4	65,6
		Inkomsten	-66,9	-64,3
		Netto-investeringsvolume	0,5	1,3
Voldoende water	Programma Bestrijding wateroverlast	Uitgaven	2,8	7,2
		Inkomsten	-2,7	-2,0
		Netto-investeringsvolume	0,1	5,2
	Programma Verbetering boezemkades	Uitgaven	12,3	12,0
		Inkomsten	-0,1	-
		Netto-investeringsvolume	12,2	12,0
Schoon (zoet) water	Programma uitvoering Kaderrichtlijn Water	Uitgaven	1,9	2,0
		Inkomsten	-0,2	-0,1
		Netto-investeringsvolume	1,7	1,9
Totaal			14,5	20,4

De uitgaven van het Programma Bestrijding wateroverlast zijn € 4,4 miljoen lager door meevallers in de aanbestedingen, lagere grondkosten dan geraamd omdat de definitieve planuitwerking mogelijk bleek met minder grondoppervlak, en bijstelling van ramingen en uren bij het concretiseren van de projecten. Door een langere looptijd van planologische procedures en verwervingstrajecten zijn uitgaven doorgeschoven naar 2016.

3. Recapitulatie beheerinvesteringen

Beheerinvesteringen (bedragen x € 1 miljoen)			Jaarrekening 2015	Begroting na wijzigingen 2015
Waterveiligheid	Beheer van de waterkering	Uitgaven	-	0,7
		Inkomsten	0,5	-
		Netto-investeringsvolume	0,5	0,7
Voldoende water	Integraal beheer van het watersysteem	Uitgaven	16,2	12,7
		Inkomsten	-0,1	-0,1
		Netto-investeringsvolume	16,1	12,6
Schoon (zoet) water	Beheersing van lozingen	Uitgaven	16,9	20,8
		Inkomsten	-1,4	-3,8
		Netto-investeringsvolume	15,5	17,0
Veilige (vaar)wegen	Wegenbeheer	Uitgaven	2,7	2,3
		Inkomsten	-1,2	-1,4
		Netto-investeringsvolume	1,5	0,9
Bestuur en organisatie	Organisatie en bedrijfsondersteuning	Uitgaven	1,9	4,3
		Inkomsten	-	-
		Netto-investeringsvolume	1,9	4,3
Totaal			35,5	35,5

De hogere uitgaven van € 3,5 miljoen bij het Integraal beheer van het watersysteem zijn verspreid over een twintigtal projecten en zijn het gevolg van diverse oorzaken, waaronder vertraagde aanbestedingen uit 2014 die in 2015 in uitvoering zijn gekomen.

De uitgaven bij Beheersing van lozingen zijn lager door werkzaamheden nabij de Westfrisiaweg (het verleggen van rioolwaterpersleidingen), die al in 2014 zijn uitgevoerd. Daarnaast schuiven werkzaamheden met betrekking tot een te verplaatsen rioolgemaal in Hoorn deels door naar 2016 en later.

Bij Organisatie en bedrijfsondersteuning heeft de verkenning van de mogelijkheden voor de renovatie van de werf op Texel meer tijd gekost dan verwacht. Het voorbereidingskrediet wordt volgend jaar aangevraagd. En de uitgaven rondom het Informatiebeleidsplan en het Verbeterprogramma financiële systemen zijn € 2,4 miljoen lager als gevolg van vertraging van projecten, door onderbezetting en extra afstemming met softwareleveranciers.

4. Staat van immateriële en materiële vaste activa

Staat van activa <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Boekwaarde	Desinves- teringen en overboe- kingen	Investe- ringen	Bijdragen van derden	Afschrij- vingen	Geacti- veerde rente	Boekwaarde
	1 jan 2015	Mutaties in 2015					31 dec 2015
Onderzoek en ontwikkeling	11.009	217	1.703	-771	-4.455	27	7.730
Bijdragen en afkoopsommen	15.158		15		-2.575	15	12.613
Subtotaal immateriële vaste activa	26.167	217	1.718	-771	-7.030	42	20.343
Gronden	17.952	5	864	-327	-320	27	18.201
Vervoermiddelen en werktuigen	84				-72		12
Overige bedrijfsmiddelen	2.108		2.078	-50	-948	39	3.227
Kantoren, woningen en werkplaatsen	47.799				-2.423		45.376
Waterkeringen	61.848	50	77.993	-66.468	-4.126	224	69.521
Watergangen, kunstwerken en gemalen	111.440	-272	18.841	-1.914	-5.744	667	123.018
Zuiveringstechnische werken	262.398		16.651	-1.413	-18.016	236	259.856
Wegen	16.508		2.721	-1.229	-2.201	44	15.843
Vaarwegen en havens	376				-14		362
Subtotaal materiële vaste activa	520.513	-217	119.148	-71.401	-33.864	1.237	535.416
Totaal	546.680	-	120.866	-72.172	-40.894	1.279	555.759

5. Staat van schulden

Staat van vaste schulden (bedragen x € 1.000)	Stand per 1 jan 2015	Mutaties in 2015		Stand per 31 dec 2015	Rente 2015
		Vermeerde- ringen	Reguliere aflossing		
Afgesloten leningen	378.506	86.000	-46.466	418.040	13.161
Rekening-courant NWB	47.937		30.942	78.879	
Totaal schulden	426.443	86.000	-15.524	496.919	

Aflossingsverplichting					
> 1 jaar	336.890			359.145	
< 1 jaar	89.553			137.774	
Totaal schulden	426.443	86.000	-15.524	496.919	

De aflossingsverplichtingen van de schuldrest korter dan één jaar zijn verantwoord onder de post 'Kortlopende schulden van de overlopende passiva'.

6. Afkortingen

AB-lid GR	Algemeen Bestuurslid Gemeenschappelijke Regeling
ANLB2016	Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer
BAW	Bestuursakkoord Water
BBVW	Bepalingen Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
B.V.	Besloten Vennootschap
CBL	Cross Border Lease
CHI	College van hoofdingelanden
CMHF	Centrale van Middelbare en Hogere Functionarissen
CNV	Christelijk Nationaal Vakverbond
CO ₂	Koolstofdioxide
D&H	College van dijkgraaf en hoogheemraden
EMU	Europese Monetaire Unie
ESB	Enterprise Service Bus
EU	Europese Unie
EW	Economische waarde
FCB	Financiën, Control & Belastingen
FNV	Federatie Nederlandse Vakbeweging
HEA	Hoorn-Edam-Amsterdam
HHNK	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
HVC	Huisvuilcentrale
HWBP-2	Hoogwaterbeschermingsprogramma 2 (huidig)
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma 2016-2020 (<i>voorheen nHWBP</i>)
HWH	Het Waterschapshuis
I&A	Informatiebeleid, advies & projecten
IBA	Individuele behandelingsinstallatie afvalwater
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
iD	Innovatie en Duurzaamheid
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
I&M	Ministerie van Infrastructuur en Milieu
IT	Informatie Technologie
ISO	International Organization for Standardization
KRW	Kaderrichtlijn Water
LTO	Land-en TuinbouwOrganisatie
LRT	Landelijke Rapportage Toetsing
MMD	Markermeerdijk
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
NAP	Normaal Amsterdams Peil
NEN	Nederlandse norm
NV	Naamloze Vennootschap
NWB	Nederlandse Waterschapsbank
NWO	Niet-waterkerende objecten
NWP	Netherlands Water Partnership
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
PB	Programmabureau
POP2	Plattelands-Ontwikkeling-Programma

Pagina	Datum	Registratienummer
108	12 april 2016	16.14811

PWN	Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland
ROK	Realisatieovereenkomst
RUD	Regionale uitvoeringsdiensten
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinrichting
SEPTED	Sociale, economische, politieke, technologische, ecologische en demografische ontwikkelingen
STOWA	Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer
UvW	Unie van Waterschappen
VBK	Programma Verbetering Boezemkades
VE	Vervuilingseenheid
WE	Woningeenheid
WNT	Wet Normering Topinkomens
WTI	Wettelijk toetsinstrumentarium
WOZ	Wet waardering onroerende zaken

7. Samenstelling bestuur

Het algemeen bestuur (college van hoofdingelanden) is per december 2015 als volgt samengesteld.

Dijkgraaf

L.H.M. (Luc) Kohsiek – voorzitter dagelijks bestuur

50Plus

G.J.M. (Gerard) Meuwese
J.H. (Jacob) Avis – Steunfractielid

Boeren Burgers Waterbelang

E.A. (Elly) Koning-Bruijn
P.C.M. (Peter) Mak

Water Natuurlijk

R. (Ruud) Maarschall – lid dagelijks bestuur
M.J. (Martijn) de Jong
G.P.W. (Gerard) Roosloot
E.M. (Eva) Tannehill

Algemene Waterschapspartij

P. (Peter) Vonk
F. (Fred) Sanders – Steunfractielid

CDA

J.D. (Jan) Kramer – lid dagelijks bestuur
F.J.J. (Frits) Brouwer
E.F. (Ed) Jongmans
P. (Petra) van Ollefen

Kamer van Koophandel

A.B.W. (Bernd) Mintjes
M.J. (Mees) Hartvelt
R.C.P.E. (Ron) Wiese

PvdA

C.J.M. (Kees) Stam – lid dagelijks bestuur
F.T.S. (Fijko) van der Laan
M.A. (Marjan) Leijen

LTO-N

S.J. (Siem Jan) Schenk – lid dagelijks bestuur
S. (Simon) Ruiters
J.R. (Jan) Kielstra

VVD

S.A. (Siem) van Balen Blanken
T.M.C. (Dorèthy) van den Heuvel-van Raaij
P.J. (Piet) Marees
C. (Chris) Streefkerk

VBNE

J.G. (Joost) van Beek

Groen, Water & Land

R. (Rob) Veenman – lid dagelijks bestuur
P.E. (Philippine) Brouwer-Stam
K. (Klazien) Hartog
A. (Arie) Lap
A.C.M. (Ber) Hes (tijdelijke vervanger van
K. (Klazien) Hartog)